

Že maja so padli prvi streli

Spomenik prvemu boju z okupatorjem, ki je bil še pred začetkom vstaje

MALA GORA — »Na tem mestu odkrivamo obeležje, ki naj spominja mimoidoče na tragične dni. 13. maja 1941 so prav tu prvič v Sloveniji odjeknili streli na okupatorja,« je poudaril v svojem govoru ob odkritju spomenika boju članov organizacije TIGR z okupatorskimi italijanskimi vojaki predsednik občinske konference SZDL Ribnica Vinko Drobnič.

Odkritje sodi v okvir prireditve ob 40-letnici osvoboditve. Z njo so se oddolžili borcev proti fašizmu, članom organizacije TIGR (Trst, Istra, Gorica, Reka), ki so med vojno darovali za našo svobodo svoje življenje.

Takrat, 13. maja 1941, je v spopadu z Italijani padel eden izmed vodij organizacije TIGR Danilo Zelen, hudo ranjen in ujet je bil Ferdo Kravanja.

BREŽICE POLEPŠUJEJO

BREŽICE — Turistično društvo bo imelo do začetka republiške razstave cvetja in sadja veliko dela. Mesto bodo očistili, delovne organizacije pa bodo prav tako poskrbele za večji red pred svojimi pragi in na dvoriščih, kamor radovedne oči obiskovalcev rade pokukajo. Tudi društva po vaseh bodo naredila vse, da bodo kraji bolj privlačni, posebno tisti, ki bodo imeli v gosteh večje skupine obiskovalcev.

Novo mesto po draginji v republiškem vrhu

Zakaj, ni odgovora

NOVO MESTO — Da letos cene hitreje bežajo, kot so računali tako na zvezni kot republiški ravni, je uradno ugotovljeno, pri tem neslavnem rekordu pa je kar dobro udeležena novomeška občina. Medtem ko so se cene na drobno v letošnji prvi polovici leta v Sloveniji v primerjavi z letom poprej povečale za 34,2 odst., so v novomeški občini poskočile kar za 36,5 odst. Cene industrijskih izdelkov so v republiki povprečno narasle za 31,9 odst. Novomeščani se ponašajo s 34,3-odstotno rastjo.

Največje podražitve so bile letos pri cenah komunalnih storitev: (ogrevanje stanovanj za 58,6 odst.) in pri storitvah avtomobikov in frizerjev, kjer je potrebno za enako delo odšteti 44,9 odst. več kot pred letom dni.

Delegati občinske skupščine so v gradivu za septembrsko sejo dobili tudi podatke o cenah, pri katerih pa očitno manjka komentar. Zakaj so v novomeški občini podražitve znatno večje kot drugod?

VSAK OBČAN EN TULIPAN

NOVO MESTO — Na pobudo Dolenjske turistične zveze in v okviru Meseca turizma na Dolenjskem, bo v soboto, 28. septembra, velika očiščevalna akcija z urejanjem okolja. Hišni sveti, ustanove, šole po Dolenjski naj bi v tem dnevu začeli z olepševanjem parkov in cvetličnih gred, akcija pa naj bi trajala še ves mesec oktober. Svoj prispevek bo dala tudi Vrtnarija Novo mesto, ki bo ves čas akcije prodajala po polovični ceni tulipane in okrasno grmičevje. Njihova delavka Zorica Pajč — Poplašen bo kot strokovni sodelavec ponudila brezplačne nasvete na terenu, osebno ali po telefonu 25-963.

BERITE DANES!

na 3. strani:

● **Millionarji s krompirjem**

na 4. strani:

● **Resnica o funkcio-**

narskih plačah

na 5. strani:

● **Slabe napovedi za**

konec leta

na 6. strani:

● **So majhni privesek**

velikih?

na 8. strani:

● **Samoupravljanje —**

trojanski konj biro-

kracije

na 9. strani:

● **Krko je mogoče re-**

šiti

na 11. strani:

● **Uredništvo v gos-**

teh: Vrhpolje

na 14. strani:

● **Črna gradnja pod**

občinskim plaščem?

na 17. strani:

● **Japonske male žive**

umetnine

na 18. strani:

● **Pomožni cariniki iz**

Kočevja

na 24. strani:

● **Spomenik postal**

vaška sramota

Boštanjski učitelji našli milijone

CELJE — Šolniki boštajske osnovne šole so se minuli petek odpravili na celjski obrtni sejem. Vse drugo je kot napeta kriminalka.

Ko se je ena od skupin odpravila na veliko parkirišče, je na tleh zagledala sam samcat poslovni kovček. Ženski del skupine je brž pomislil celo na najhujše, da ni morda nastavljen bomba. Končno so se odločili, da bo najbolje skrivnostni kovček odpeljati na celjsko UNZ.

V kovčku je bilo, reči in piši, za 420.000 dinarjev gotovine in 50 dolarskih evročekov, v moški torbici dokumenti, osebno, vozniško, prometno dovoljenje, na ženino ime srbskega obrtnika, hranilna knjižica z zelo veliko vsoto, predvsem pa mnogo sklenjenih pogodb, drag fotoaparati in nekaj drobiža.

Naslednji dan so se Boštanjčani pozanimali za usodo najdenega kovčka v Celju. Izvedeli so, da je lastnik kovček dobil, plačal v hotelu Evropa in odpotoval, verjetno tudi mimo Boštanja vzdolž Save. Na poštene najditelje je zaenkrat pozabil.

A. Ž.

USTANOVILI GOBARSKO DRUŽINO

KOČEVJE — 23. septembra so v Kočevju ustanovili gobarsko družino, ki je osemnajsta taka organizacija v Sloveniji. Na ustanovnem obnem zboru so sprejeli delovni program, nekatere samoupravne akte in izvolili vodstvo gobarske družine, za njenega predsednika pa Dušana Oražma.

ODKRILI SPOMENIK BOJU TIGROVCEV — Na območju »Bašlja« v Mali gori, kjer je stala včasih Lovšinova lovška koč, so v soboto odkrili spomenik tigrovcem, ki so se 13. maja 1941 spopadli z italijanskimi vojaki. Glavni govornik na svečanosti je bil predsednik OK SZDL Ribnica Vinko Drobnič, v kulturnem programu pa so nastopili vojaki, mladina, pionirji in ribniška godba na pihala. (Foto: Primc)

Parada cvetja in sadja

Priloge na republiško sadjarsko in cvetlično razstavo, ki bo od 18. do 23. oktobra v Brežicah

BREŽICE — V brežiškem gradu, kjer domuje Posavski muzej, bo od 18. do 23. oktobra republiška sadjarska in cvetlična razstava. Popestrili jo bodo s strokovnimi posvetovanji o sadjarstvu, z ogledi nasadov in demonstracijo naj sodobnejših sadjarskih strojev, s prodajo sadja, sadik sadnega drevja in okrasnih rastlin, s strokovnimi filmi, z ljudskimi običaji in kmečkimi večerjami po vaseh.

Po vnaprejšnjem dogovoru bodo skupinam omogočili obiske živinorejskih in sadjarskih kmetij v treh posavskih občinah in jim prikazali tudi oroševanje in namakanje nasadov. Delovanje sodobne sadjarske strojne linije si bodo zainteresirani lahko ogledali v nasadih krškega Agrokombinata. V programu je tudi ogled vrtnarije in nasadov Agrarie na Čatežu. Vina za poskušnjo bodo dali brežiški Slovin, kraški Agrokombinat

MARJAN OROŽEN V KOČEVJU

KOČEVJE — Marjan Orožen, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov, bo jutri, 27. septembra, in v soboto na obisku v kočevski občini, in sicer v delovnih organizacijah LK in Kmetijsko gospodarstvo Kočevje. Pogovarjal se bo o političnem in gospodarskem položaju v teh delovnih organizacijah. Za konec obiska bo imel razgovor z občinskim političnim aktivom o političnem in gospodarskem položaju v občini.

Ključavnica na blanskem rudniku

Neizbežna likvidacija

SEVNICA — Sojenice temu otroku prestrukturiranja sevniškega gospodarstva že od vsega začetka niso bile naklonjene. Ni manjkalo tudi ljudi, ki so svarili pred praznimi upi zidanja gradov na pesku.

Prve načrte so v Sevnici naročali v imenu konzorcija domačih podjetij, pomagala je sevniška krajevna skupnost, dokler na Blanci ni z zamudo zrasla posebna separacija za mivko. Gradbeništvo, pri katerem so se na začetku nadejali najvišje kupce, je v krizi, za nadaljnja vlaganja ni bilo denarja.

Občinski izvršni svet je nezavidljiv položaj obravnaval že na poletni seji. Podrla se je ob zadnjem zaključnem računu predložena sanacija, ki je sicer potrebovala 47.678.278 din, ker je odvedal partner. Za nameček je naraščala izguba tudi letos, tako da je skupna izguba konec junija znašala 52.843.020 din. Krška IGM Sava je očitno skrbno proučila vse pravne akte. Ugotovila je, da pri registracijskem sodniku ni vpisana kot soustanoviteljka, in se je tudi umaknila. Ker je sevniški IS postal rok, da se zadeva razčisti, do konca avgusta, so minuli petek sklenili po zakonu zadevi narediti konec. Sprejeli so odločbo o likvidaciji. Rudnik ima še za okrog 80 milijonov dinarjev posojil in 20 milijonov dinarjev obresti.

V Sevnici upajo, da naprav na Blanci vseeno ne bodo razrezali. Razprodaja bi vsem upnikom vrgla malo denarja. Olajšani nekaterih bremen bodo morda sedaj našli celc sanatorija v enem naslovu. Trenutno so v blanskem rudniku zaposleni še vsega trije delavci.

A. ŽELEZNIK

VREME
Nadaljevalo se bo lepo vreme, le nekoliko hladneje bo.

RAZREŠENA METLIŠKA FUNKCIONARJA

METLIKA — Predsedstvo OK SZDL Metlika je s 16. septembrom zaradi kaznivega dejanja razrešilo sekretarja OK SZDL Metlika Tonija Krašovca. Od tega dne opravlja delo sekretarja predsednik OK SZDL Jože Gerkič. Volilno-programska seja bo predvidoma novembra. Že prej, s 1. septembrom, pa so tudi zaradi kaznivega dejanja razrešili sekretarja OK ZSMS Metlika Zdenko Damjanovič. Volilno-programska seja občinske mladinske organizacije bo predvidoma konec tega meseca, do takrat pa delo sekretarja opravlja predsednik OK ZSMS Metlika Matjaž Rus.

J. T.

Volitve podcenjujemo (!?)

Priloge na volitve so zlasti na višjih ravneh stekle pravočasno. Čeprav je pri tem treba omeniti tudi to, da zaključni dokument kritične analize delovanja političnega sistema, kjer bi morali obdelati volitve, ne bo končan pravočasno. To seve pomeni, da večjih sprememb v volilnem sistemu ne bo. Zato pa so ljudje z obema rokama pograbili za večjo možnost kandidiranja dveh ali več kandidatoev. Vendar tega ne izkoristijo v celoti. Evidentiranje, ki bi prav zdaj moralo potekati s polno paro, se marsikje zatika. So nekatere krajevne skupnosti ali krajevne družbenopolitične organizacije, kjer se evidentiranje sploh še niso lotili. Drugod spet so čisto pozabili na funkcije v republiškem in zveznem merilu. Nekateri niso do kraja vsega razumeli, različne so tudi metodologije zbiranja podatkov o doslej evidentiranih kandidatih in še bi lahko naštevali. Določena brezskrbnost, ki se drži volitev, je do neke mere razumljiva, saj se je mnogim zdelo, da ima le malo vpliva na to, kakšni ljudje bodo izbrani za vodilne funkcije. Zaradi ekonomske in tudi politične krize, v kateri smo se znašli, pa bi morali volitve vzeti bolj resno. Končno nam ne sme biti vseeno, kateri in kako sposobni ljudje bodo v delegatskih telesih zastopali naše interese. Reči, da je vloga poprečnega občana pri izbiri vodilnih ljudi zanemarljivo majhna, je še najlažje, vprašanje pa je, ali je v sedanjem času primerno in odgovorno.

J. SIMČIČ

Posavski lovci so razvili prapor

1170 lovcev, 23 domov

KRŠKO — Zveza lovskih družin Posavja, ki povezuje 25 lovskih družin s 1170 člani in 23 lovskimi kočami oz. domovi, je na slovesnosti v nedeljo, 22. septembra, pri lovskem domu Jožeta Jurečiča na Trško gori nad Krškimi razvila svoj prapor. Pokroviteljica je bila temeljna organizacija Slovenija sadje — meso ljubljanskega Mercatorja — Mednarodne trgovine. Ob razviti prapora zveze niso pozabili niti na pobratenje z vsemi družinskimi, ne na zaslužne člane zelene bratovščine, ki so jim podelili 18 odlikovanj oz. priznanj Lovske zveze Slovenije in 3 odličja hrvaške lovске zveze.

V ISKRI PRIMANJKUJE DELA

SEMIČ — V semiški Iskri, predvsem v tozdu Energetski kondenzatorji, primanjkuje dela. Po sestanku, ki so ga imeli preteklo sredo, so delavci dobili zagotovilo, da bo delo steklo v desetih do štirinajstih dneh. Na začetku proizvodnje v tozdu so delali že pretekli teden, postopoma pa bodo stekli vsi stroji naslednji teden. Sicer pa je povpraševanje po kondenzatorjih vse manjše, razlog za zastoj pa je tudi metalizacija, ki predstavlja ozko grlo, saj stroj ne more narediti dovolj materiala. V Iskri so obljubljali, da bodo kupili še en stroj, a zaenkrat tega še niso storili. Sindiikat je predlagal, da bi v tem času, ko ni dela, zaposlili nekaj delavcev v delovnih organizacijah v Črnomlju, a je dobil odgovor, da se za teden ali dva to ne splača, da pa bodo prihodnje leto, če bo zopet prišlo do zastojev, v okviru sozda Iskra poiskali dodatni program.

PLAZOVI OGROŽAJO

BREŽICE — Še to jesen bodo v občini popravili vse tiste lokalne ceste, ki so jih poškodovale zemeljski plazovi. Drsenje tal je po zadnji zimi povzročilo za 43 milijonov dinarjev škode. Najbolj zahtevno delo čaka Komunalno obrtno podjetje v Brežicah pri sanaciji zemeljskega plaz pri Mavsarju v Dečnem selu. Za to bodo potrebovali 2,5 milijona dinarjev. Občinska skupščina je na zadnji seji sklenila, da bodo delo financirali iz proračunske rezerve. Komunalno obrtno podjetje pa naj bi se pred začetkom sanacije posvetovalo z Geološkim zavodom iz Ljubljane, če je to zares najustrežnejša rešitev.

GOSTIŠČE, KJER DIHA DOMAČNOST — V petek je krški hotel Sremič, ki posluje v sklopu delovne organizacije Mercator Hoteli — Gostinstvo, na lepi razgledni točki na Sremiču nad Vidmom odprl povsem prenovljeno gostišče Tri lučke. Novo gostišče je zgrajeno v domačem slogu okoli največje grozdne stikalnice na Balkanu, v njem pa je ob petih apartmajih s 15 ležišči gostom na voljo do 200 sedežev v pokritem delu gostišča. Prav toliko pa še na treh razglednih terasah. Prostor za piknike sprejme do 800 obiskovalcev. Na sliki: predsednik krškega občinskega izvršnega sveta Igor Dobrovnik je ob otvoritvi naložbe, vredne 80 milijonov dinarjev, prejel blebec domačega kruha in tako simbolično nakazal tudi kulinarčno usmeritev gostišča v pristne domače jedi. (Foto: P. Perc)

V oktobru, mesecu varčevanja

Akcije pod okriljem LB

NOVO MESTO — V okviru svojih reklamnih akcij in tradicionalnega sodelovanja z mlajšo generacijo organizira Ljubljanska banka Novo mesto enodnevno srečanje mladih parjarev, ki bo 28. septembra dopoldne v prostorih bršlinske šole. Najboljši izdelki bodo razstavljeni.

Pionirji likovniki bodo na bršlinskem enodnevnem srečanju, ki se ga lahko udeležijo največ trije učenci od 5. do 8. razreda z mentorjem, oblikovali iz gline figurale kompozicije na temo »40 let svobode« ali po prosti izbiri. Po 3 kilograma gline bo banka priskrbelo za vsakega udeleženca, po končanem delu bodo izdelke žgali v keramičnih pečeh Pionirjeve Keramike, najboljšo stvaritev mladih likovnikov pa bodo novembra razstavili v avli Ljubljanske banke. S tako pridobljenimi izdelki bo banka okrasila svoje poslovne prostore, udeleženci tega tekmovanja pa dobijo pismeno priznanje in kajpada plačane vse stroške s prehrano vred.

To pa je le prvi del širše zasnovane bančne reklamne akcije v oktobru, mesecu varčevanja. Letos razpisuje Ljubljanska banka Novo mesto medšolsko tekmovanje za najboljše literarno in likovno delo za leto 1985.

Banka bo podelila 15 nagrad v vrednosti 3.000 dinarjev, prejela pa jo bosta šola ali rzed ali krožek, v katerem je avtor sodeloval. Priznanje Ljubljanske banke pa bodo dobili posamezni avtorji. Vsa dela, ki bodo prispela na rzdop do 31. oktobra letos, bo ocenila posebna strokovna žirija.

Podobne akcije organizira Ljubljanska banka že nekaj let, po šolah pa je nanje lep odziv.

R. B.

Sindikat proti prisili

Črnomaljski sindikat o poslovanju v prvem polletju — Za težave niso krivi le delavci

ČRNO MELJ — Ob letošnjem polletju je bilo gospodarstvo črnomaljske občine po rasti celotnega prihodka, primerljivega dohodka in čistega dohodka na prvem mestu na Dolenjskem. Vendar ni razlogov za zadovoljstvo, kajti povsod drugod grede rezultati poslovanja v nasprotno smer, kot so začrtali v resoluciji.

Zato se v Črnomlju upravičeno sprašujejo, ali niso pravilno planirali, kajti »napak« je veliko. Zaposlili so kar 4 odst. več delavcev, kot so načrtovali, proizvodnja pa je kljub temu manjša. Močno so narasle zaloge, in sicer kar v devetih delovnih organizacijah oz. tozdih za več kot 100 odst., v viniškem Novoteksu pa celo za dobrih 700 odst., kar je posledica zapletov pri prodaji izdelkov v Libijo, ki so jih delali skoraj dva meseca. Izvoz na konvertibilni trg je polovico manjši od načrtovanega, pri uvozu, ki se je občutno povečal, pa gre predvsem za reprovizivni material, in ne za opremo. Vse večja je tudi zadolženost gospodarstva. Kot so povedali na nedavni seji črnomaljskega občinskega sindikalnega sveta, pa bodo po informacijah, ki

jim jih je uspelo zbrati doslej, devetmesečni rezultati še veliko slabši, saj ponekod, celo v semiški Iskri, primanjkuje dela.

Čeprav so nekatere delovne organizacije ob četrtletju zagotavljale, da je slabo poslovanje le sezonskega značaja, se je ob polletju pokazalo, da ni tako in da se v nekaterih organizacijah težave vlečejo že dlje časa. To dokazujejo tudi izgube, ki jih imajo še vedno v skoraj vseh istih delovnih organizacijah kot že nekaj časa, le da so se tem pridružile nekatere nove. Zato so na seji poudarili, da na sindikatu ne bodo pristajali na to, da so v tistih organizacijah, kjer jim gre dobro, zaslužni sami, kjer pa imajo težave, je kriv nekdo od zunaj.

● **Opozorili so tudi na razprave, ki jih je v zadnjem času vse več in na katerih je slišati, da imajo slabe delavce, a ne vzvodov, s katerimi bi jih prisilili, da bi bolje delali.** »Takšnega prisiljevanja sindikat ne more sprejeti, še zlasti ne zato, ker je poslovanje v veliki meri odvisno od organizacije dela. Glede na to, da imajo delovne organizacije polne pisarne strokovnega, vodilnega in drugega kadra, pa je vprašanje, ali so te službe opravile svojo nalogo, so bili kritični na seji.

Kritika pa je letela na vodstva in strokovne službe organizacij tudi glede informacij, ki jih posredujejo delavcem. Ti na zborih delavcev še vedno ne dobijo poročil o pravih vzrokih za slabo gospodarjenje, skrajni čas pa je, da se tudi delavci končno osvestijo.

B. M.

Birokratska poteza do prizadetih

Preveč izplačanih osebnih dohodkov ni moč gledati skoz odstotke

ČRNO MELJ — V črnomaljski občini so sestavili seznam tistih delovnih organizacij oz. tozdog, ki so v prvem letošnjem polletju izplačali prevelike osebne dohodke. Žal ima ta seznam veliko pomanjkljivosti: navedeni so le odstotki prekoračitve, ne pa tudi, koliko so znašali poprečni osebni dohodki delavcev v dinarjih. Prav tu pa se vsa stvar zaplete.

Kot zatrjujejo v občinskem sindikalnem svetu, se je ob polletju izkazalo, da so v nekaterih delovnih organizacijah izplačevali osebne dohodke ne glede na rezultate dela. To, da so marsikje zašli v težave, čeprav so delavci pridno delali in nima »zaslug« za slabše rezultate, sestavljalcev očitno ni zanimalo. Ne misloma nikogar opravičevati, za primer pa vzemimo le viniški Novoteks. Ker so zgradili novo proizvodno dvorano, so zaposlili 60 delavk, od katerih lahko pričakujejo kvaliteto dela šele po letu dni. A osebne dohodke jim morajo dati, da pa so nizki, pove že podatek o povprečju v prvi polovici leta, znaša namreč le nekaj več kot 28 tisočakov.

Izvršnemu svetu je naloženo, da vse prekoračitve opozori, naj do zaključka devetmesečnih rezultatov poslovanja poravnajo preveč izplačani osebni dohodki. Vprašanje pa je, koliko delovnih organizacij bo pristalo na to birokratsko potezo. V tovarnah, kot je na primer viniški Novoteks, kjer je osebni dohodek nekaterih delavk ob polletju znašal komaj polovico povprečnega v gospodarstvu v Sloveniji, jim še na misel ne pride, da bi odtegovali zaposlenim od že tako nizkih zaslužkov, sploh pa ne v tako kratkem času. In niso edini!

M. BEZEK

ŠOLARJI IN NOB

STRUGE — Struški šolarji so pod vodstvom svojih tovarišic obiskali pred kratkim spominsko obeležje, postavljeno v spomin na padlega borca Jožeta Kralja iz Strug, Prilipe 7. Obeležje stoji ob stari ribniški poti v Struge. Učencem je ob tej priložnosti govoril o vojni dogodkih domačin Anton Ferkuji. Šolarji so se udeležili tudi proslave ob odkritju spomenika tigrovcem v Mali gori.

Shod penologov

Izmenjava strokovnih izkušenj in tekmovanja

DOB PRI MIRNI — Od 20. do 22. septembra je bilo tu srečanje penologov iz kazensko-poboljševalnih domov Lepoglava, Požarevac, Zenica in Dob pri Mirni, ki je bil gostitelj.

Srečanje je potekalo v dveh delih, strokovnem in športnem. V strokovnem delu so izmenjali izkušnje iz komunikacij med delavci zavoda in obojenici, v športnem delu pa so se pomerili v malem nogometu, streljanju z zračno puško, pikado, vleki vrvi, ruskem kegljanju in šahu. Izidi so bili naslednji: mali nogomet: 1. Dob, 2. Zenica, 3. Lepoglava, 4. Požarevac; Streljanje z zračno puško: 1. Dob, 2. Lepoglava, 3. Požarevac, 4. Zenica; najboljši strelka je bila Pateka iz Lepoglave. Pikado — ženske: 1. Dob, 2. Požarevac, 3. Lepoglava; najboljša metalka je bila Vitez z Doba. Vleka vrvi: 1. Dob, 2. Zenica, 3. Požarevac, 4. Lepoglava. Rusko kegljanje — ženske: 1. Lepoglava, 2. Dob, 3. Požarevac; najboljša posameznica je bila Geček iz Lepoglave. Šah: 1. Dob, 2. Požarevac, 3. Lepoglava, 4. Zenica; najboljši posameznik Videčnik, Dob.

Naslednje srečanje bo drugo leto v Zenici.

JANEZ PLATIŠE

BELE PETI

Na pravkar končanem državnem prvenstvu v streljanju z malokalibrsko pištolo serijske izdelave, ki je bilo v Zenici, se je zelo dobro odrezal Mirko Bele, letošnji republiški prvak v konkurenci mladincev, iz SD Lojze Dragan Novo mesto, ki je nastreljal 463 krogov od 600 možnih in zasedel peto mesto. Rezultat je še toliko bolj pomemben, ker je Mirko na republiškem prvenstvu nastreljal »samo« 450 krogov, kar je bila norma za DP. Zmagal je Malović iz Novega Beograda s 510 krogi.

E. Progar

NAŠA ANKETA

Sindikat brez ugleda?

Gospodarske težave. Skripanje v poslovanju prenekater delovne organizacije, administriranje namesto samoupravljanja pa padanje življenjskega standarda, težak socialni položaj prenekaterega delavca in družine, za katere se ne vpravi natančno, kako zmorejo sestaviti konec s koncem, in še prenekateri problem, ki jih res ne manjka, ponovno ali kar naprej postavljajo v prvi plan vprašanje o mestu, vlogi, pomenu, moči sindikata pri nas. Kaj je ta najmočnejša delavska organizacija? Se ukvarja le z ozimnico, letovanjem, izleti ali ima v svojem delokrogu tudi kakšna življenjsko pomembna vprašanja? Naša tokratna anketa ne kaže prav vesele podobe. Ljudje menijo, da se sindikat odreže pri nabavi ozimnice, organizaciji letovanja — nagrajevanje, samoupravljanje, položaj delavcev itd., itd., same pomembne reči, pa ostajajo preveč po strani ali pa mnenja sindikata, če ga že ima, ne upoštevajo.

JOŽE KAFERLE, referent v nabavni službi mirenske Dane: »Naš tovarniški sindikat se ponavadi kar odreže. Z njegovo pomočjo dobimo ozimnico, kurjavo, tudi kakšen izlet nam organizira v druge, pomembnejše zadeve pa se sindikat ne vtika. Po mojem bi lahko kaj rekel o padanju življenjske ravni, o zapravljanju družbenega denarja na nekaterih področjih in še o čem. Ker vsega tega ni, se mi zdi, da je vloga sindikata vse prej kot velika.«

BRANKO KOŽAR, referent za promet pri občinski skupščini Ribnica: »Sindikat je izgubil vlogo in ugled. Skrbri za ozimnico, letovanje in izlete, kar je pravzaprav naloga trgovine in turističnih organizacij, ne opravlja pa svojih glavnih nalog. Ne izvede prave razprave o raznih novih samoupravnih dokumentih, ki jih je sicer že preveč, če pa že da svoje mnenje, ga nihče ne upošteva. Zaradi gospodarskih težav je več socialnih in drugih problemov, ki jih bo moral reševati sindikat. Če bo uspešen, si bo povrnil ugled.«

BOGDAN AMBROŽIČ, prodajalec v Železnini v Kočevju: »Menim, da so nasploh prevelike razlike v osebnih dohodkih in da prihaja do njih neupravičeno. Namesto da bi si sindikat prizadeval za red na tem področju, skrbi le za ozimnico in letni oddih. Sindikat skratka dela vse drugo, le tistega ne, kar bi moral in kar so nas učili v šoli, da je njegova naloga. Menim, da je tudi obveščanje preveč dirigirano. Sindikat bi moral poskrbeti za pravočasne in pravilne informacije.«

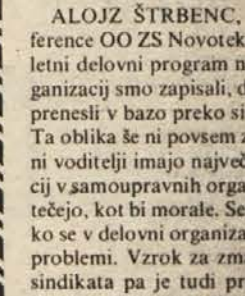
JOŽE PILTAVER, kmetijski tehnik iz Krške vasi: »Pri sindikatu me moti to, da težiče dela ni v osnovnih organizacijah, saj bi šele potem lahko povezoval ves kolektiv in od vsakega zahteval, da dosledno opravi svoje delo. Zdaj niti v sindikatu niti v vodstvih ne lučujemo samoupravljanja od vodenja. Ko je v delovni organizaciji plan sprejet, ni več samoupravljanja in dogovarjanja, ampak so samo še dolžnosti. Sindikat je bil pri oblikovanju plana dolžan poskrbeti, da vsak delavec najde sebe v njem in da se zave svojih dolžnosti.«

JOŽE PLANINC, delavec v tozdu Storitve krškega Sopa: »Sindikat se zmeraj bolj čutimo po prizadevanjih za ozimnico in sindikalno klobaso na izletih, kot pa, da bi tudi kaj vplival, da bi se izboljšale delovne razmere, da bi prišli do toplega obroka. Pri nas je okoli 60 delavcev in še nimamo urejene prehrane med delom. Delavci tudi težko pridemo do počitniške hišice v Nerezinah, saj imajo prednost tisti iz pisarn. Tudi tu bi moral sindikat odigrati svojo vlogo.«

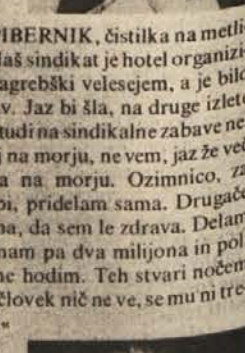
MIKO MIKETIČ, popravljalec funkcionalnih napak v črnomaljskem Gorenju: »Naš sindikat vsako leto pripravi piknik, letos pa je izlet v Avstrijo. Skrbri za ozimnico nima, ker ljudje niso zainteresirani. Vem pa, da bi sindikat moral narediti še marsikaj, med drugim urediti to, da bi imeli boljše malico. Vendar naša sindikalna organizacija nima skoraj nobene besede, ker smo manjši kolektiv. Bolj aktivni bi morali biti člani izvršilnega odbora.«

ALOJZ ŠTRBENC, predsednik konference OO ZS Novoteks Novo mesto: »V letni delovni program naših osnovnih organizacij smo zapisali, da bomo našo delo prenesli v bazo preko sindikalnih skupin. Ta oblika še ni povsem zaživela. Sindikalni voditelji imajo največkrat po več funkcij v samoupravnih organih, zato stvari ne tečejo, kot bi morale. Sestajamo se takrat, ko se v delovni organizaciji pojavijo večji problemi. Vzrok za zmanjšano aktivnost sindikata pa je tudi premajhna osveščenost sindikalnih voditeljev.«

ANDREJ KLENOVŠEK, izmenovodja v krmeljski Lisci: »Vse bolj prevladuje mnenje, da sindikat ni le za ozimnico. Naša osnovna organizacije je bila v preteklosti postavljena za zgled. Navsezadnje je dobila tudi srebrni sindikalni znak. Težava je, ker delavke niso vedno zainteresirane za delo v organizaciji. Sindikat pa je aktiven, kolikor smo sami aktivni.«

JOŽEFA PIBERNIK, čistilka na metliških DPO: »Naš sindikat je hotel organizirati izlet na zagrebški velesesem, a je bilo premalo prijav. Jaz bi šla, na druge izlete pa ne hodim, tudi na sindikalne zabave ne. Če imamo kaj na morju, ne vem, jaz že več let nisem bila na morju. Ozimnico, za katero poskrbi, pridelam sama. Drugače sem zadovoljna, da sem le zdrava. Delam rada, plače imam pa dva milijona in pol. Na sestanke ne hodim. Teh stvari nočem poslušati. Če človek nič ne ve, se mu ni treba razburjati.«

Več denarja za kmetijstvo

Rebalans plana sklada za intervencije v kmetijstvu novomeške občine

NOVO MESTO — Izvršni odbor sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane novomeške občine je na svoji zadnji seji pretekli petek obravnaval dosedanje uresničevanje letošnjega programa sklada in potrdil predlog rebalansa plana.

Novomeški sklad za intervencije v kmetijstvu bo letos razpolagal z nekaj več kot 109 milijoni dinarjev, medtem ko so v začetku leta načrtovali, da bo ta vsota 92 milijonov. Povečanje, ki je seveda dobrodošlo, bo na račun 0,5-odstotnega prispevka

iz bruto osebnih dohodkov, ki so se leto pač povečali več, kot je bilo predvideno v začetku leta.

Rebalans plana prinaša precej sprememb za porabo denarja. Manj, kot je bilo predvideno s planom, bo šlo sredstev po republiškem spo-

razumu za premiranje povečanja osnovne črede krav, pitanja telet in klavnih prvesnic. Tu je očitno, da se zmanjšuje poraba mesa, saj so cene naredile svoje, pa tudi interes za živinorejsko proizvodnjo. Manjša je tudi vsota za regresiranje nakupa semenske koruze, kajti kmetje so zaradi visoke cene nakupili in posejali manj semenske koruze, kot je bilo planirano, čeprav je bil regres dokaj ugoden. Z rebalansom se povečujejo sredstva za premiranje mleka, precej pa tudi za regresiranje nakupa umetnih gnojil za pogodbeno pridelavo pšenice in za travinje ter koruzo na podlagi oddanega mleka in mesa.

Izvršni odbor je podprl tudi predlog posebnega občinskega odloka, po katerem naj bi v letu 1986 znašala prispevna stopnja za sklad 0,7 odstotka, saj se po dosedajni ne bi zbralo toliko sredstev, kot bi jih bilo treba za intervencije v kmetijstvu. Končno besedo o tem bodo seveda imeli delegati v občinski skupščini.

Z. L. — D.

EVIDENTIRANJE KOMUNISTOV V POLNEM ZAMAHU

ČRNO MELJ — V črnomaljski občini je evidentiranje za nova vodstva osnovnih organizacij ZK in za ostale organe ZK v polnem zamahu. Za posamezne naloge evidentirajo po več članov, sorazmerno veliko je žensk in neposrednih proizvajalcev, pritegniti pa bodo morali tudi več mladih. Čeprav je bilo nekoliko nezaupanja in nerazumevanja za tako zastavljen demokratični postopek, pa je bilo dosedanje evidentiranje dokaj uspešno. Tako je za nova vodstva osnovnih organizacij ZK evidentiranih okrog 320 ljudi, od tega kar tri četrtine novih kandidatov. Za občinski komite ZKS in komisije je predlaganih več kot 80 članov ZK, za CK ZKS in nekatere njegove komisije 21 komunistov, za oba kongresa pa 25.

POLITIKI—RIBIČI

Na nedavni seji IO OK SZDL Kočevje je tajnica Tanja Svetličič povedala, da praznuje ribiška družina Kočevje 30-letnico, da je SZDL pokroviteljica jubilejnih prireditvev RD in da bi se zato spodobilo, da bi dodelila SZDL ribičem 30.000 din za kritje stroškov prireditve.

»Popolnoma se strinjam s predlogom« je takoj dejal Lado Gašparac, ostali člani pa so se sumljivo spogledali, saj je znano, da ima Lado večkrat »kakšno za bregom«. Lado je nato svoje strinjanje utemeljil tako:

»Mi vsi, se pravi tudi politiki, smo ribiči. Pogosto ribarimo v kalnem. Vsi so se zasmejali in odobrili dotacijo.

P-C

V LJUBLJANI »SODOBNA ELEKTRONIKA«

LJUBLJANA — Od 7. do 11. oktobra bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani tradicionalna 32. mednarodna razstava »Sodobna elektronika«. Vabljeni!

Ljubljansko pismo

Pod lupo tudi statut Zveze komunistov

Mnenja v republikah

LJUBLJANA — V pripravah na prihodnje kongrese ZK je moč slišati veliko predlogov za spremembo statuta ZK Jugoslavije. To je razumljivo, saj je tudi ob oblik in metod delovanja ZK odvisna uspešnost naše celotne družbene organiziranosti. Ne glede na to, ali komunisti govorijo o dopolnitvah, popravkih ali morebitnih spremembah statuta — povsod razmišljajo o tem, da je treba iz določb statuta odstraniti posploševanje in okrepiti idejno in akcijsko enotnost ZK. To pomeni, naj bi v statut ne vpisovali temeljnih načel iz programa ZKJ, marveč naj bi v njem čim natančneje opredelili uveljavljanje demokratičnega centralizma, hkrati pa poudarili nujnost nadaljnje demokratizacije v ZK in načelo večine, ne konsenza. S statutarnimi določbami naj bi opredelili tudi način kontrole izvajanja sklepov in vloga članov ZK pri nadaljnjem razvijanju političnega sistema. Statuti morajo sicer spoštovati ptebnosti ZK republik in pokrajin, kar pa nikakor ne sme biti povod za federalizacijo v ZK.

Temeljna opredelitev v ZK BiH, je, da je treba s spremembami zagotoviti krepitev skupnosti v ZK kot enotni politični organizaciji v državi. Statut ZKJ pa ne more predpisati celotnega življenja in dejavnosti ZK. Odveč so dileme o tem, ali je upravičen obstoj posebnih republiških in pokrajinskih organizacij ZK, ker ne ogrožajo enotnosti ZKJ, ampak omogočajo samostojnost pri izvajanju enotne politike ZKJ. O tem se je partijsko članstvo že večkrat kategorično opredelilo, tudi na 12. kongresu ZKJ.

VINKO BLATNIK

Kmetijstvo

»Kisla« jabolka 160 din za najboljše

LJUBLJANA — Letos bodo jabolka »kisla«, to je draga, piše Kmečki glas, ko poroča s seje poslovnega odbora za promet s sadjem. Ta ocenjuje, da bomo letos v plantažnih sadovnjakih Slovenije pridelali okoli 24.500 ton jabolk, od tega 17.150 ton takih, ki bodo primerna za skladiščenje. V zasebnih sadovnjakih naj bi po tej oceni pridelali znašal 14.000 ton. Računi, ki so jih pripravili sadjarji, kažejo, da znašajo neposredni stroški z kilogram jabolk pri pridelku 30 ton na hektar 54,05 din, če k temu dodamo obresti in druge posredne stroške, naraste cena na 74,60 din, če pa pristejemo še upravičene povprečne zaslužke sadjarjev, se cena zveča na 90 din. Poslovni odbor je menil, da si trgovina ne bi smela vzeti pretiranega deleža in da naj bi zato končana cena na drobno znašala 125 din za starejše sorte (zlati delišes, jonatan) in 160 din za novejše, kot sta denimo, jonagold in gloster. Za ozimnico, ki jo prodajajo od 23. septembra do 19. oktobra, naj bi cene znašale 100 din za kilogram, za jabolka starejših sort pa celo le 73 din (če kupec pride sam ponje v sadovnjak).

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO — Novomeška tržnica je še vedno polna vreč s paprikami, ki jih prodajalci od vsepovsod ponujajo za ozimnico po 80 din kilogram, sicer pa kilogram paprik v drobni prodaji velja 120 din. Jajje je bilo tokrat malo; prodajali so jih po 25 din dobro založena pa je bila tržnica z zelenjavo in sadjem. Solata je bila po 200 din, fižol v stročju po 200 din, fižol v trnju po 280 din, zelje po 80 din, pesa po 100 din, korenje po 140 din, šopek peteršilja 40 din.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotni sejmiščev, starih do 3 mesece. Lastnika je menjalo 125 živali. Kilogram žive teže je veljal 400 din.

Kmetijski nasveti

Silaži proti ugrevanju

Koruzna silaža zavzema nesporno prvo mesto med konzervirano voluminozno krmo. Po izredni prebavljivosti in visoki hranilni vrednosti, ki doseže tudi čez 8.000 škrobnih enot, je nobena druga krmna rastlina ne dosega. Koruzi in siliranju se morajo naše kmetije zahvaliti, da so zadnja leta toliko napredovale in da lahko redijo tolkovo govedo, da imajo lahko 25- in večglavske črede. Toda taista silaža je tudi lahko pokvarljivo blago, izguba pa je lahko katastrofalna. Medtem ko velja, da kvalitetna koruzna silaža z dodatkom dobrega sena zadostuje po beljakovinah in škrobnih vrednosti za 14 litrov mleka na dan, ga krava, ki je krmljena s slabo silažo, ne daje niti pol toliko. Zato je izjemnega pomena, da je silaža strokovno dobro pripravljena; če je enako narejeno tudi s senom, uspeh v živinoreji skorajda ne more izostati. Letos grozi silaži še ena nevarnost. Kjer je bila poleti suša, je koruza prazno dozorela, nima ustreznega odstotka vlage, zato obstaja naša, da bo naknadno povrela, fermentirala. Morda se kdo zanima, da bo pomanjkljivost odpravil s soljo ali ureo, vendar živi v znanosti. Sol na siliranje nima posebnega vpliva, pa tudi urea dodajamo le zato, da jo obogatimo z dušičnimi, to je beljakovinskimi snovmi, ne pa da uravnamo potek vrenja ali povečujemo okusnost krme. Nekaj lahko pomagamo le s škropljenjem z vodo in z dodajanjem rahlo uvele trave tretjega odkosa. Ostane torej vse v pravilnem in pravočasnem postopku. Nič ne more nadomestiti temeljitega tlačenja in hitrega dela. Najkasneje štiri ure po zaprti silo in po celi površini obtežen, da bo v silaži kar najmanj zraka in da se bo lahko tokoj začelo željeno »hladno« mlečnokislinsko vrenje. Vsi dodatki, kot na primer 3 do 4 kg uree na kubični meter silosa, morajo že sproti v silos. In zakaj je ponovno fermentiranje, za katero je letos večja nevarnost, tako nezaželjeno? Ponovno fermentirana silaža sicer ne izgubi mnogo hranilnih snovi, zelo pa se ji poslabša okus in aroma, prav slednje pa je pri krmiljenju odločilno. Zato je treba naglo ukrepati, če se pojavi ugrevanje. Ugreto silažo je potrebno raztrositi in razhladiti tako globoko, do koder v silosu seže. V tem primeru je vsaj delno rešena.

Inž. M. L.

Kdo bo zmagal v bitki za cene?

Prenizka cena krompirja naj bi bila vzrok, da so ta hip dobave premajhne

MIRNA, TREBNJE — V skladiščih Kolinske na Mirni bi moralo biti ta hip najmanj štiri tisoč ton krompirja, v resnici pa ga je pol manj. Vendar v tovarni zaradi tega še ne zvonijo k alarmu. Iz ostalih krajev države prihajajo večje ponudbe krompirja, nekaj pa ga v predelavo ponujajo celo nekatere severnoafriške države. Zato bo zanimivo počakati na razplet nikoli končane »krompirjeve zgodbe«.

Kakor so povedali v tovarni, zdaj kmetje pripeljejo v tovarno po 40 ton krompirja na dan, kakšen dan pa tudi manj. Seveda je to precej manj, kot znašajo zmogljivosti dnevne predelave in pa prostor v skladiščih. Vzrok za to so ta hip prenizke cene. Kmet namreč dobi sedaj za kilogram krompirja 28 din, kakor so dejali v Kolinski, v KZ Trebnje pa pravijo, da plačujejo kmetom krompir po 30 din. Vendar je nekaterim kmetom tudi ta cena prenizka.

Ali ni čakanje račun brez krčmarja? Prav lahko se namreč zgodi, da bo krompir, ki ga zdaj kmetje tišče v kleteh, tam tudi ostal. Ta ugotovitev namreč velja samo za Dolenjsko, medtem ko so iz Ormoža iz takmakajšnjega Slovinovega tozda že poslali 1.500 ton krompirja in s tem domala izpolnili svoje obveznosti.

Hmeljeva letina

Po količini in kakovosti letošnji hmelj boljši

ŠENTJERNEJ — Zadruga tozd Brazda je letos pridelala 67 ton hmelja, kar štejejo za eno boljših hmeljevih letin. Na 40 hektarih hmeljevih površin so letos pridelali 4 odst. več hmelja kot na istih površinah lani, po kakovosti pa je bil letošnji pridelek za 10 do 15 odst. boljši od lanskega. Kar tri četrtine letošnje letine hmelja bo šlo v izvoz na konvertibilni trg, kjer so hmeljarji tudi s ceno kar zadovoljni.

V Brazdi hmeljevih površin ne nameravajo povečevati, ampak vsako leto obnavljati del nasada. V načrtu je, da bi že v letu 1986 obnovili vsaj 5 hektarov hmeljišča, vendar je vprašanje če jim bo uspelo zaradi velikih stroškov. Obnova enega hektara hmelja velja po zdajšnjih cenah 5 milijonov dinarjev, ker pa tozdi ni kreditno sposoben, vidijo edino možnost za pridobitev sredstev v okviru Hmeljarske poslovne skupnosti.

R. B.

Strokovnjak in dober kmet

M. Zabukovec iz Gabrijel z gledno kmetuje

GABRIJELJE — »Tisto, kar govoriš, moraš tudi precej sam pokazati,« pravi Marko Zabukovec mlajši, pospeševalec sevnjskega M-Kmetijskega kombinata. To delo

Marko Zabukovec

zavzeto opravlja dve leti, poprej je bil pri temeljni organizaciji kooperantov molzni kontrolor. Oče mu povsem zaupa kmetovanje na 7 hektarov veliki kmetiji.

24-letni kmetijski tehnik z grmske šole ob delu študira na mariborski višji agronomski šoli. Časa za študij je vse prej kot dosti, saj je treba poskrbeti za 15 glav živine, od tega je 10 pitancev, 3 krave in 2 plemenski telci. Včasih so bile pri hiši le 4 glave živine in veliko ljudi je morala prehraniti kmetija.

Oče je z delom v Metalni v Krme-lju prisluzil za novo hišo, kamor so se vselili leta 1980. Ob hiši pa se bohota lep nov hlev, ki naj bi ga že v septembru napolnili s 30 glavami živine. Dva koritasta silosa merita 190 kubikov. »Letos sem tudi našo kmetijo vključil v republiški program intenziviranja travnih površin, v katerega smo zajeli 30 ha površin v sevnjski občini. Ustvariti bom skušal 4-krmino rabo travin, kar ni prav malo za to območje,« meni Marko ml.

Milijonarji s krompirjem

Kilogram krompirja letos dražji od pšenice — Takega nesmisla svet ne pozna

Da je v jugoslovanski kmetijski politiki marsikaj narobe, sicer ni nova ugotovitev, novo pa je spoznanje, da nam v zadnjem času uhajajo iz rok ali z vajatit tudi zadeve, ki so doslej veljale za manj problematične, če že ni mogoče reči, da so bile dobro urejene.

Očitno gre v našem kmetijstvu ta čas za precejšnjo zmedo. Država je v cenovni politiki skladno z zakonskimi določili in stabilizacijskim programom, z uveljavljanjem tržnih zakonitosti popustila uzde. To je sicer prav, toda popuščanje ni enakomerno, oziroma na ta ukrep nismo bili dovolj pripravljeni, nismo našli mehanizmov, ki bi ublažili posledice. Hkrati se tudi potrjuje stara resnica, da država v pridelavi hrane ne more in ne sme vsega prepustiti tržnim zakonitostim, da so njene intervencije več kot nujne.

Z dvema, tremi primeri naj ponazorimo prej zapisane trditve: v Jugoslaviji in še posebno v Slove-

Poleg tega prihajajo ponudbe iz Vojvodine. Za nameček prihajajo tudi vesti, da ponujajo Alžirci in morda še kdo drug v predelavo okoli 2 tisoč ton krompirja. Skratka, v Kolinski se ta hip ne boje, kako bo z letošnjo predelavo.

● V Kmetijski zadrugi Trebnje so dejali, da so letos za Kolinsko odkupili le 1.500 ton krompirja, kr je seveda manj kot pretekla leta. Čeprav je uradna cena 28 din, so v zadrugi sklenili, da ga bodo kljub morebitni izgubi plačevali kmetom po 30 din.

Vendar tudi ta cena ni spodbudna za kmete. Celo za tako imenovano sindikalno prodajo v Ljubljano ne morejo dobiti krompirja. Še manj je mogoče govoriti o krompirju za izvoz. S tako dragim krompirjem, dražjim kot v Avstriji, pač ni mogoče konkurirati na tujem trgu.

J. SIMČIČ

● BREZOVICA — Jabolčni nasad novomeške zadruge na Brezovici pri Šentjerneju je letos po kvaliteti izredno obrodil. Pridelek je po količini slabši, saj ga bo le 200 ton, po kvaliteti pa so letošnja jabolka prvovrstna. Zadruga organizira prodajo na drobno od 28. septembra dalje, in sicer od 8. do 17. ure vsak dan, ob sobotah in nedeljah pa ob dopoldnevih. Cena jabolk bo 80 do 100 din za kilogram, odvisno od sorte in kvalitete.

R. B.

KRUH V SMETEHE

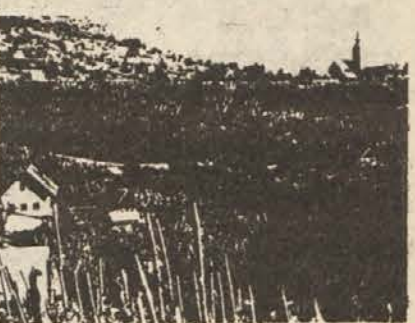
»Srce me boli, ko vidim, kaj mladi počno s kruhom, ki ga mi, starejši, še cenimo in spoštujemo, ker ga nekoč nismo imeli po mili volji na razpolago,« je po telefonu sporočil na uredništvo neki občan in nas pozval, naj si gremo na novomeški stadion pogledat, koliko kruha in klobas so šolarji odvrgli v koše za smeti na zadnjem športnem dnevu. Tu je posnetek vsebine enega od košev, ob njem pa naj si vsak sam potipa vest. (Foto: MIM)

KRUH V SMETEHE — »Srce me boli, ko vidim, kaj mladi počno s kruhom, ki ga mi, starejši, še cenimo in spoštujemo, ker ga nekoč nismo imeli po mili volji na razpolago,« je po telefonu sporočil na uredništvo neki občan in nas pozval, naj si gremo na novomeški stadion pogledat, koliko kruha in klobas so šolarji odvrgli v koše za smeti na zadnjem športnem dnevu. Tu je posnetek vsebine enega od košev, ob njem pa naj si vsak sam potipa vest. (Foto: MIM)

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Ob pičli trgatvi

Letos trgatve grozdja skoraj ni, pobiramo le ostanke pezebe. Kljub temu so Prekmurci imeli veselo trgatve (v Lendavi), v Mariboru so odbrenkali veselo jesen, drugo leto bomo imeli kmečko ohcet (brez kmetov), vinski sejem, vinsko vigrad in še kaj. V trgovinah bodo na voljo vina tipa starček, martini, krpani in podobna vina, izbrana sortna vina bodo pa za navadne pivce že kar predraga. Le Dolenjci bomo najbrž brez priveditve tedna dolenskega cvička, ker cvička pač ne bo. Tako si bodo lahko opomogli tisti, ki jim ta priveditev že živec.

Naprava domače pijače — petijota

Ob splošnem pomanjkanju vina v domačinstvu kaže letos vinske tropine porabiti za napravo domače pijače — petijota.

Bohuslav Skalicky v knjigi »Kletarstvo« (Ljubljana, 1924) piše, da so v naših krajih (po Valvasorju) že pred davnimi časi iz vinskih tropin pripravljali domačo pijačo, ki so jo imenovali petijot (po Francozu Petiotu). Dober petijot je v domačinstvu velikega pomena, saj z njim prihranimo dragoceno vino. Skalicky v omenjeni knjigi svetuje naslednji postopek za pripravo petijota:

Čas trgatve

Lepo septembrsko vreme je pripomoglo, da je redko grozdje lahko dozorelo, saj je v drugi polovici septembra najbolj pozno zoreča sorta žametna črnina že lepo obarvana. Zato bomo lahko po 25. septembru potrgali letošnji skromni pridelek grozdja. Ker bodo vinogradniki letos pridelek vina porabili v glavnem doma, nima pomena, da upravni organi občinskih skupščin določajo čas trgatve. Naj vsak vinogradnik sam odloča, kdaj bo grozdje potrgal. Zaradi napada ptic trgatvijo ne kaže preveč odlašati. Tudi ločitve grozdja po sortah ob trgatvi letos ne kaže opravljati. Izjema so le rane sorte, s katerimi ne moremo čakati na zorenje poznih sort. Na splošno bomo vse srednje in pozno zoreče sorte pobrali skupaj. Če bo vino zaradi večjega odstotka belih sort imelo manj barve, ni to nič slabega, bomo pač imeli bolj bledordecasto vino.

Tudi pri letošnji trgatvi moramo zmeriti, koliko sladkobe ima grozdje, ker brez tega podatka ne moremo pravilno dokladati mošta. Vino naj ima 8,5% do 9% alkohola, zato je potrebno, da ima mošt 14% do 15% sladkorja. Dosladkamo tako, kot smo opisali že prejšnja leta.

Odpepljane tropine zdravega grozdja, takoj ko pridejo iz stiskalnice, zdobimo v kad in polijemo z vodo, da na zraku ne porjavijo ali se skisajo. Največ smemo vzeti toliko vode, kolikor smo iz tropin stisnili mošta, najboljša pa je, da vzamemo le tretjino vode od dobljenega mošta. Če smo na primer naprešali 300 litrov mošta, damo na te tropine le 100 litrov vode. Skupaj z vodo damo na 100 litrov okrog 12 kg sladkorja. Sladkor raztopimo in damo skupaj z vodo na tropine v kad, da vse skupaj začne vreti tako, kot pripravljamo rdeče vino. Čez približno 3 dni, ko sladkor z vodo na tropinah povre, tekočino odtočimo, tropine pa sprešamo. Do bljeni petijot vlijemo v sod, nastavimo kipelno veho in kletarimo s petijotom kot z vinom. Petijot po končanem vrenju (v decembru) pretočimo. Ob pretočilo lahko dodamo petijotovo še ustrezno količino vinske ali citronove kisline, če po okusu spoznamo, da ima pre malo kisline. Če petijot po pretoku ni dovolj čist, ga čistimo s istimi sredstvi, kot čistimo vino (želatina itd.).

Ker petijot porabimo izključno samo za dom, za napravo petijota ni treba imeti nobenega uradnega dovoljenja.

T. DOBERŠEK

Kmetijski kombinat »Vipava«

tozd Predelava vina, enota Klet, obvešča vse ljubitelje dobrega vina, ki imajo letos zaradi pezebe prazne kleti, da lahko kupijo v kleti »Vipava« mošt merlot in barbera po 200 din franco klet »Vipava«. Informacije po telefonu 065/65-011.

Modrost o vinu

- Po pameti ga pijmo, da pameti ne zgubimo! (A. M. Slomšek)
- Mnogi pijejo čisto vodo samo še v vinu. (H. Kobal)
- Po nekaj kozarčih vina tudi mutci lahko spregovorijo.
- Pijanec gre z doma po dveh, čestokrat pa se vrača po štirih.
- Ali ni čudno, da gostilničarje zaradi vina nikoli ne boli glava?
- Vino razveže jezik.
- Tuje vino se razlikuje od domačega tako kot mladenka — vsaka ima svoje vrline in draž, sleherni je domače zemlje sad in cvet.
- Vino je podobno živemu bitju: rodi se, prevzija mladost, odraste, doseže stopnjo zrelosti, se stara in umre.
- Z vinom je podobno kot s kuhinjami raznih dežel: vsakdo je vujen domače in ta mu je najboljša.
- Kašna je razlika med soncem in pijancom? Nobena! Okoli obeh se vrti zemlja...
- Junij, julij in avgust: vino pij, pa ženske pust!

Poslednja »Mohikanca«

Včasih jih je bilo 14, potem 7, zdaj delata le dva dimnikarja v občini

NOVO MESTO — Še ni tako dolgo tega, ko so dimnikarji sami trkali na vrata, češ da je potrebno ometanje in čiščenje kurilnih naprav. Zadnje čase take prakse ni več, ker je dimnikarje čedalje manj. Naročniki dimnikarskih storitev se vpišejo na seznam čakajočih pri Zavodu za požarno varnost, dimnikar pa pride, kadar pride.

● Ali ne bi bilo bolje spremeniti občinski odlok in dovoliti zasebno dimnikarsko obrt ter s tem zagotoviti varno kurjenje — kot pa čakati nesrečo, pri kateri bodo ugotavljali kot vzrok požara vnetje saj in neočistene naprave za kurjenje?

Pred sedmimi leti je bilo še 14 dimnikarjev, zaradi zdravju škodljivega dela in nizkih osebnih dohodkov so eden za drugim poiskali drugo službo. Trenutno so na seznamu zaposlenih sicer štirje dimnikarji, toda eden je na porodniškem dopustu, drugi je kar naprej v bolniški, delata pa le dva. Razumljivo, da nista vsemu delu kos, a di ta dva menda ne bosta več dolgo ometala.

Poklic ni privlačen za mlade, če so pa še zaslužki znatno slabši kot drugje, se ne smemo čuditi izumiranju te obrti. Na silo dimnikarstva ne bo možno oživiti, čez noč pa bi zdajšnje razmere lahko obrnili, če bi spet dovolili zasebno dimnikarsko obrt. Pred skoro desetimi leti je bil ta poklic z odlokom vpisan med zelo redke, ki jih zasebnik v novomeški občini ne sme opravljati. Posledice so tu.

R. BAČER

Stanka iz 988

NOVO MESTO — Zanima vas, kdaj so odprte trgovine, najbolj sveža čajna lista, kdaj dela frizer, ta ali ona telefonska številka in še tisoče drobnih stvari. Zavrtite telefon 988, 900 ali 905 in že vam bo prijazen glas na oni strani žice pomagal najti odgovor. Prijazni glas in besede Mokronožanke Stanke Repše so brez razlik namenjene vsakomur, kdor se z njo pogovarja. Nedavno se je na Dolenjski turistični zvezi oglašil turist in želel zvedeti njeno ime, da bi jo javno pohvalil, saj je zanj naredila več kot vsak turistični vodič. Kaj takšnega ne doživiš v vsakem mestu,« je povedal.

Stanka Repše dela na informacijah že čeli dve leti in jo mnogi poznajo tudi po pomnjenju telefonskih števil. Na desetine in desetine jih pove »kot iz topa«. Njeno delo je zelo naporno, pa mora, kljub temu da opravi v enem dopoldnevu tudi po 600 pogovorov, odgovarjati tudi na mogoče in nemogoče stvari. »Razumljivo je, če zmanjka elektrike, da ljudje najprej pokličejo informacije. Če pri prvem klicu vem, da se moram najprej sama pozanimati, kajti v naslednjih minutah bo največ klicev s takšno vsebino. So pa tudi vprašanja, ki me začudijo, nekatera me spravijo celo v zadrego. Pred dnevi je neka tovarišica spraševala, kakšna šminka spada k modremu krilu, neka druga je hotela vedeti, kdaj vziđe sonce. Nekateri me pokličejo tudi v stiski, ko si želijo z nekom kramljati. Takšnega tipa hitro spoznam in ga prijazno odpravim, saj me vsak trenutek čaka še na desetine pogovorov,« o svojem delu pove Stanka.

Aparature počivajo le ponoči, ko dobivajo Dolenjci vse informacije z ljubljanske pošte. Stankin delavnik v izmenah ne pozna ne prostih sobot ne nedelj. Kljub temu da je ves čas službe dobesedno priključena na telefonski aparat, ji je služba kar nekako prirasla k srcu.

J. PAVLIN

Da ne bo kovačeva kobila bos

NOVO MESTO — Novo poslovno stavbo v Bršljinu gradi Pionir iz več razlogov, predvsem pa zato, da bodo lahko razvijali zahtevne inženiringe posele za tuja tržišča.

V današnjih stabilizacijskih časih graditi poslovno stavbo se marsikomu nepoučenemu zdi nesmisel, vendar je prav pri Pionirju pomankanje prostora za namestitve strokovnih kadrov zavora, ki jo morajo v interesu poslovnosti odstraniti.

Pionir, ki gradi najzahtevnejše objekte doma in v tujini, je doslej za lastne potrebe premalo gradil, sicer pa se radi pošaljijo na račun pregovora o kovačevi kobili. Tehnični direktor Pionirja, dipl. inž. gradbeništva Feliks Strmole, je

o gradnji večjega poslovnega objekta povedal:

«Naš tozd TKI — tehnična komercialna in inženiring se zadnja leta srečuje z dejstvom, da se obseg dela doma zmanjšuje, hkrati pa razvijamo usmeritev na tuja tržišča. Prevzem zahtevnejših del, predvsem inženiring poslov, pa zahteva precej več strokovnjakov, ki jih nimamo kam namestiti. Omenjeni tozd sploh nima lastnih prostorov. Večina zaposlenih dela v stari zgradbi Elektra, nekaj jih je v kleti Pionirjeve stavbe v Bršljinu, nekaj v objektu v Ločni. Ker smo dobili tudi pismeno opozorilo občine, da bodo stavbo zaradi pripravljalnih del ob gradnji novega mosta v letu 1986 podrlji, smo se morali naglo odločiti za gradnjo. Bila je tudi predvidena v našem srednjeročnem planu.»

V naslednjih dveh letih nameravajo v tozdu TKI za 30 odst. povečati število zaposlenih, ki znaša zdaj 86 ljudi, novi poslovni objekt z 2000 m² površine pa bo veljal 207 milijonov dinarjev. Stavba, prislonejena na stari del Pionirjeve poslovne zgradbe, zgrajene takoj po vojni s prostovoljnimi delom, bo pomenila tudi prihranek pri izdatkih za vartarsko službo. Računajo, da bo stavba dograjena do srede novembra; nato bodo nameščali opremo, z novim letom 1986 pa naj bi v njej začeli poslovati.

R. B.

Zakaj tako malo predlogov?

Za volitve v letu 1986 je v novomeški občini za zdaj le 1921 evidentiranih — Niti polovica!

NOVO MESTO — Prvi krog evidentiranja možnih kandidatov za prihodnje volitve je dal slabše rezultate kot ob volitvah leta 1982. Premalo predlogov je iz krajevnih skupnosti in združenega dela, je menilo predsedstvo občinske konference SZDL na seji 20. septembra.

Med skupno 1921 doslej evidentiranimi je na listah 530 imen občanov za občinske zbornice in 1391 imen za delegate v interesnih skupnostih. Vse to ni niti polovica potrebnih imen za vse funkcije, kaj šele da bi zagotovili izbor.

Pri dosedanjem evidentiranju — v prvem krogu — je le 25 krajevnih skupnosti od 32 izpolnilo svojo nalogo. Z ustreznim evidentiranjem so se izkazali v Brusnicah, Škocjanu, Orehovi, Birčni vasi in Mirni peči, ne bev ne mev niso od sebe dali na Malem Slatniku in Uršnih selih, slabo pa se je odrezalo tudi Novo mesto. Tu iz krajevnih skupnosti Drska, Kandija—Grm, Ločna, Žabja vas in Mestne njive še ni nobenih podatkov.

Po strukturi dosedanje evidentiranja ni tako slabo, so menili člani predsedstva. Očitati bi lahko le krajevnim skupnostim, da so predlagali premalo žensk in pripadnikov drugih narodnosti, lahko pa bi bilo med imeni tudi več mladih. Pri odpravi slednje slabosti pa bo morala bolj stopiti v akcijo mladina sama.

Kadrovanje za razne odgovorne funkcije od predsedstva SRS do predsednika občine in v temeljnih sredinah teče vzporedno, a tudi tu je baza odrekla.

Predsedstvo SZDL je sklenilo celotno akcijo poživiti.

R. BAČER

Kilometer vaše jeze

Huda kri, ko so končno le začeli modernizirati zapuščen odsek ceste od Slamne vasi do Radovice

RADOVICA — Te dni spet buri duhove del ceste od Slamne vasi do Radovice, natančneje rečeno, gre za 1.060 m ceste od Slamne vasi do križišča ceste Radovica — Bušinja vas.

Ta nesrečni kilometer ceste pa tokrat med prebivalci Radovice oziroma cele krajevnne skupnosti, druge največje v občini, in obmejnih vasi Zumberka ne povzročata hude krvi zato, ker kljub temu da je že četrtič v programu samoprispevka in še vedno ni toliko objavljenih posodobitev oziroma asfalta, marveč zato, ker so na tem kilometru končno začeli delati. Pa tudi nehali!

Z Radovice preko Slamne vasi je do Metlike najkrajša pot, zato so na to ceste vezani tako rekoč vsi prebivalci radoviške krajevnne skupnosti in žumberških vasi tja do Sošic, od koder se ljudje vozijo na delo v Metliko. Pred leti so oba krajna konca ceste asfaltirali, ostal pa je ta del. Potem se je te ceste vsak otepal, »premetavali« so jo od občine do regije, uredil pa tega kilometra ni nihče. Posebno neprijetno je pozimi, ko ceste ne plužijo, češ da plug tolče ob jame razdrapanega cestnišča. Tovornjaki in avtomobili si tako pozimi utirajo pot v cel sneg, za osebne avte pa je v tem letnem času cesta neprevozna.

● Ko so se zaradi vsega tega sestali v Metliki predstavniki KS Radovica s predstavniki komunalne skupnosti, izvršnega sveta in Cestnega podjetja, so prvi predlagali, naj bi si cesto oziroma opravljeno delo vsi skupaj ogledali, da bodo videli, če so njihove pritožbe upravičene ali ne. Iz metliške komunalne skupnosti in novomeškega Cestnega podjetja niso bili za to.

Za letos je imela KS Radovica za ureditev svojih cest odobrenih 5 milijonov dinarjev. Ta denar so nameravali dati v prvi vrsti za nadaljnje asfaltiranje ceste Radovica—Krašnji vrh, a so se kasneje na prigovarjanje raje odločili, da se bodo temu za sedaj odpovedali in ves denar namenili za urejanje ceste od križišča do Slamne vasi. Načrt, po katerem naj bi na tem delu ceste opravili vsa potrebna zemeljska dela in dve tretjini ceste povsem pripravili za asfaltiranje, so ovrednotili z okoli 9 milijoni dinarjev. Delo je prevzelo novomeško Cestno podjetje, ki je upravljalce ceste. Zato naj bi Cestno podjetje tudi prispevalo ostali potreben denar.

Delati naj bi začeli sredi junija in končali v enem mesecu, začeli pa so sredi avgusta, efektivno delali morda 10 dni, potem pa stroje odpeljali in na jezo krajanov Radovice delo opravili slabo in daleč od tega, kar naj bi naredili po pogodbi. Po besedah ljudi iz vodstva krajevnne skupnosti je delo, ki so ga opravili, vredno največ 2,5 milijona dinarjev. »Kaj bo z ostalim denarjem od petih milijonov, kolikor smo imeli objubljeno za letos, ne vemo in nam tudi nihče noče povedati,« se razburjajo. »Delo ni opravljeno tako, kot bi po načrtu moralo biti. Po načrtu bi morali odpeljati več tisoč kubikov zemlje, pa niso nič; nekaj zemlje so zrinili na kupe ob cesti, nekemu krajanu so uničili kakih 100 mladih smrek, ko so zemljo narinili na mladi nasad, in vse to splinirali. Na klancu so zvrtili luknje za mine, pa niso minirali, luknje pa so se zasipale. Šodra, ki so ga napeljali, niso utrdili z valjanjem, kot bi morali, tako da ga bo do pomladi voda večino odnesla in sto starih milijonov bo v zrnenih stran. In še bi lahko naštevali.«

A. B.

Gradac: nov dom za stoletnico?

Vse prostovoljno

GRADAC — Gasilsko društvo je v Gradcu za Gradaškimi mački najštevilnejše društvo v tem kraju, saj s podmladkom in žensko deseterino šteje več kot 200 članov. Ker je sedanji gasilski dom star in tako za dejavnost gasilcev kot za kakršne koli druge namene neprimeren, so se gradaški gasilci pred dvema letoma odločili, da bodo sezidali novega.

»Zelo radi bi novi dom slovesno odprli, ko bomo čez štiri leta proslavili 100-letnico našega društva,« pravi predsednik gradaškega gasilskega društva Ivan Šuštaršič. »V novem domu, ki meri 20 x 10 m, bo v spodnjih prostorih dovolj prostora za potrebe gasilskega društva, zgoraj pa bo dvorana, ki bo služila za razne potrebe kraja in krajevnne skupnosti. Poleg tega je tudi okolica doma nadvse primerna za ureditev športnega igrišča.«

Dom so gradaški gasilci začeli graditi pred dvema letoma. Zgrajen je do prve plošče, imajo pa ves potreben material do strehe.

»Vsa dela doslej smo gasilci in ostali krajsani sami opravili, plačali

Ivan Šuštaršič: »Za gasilski dom so prispevali od vsake hiše.«

smo le izkop. Doslej smo opravili preko 5.000 prostovoljnih delovnih ur, krajsani pa so prispevali okoli 280 tisoč dinarjev in več kot 60 kubikov lesa za ostrašje. Tako rekoč ni hiše, kjer ne bi kaj prispevali za gradnjo doma,« je povedal Šuštaršič. Nekaj denarja dobijo od metliške požarne skupnosti, za letos so jim objubili 400 tisočakov, največ pa zberejo od veselice. Letošnji dve veselici sta jim prinesli milijon dinarjev. Seveda so gasilci vse na veselich delali zastonj. Pomaga jim tudi domače društvo Gradaški mački in metliška Kmetijska zadruga, ki jim je zastopaj dela zemljišče. »Pred zimo nameravamo dom pokriti. Kar se dela tiče, ne bo težav, kajti na naše delovne akcije pride vedno dovolj ljudi.«

A. B.

PRICESKE NA REVJI

DOLENJSKE TOPLICE — V restavraciji zdraviliškega doma bo v soboto, 28. septembra, ob 20. uri »Predstavitve pričesk«, frizerska prireditev, ki jo pripravlja sekcija frizerjev pri Obrtnem združenju Novo mesto skupaj z Zdraviliščem Dolenjske Toplice in DO Novoteks, Labodom in Krko-tozd Kosmetika. Frizerji bodo na reviji predstavili 36 modelov najnovejših pričesk, nekaj modelov pa bodo »obdelali« kar pred očmi gledalcev. Prireditev, ki je prva te vrste na Dolenjskem, bodo popestrili plesna skupina Pati in plesni par. Vstopnice si lahko zagotovite na Obrtnem združenju v Novem mestu, Glavni trg 14, ali v recepciji Zdravilišča Dolenjske Toplice.

MALI »UMETNIKI« VABIJO

NOVO MESTO — Društvo prijateljev mladine v krajevni skupnosti Bršljin organizira ob dnevu pionirjev akcijo »Rišemo na asfaltu«. Zanimiva prireditev bo danes, 26. septembra, ob 16. uri na parkirišču pred bršljinim vrtcem, udeležijo pa se je lahko vsi otroci med 3. in 14. letom starosti. Za starše, mladino in krajane pomeni prva taka prireditev posebnost, ki jo je škoda zamuditi.

ASFALT, GASILSKI DOM IN AVTO — Vaščani Orešja in Strelaca, vasi na obronkih Vinjega vrha v krajevni skupnosti Šmarjeta, so v teh dneh slavili veliko delovno zmago. Z zbranimi prostovoljnimi prispevki, pomočjo krajevnne skupnosti in nekaterih delovnih organizacij ter s stotino delovnih ur so asfaltirali 2500 metrov dolg cestni odsek. Skupna vrednost investicije je 18 milijonov din. Letos so ob družbeni pomoči odprli tudi nov gasilski dom v Orešju (na sliki) in prevzeli v uporabo gasilski avto. Asfalta pa so bili veseli tudi prebivalci in lastniki zidanic v Mevcah, ki so ga prav tako dobili v letošnjem letu.

Resnica o funkcionarskih plačah

S poračunom za 1. polletje so se OD funkcionarjev v primerjavi z enakim lanskim obdobjem povečali za 41 oz. 44 odst. — Od 1. julija nov sistem nagrajevanja

METLIKA — Konec prejšnjega meseca je naš časnik prinesel pod naslovom »Kakšne so občinske plače« na podlagi podatkov in izjave predsednika izvršnega sveta Milana Vajde informacijo o osebnih dohodkih voljenih in imenovanih funkcionarjev v občini Metlika. Ta informacija naj bi utišala govore o velikih osebnih dohodkih občinskih funkcionarjev, ki so se vztrajno in v raznih različicah širile po občini. Žal se zaradi napačne informacije to ni zgodilo, ampak je izjava, da za prvo polletje ni bilo poračuna, vzbudila še več govoric in namigovanj. Zato in ker so osebni dohodki funkcionarjev tako kot vseh ostalih občanov javni, so pri občinskem sindikalnem svetu pripravili natančno informacijo o tej zadevi.

Iz teh podatkov je razvidno, da so občinski funkcionarji z julijskimi osebnimi dohodki dobili tudi poračun za prvo polletje. Skupaj s poračunom so se osebni dohodki funkcionarjev v primerjavi z lanskim prvim polletjem povečali: za 41 odstotkov v družbenopolitičnih organ. zacija in za 44 odst. v skupščini občine medtem ko znaša ta rast v občinskem gospodarstvu 53 odst.

Skupaj s poračunom in z dodatkom za minulo delo je znašal povprečni osebni dohodek v prvem polletju

Od 1. julija naprej pa velja nov sistem nagrajevanja po točkah. V republiki so se dogovorili, kakšno je lahko v posameznih občinah za določeno delovno mesto najvišje število točk. Vrednost točke določa vsako leto republiška komisija. Za letos znaša približno 153 din, s 1. julijem pa so to vrednost povečali za 32 odst., tako da znaša sedaj vrednost točke bruto 201 dinar, kar trenutno znese 143,80 din neto. Po novem točkovnem sistemu ima sekretar OK ZKS 88.702 dinarja, sekretarja OK SZDL 84.083 din, sekretarke OS ZSS 85.700 din, sekretarke OK ZSMS 61.468 din, predsednika občinske skupščine (za polovični delovni čas) 52.045 din, predsednika IS 96.691 din, sekretarja občinske skupščine 81.837 din, načelnika za gospodarstvo 90.876 din, načelnika za urbanizem 84.119 din, načelnika za notranje zadeve 83.177 din, načelnika za ljudsko obrambo 82.885 din in direktorja uprave za družbene prihodke 86.276 din.

A. B.

Ena gospa je rekla, da bodo v nekaterih novomeških tovarnah morda s posebnim aktom prepovedali omenjanje prijateljske in neutrščne Libije.

TEKMOVANJE RADIOAMATERJEV

ŽUŽEMBERK — Radioklub Žužemberk pripravlja za soboto, 28. septembra, od 14. do 19. ure tekmovanje v amaterskem radiogometriranju in srečanje radioamaterjev. Tekmovanje bo na območju Žužemberka, start in cilj bo pred domom Ljudske tehnike, ki je poleg osnovne šole.

ZA DRAGE MEDICINSKE INSTRUMENTE

NOVO MESTO — V sklad za drage medicinske instrumente pri OO RK so prispevali: občinski sodnik za prekrške Novo mesto namesto venca za pokojnega Vladimira Bajca 2.000 din, Anica Počrvina, Muhaber 17, Novo mesto, namesto cvetja na grob pokojne Pavle Sladič 3.000 din; Francka in Zofka iz Novega mesta namesto cvetja na grob pokojnega Vinka Uhanca 4.000 din. Prispevki, zbrani v nabirališniku, ki je postavljen na kirurškem oddelku Splošne bolnice Novo mesto, 18.042 din. Vsem darovalcem iskrena hvala!

PRESTAVLJENO STRELSKO TEKMOVANJE

NOVO MESTO — Organizacijski odbor za pripravo 5. strelskega tekmovanja za pokal XV. divizije je iz tehničnih razlogov prestavil tekmovanje od 29. septembra na pomladanski čas.

STOKANOVIČ SEPTEMBRSKI ZMAGOVALEC

NOVO MESTO — Na teniškem turnirju novomeškega kluba za ta mesec se je pomerilo 34 igralcev. V finalu je Stokanovič premagal J. Turka s 6:1, 6:3, za tretje mesto pa je Guštin premagal D. Šefmana s 6:2, 6:4. V igri parov sta v finalu Wachter in Uhl premagala dvojico Turk Turk s 6:2, 7:5.

Sprehod po Metliki

METLIČANI SI NE MOREJO PRIVOŠČITI gledališča v gosteh, ker je to za njihovo kulturno blaginjo prevelik izdatek, bolje rečeno, ker denarja za te zadeve sploh ni. V Bebi rešujejo stvar z občasnimi izleti v Ljubljano ali Zagreb, kjer združijo prijeto s koristnim. Tako je bilo tudi prejšnji petek: avtobus delavcev se je ogledal v Jazavcu dve predstavi istega avtorja Fadila Hadžića. Smeha ni manjkalo, a tudi odločitve ne, da bo v prihodnje večkrat tako.

NASPROTI STAVBE SISOV UREJAJO PARKIRNI PROSTOR, ki bo prišel prav vsem kino obiskovalcem. Ker je blizu še gostilna Gabreta Badovinca, je parkirišče še toliko bolj dobrodošlo.

V SREDNJI ŠOLI TEKSTILNE USMERITVE je vse nared za pričetek pouka novoustanovljenega oddelka za izobraževanje odraslih. Prijavilo se je preko štirideset delavcev, ki bi radi ob delu končali 5. stopnjo, se pravi, da bi se radi izšolali za tekstilne tehnike. S predavanji bodo pričeli sredi oktobra, predavatelji pa bodo učitelji Srednje tekstilne šole in strokovnjaki iz delovnih organizacij.

IZDAJATELJI RAZMERIJ glasilo, imeli pred dnevi sestanek, na katerem so se pogovarjali, če bi list, ki je vseboval veliko pozornosti po domala vsaj dnevno, še izdajali ali ne. Kako se bo stvar razpletla, je odvisno pač od denarja, ki ga je izdajateljskemu konziliju zmanjkalo, kajti s prodajo se kljub popularnosti glasilo ni dalo živeti.

Dela dovolj, denarja premalo

V šolskih delavnicah centra srednjih šol zaslužijo dovolj za nakup potrebne opreme, vendar morajo najprej pokriti izgubo športne dvorane

ČRNOMELJ — V okviru tukajšnjega centra srednjih šol delujejo tudi šolske delavnice — to so razredi za praktični pouk, le da so namensko opremljeni za učence kovinarstva in strojništva. V njih opravljajo predvsem usluge, zlasti popravila, za industrijo in obrtnike, z nekaterimi delovnimi organizacijami pa imajo sklenjene tudi celoletne pogodbe.

Tako veliko sodelujejo z Beltom, Kovinarjem, Iskro, Beto, letos so se povezali z Inštitutom Jožef Stefan.

Vrnili poračun

Plače v ZK zaostajajo za osebnimi dohodki v ostalih DPO

ČRNOMELJ — Na nedavnem posvetu sekretarjev osnovnih organizacij ZK v črnomaljski občini je bila dana tudi informacija o osebnih dohodkih funkcionarjev v občini. Ti so bili v prvem polletju v skladu z družbenim dogovorom in političnimi usmeritvami o zaostajanju teh osebnih dohodkov za gibanjem v gospodarstvu. Delno izplačan poračun OD za prvo polletje pri funkcionarjih v skupščini občine in izvršnem svetu pa bodo prejemniki vrnili.

Sicer pa je bila osnova neto osebnega dohodka za avgust za predsednika občinske skupščine 114 tisoč dinarjev, za predsednika izvršnega sveta, predsednika občinskega sveta Zveze sindikatov in sekretarja občinske konference SZDL 108 tisoč dinarjev, za sekretarja občinskega sindikalnega sveta 97 tisoč dinarjev ter za sekretarja občinske konference ZSMS 85 tisoč dinarjev. Zaradi dogovora v ZKS o zamrznitvi njihovih osebnih prejemkov pa se je zaostajanje OD v ZK v primerjavi z OD funkcionarjev ostalih družbenopolitičnih organizacij povečalo. Tako je osnova osebnega dohodka sekretarja predsedstva občinskega komiteja ZK 82.818 dinarjev, izvršnega sekretarja pa 66.736 dinarjev. Na te osnove prejemajo posamezniki še 2 do 12 odstotkov za minulo delo.

Za ribniški »Riko« delajo dele, ki gredo v izvoz v ZRN, za IMP pa so izdelovali mehanske opornice za traktorske nakladalke, sedaj pa prevzamejo novo proizvodno traktorskega nakladalnika ter razvoj ročnega vilicarja. Kljub temu da so pri organizaciji dela zaradi prekinjene

manjkljivo opremljene. »Morali bi pokrivati vse postopke od ročne obdelave do strojne obdelave z odvzemanjem in strojne obdelave s plastično deformacijo, a le postopoma in prepočasno nabavljamo opremo. Na leto bi morali investirati v šolske delavnice več kot 10 milijonov dinarjev, da bi lahko v opremljenosti za industrijo in čez desetletje dosegli zadovoljivo stopnjo razvoja.« pove vodja delavnice Vinko Žalec.

Sedaj vlagajo v delavnice bistveno manj, četudi zaslužijo v njih toliko, da bi si lahko zagotovili hitrejši razvoj. Bruto dohodek v delavnicah je bil samo v prvih sedmih mesecih 12 milijonov dinarjev, čeprav so načrtovali za celo letošnje leto 11 milijonov realizacije. Žal, pa morajo denar, ki ga zaslužijo, nameniti tudi za pokrivanje stroškov v tako veliki stavbi, kot je center srednjih šol, predvsem za ogrevanje in pokrivanje izgube v športni dvorani. Žalec je prepričan, da bi lahko zmanjšali tudi stroške delavnice, če bi bila bolj zasedena ali če bi stroje posojali industriji za usposabljanje pripravnikov.

Vinko Žalec

kontinuitete dela med počitnicami težave, pa jih je lažje prebroditi, kot pa se sprizniti s tem, da so delavnice glede na njihov program po-

M. BEZEK

UREDNIŠTVO V GOSTEH

bo v sredo, 2. oktobra, ob 19. uri v Župančičevem hramu v Dragatušu. Novinarji Dolenjskega lista bomo prisluhnili krajanom, ki se bodo zbrali v hramu, o problemih, a tudi dobrih platih življenja v Dragatušu in okoliških vasch. Vabljeni!

Za nove ideje še ni posluha

Okostenelemu kočevskemu gospodarstvu so potrebne nove ideje, novi kadri

KOČEVJE — Na zadnji seji predsedstva občinske konference SZDL Kočevje, ki je bila minuli četrtek, so med drugim razpravljali o oceni rezultatov gospodarjenja v občini v prvem polletju letos.

Industrijska proizvodnja v občini je upadla za 2 odstotka. Zaloge hitro naraščajo. V težavah so zdaj tudi nekatere delovne organizacije, ki so ob polletju poslovale še zelo uspešno.

Rudi Orel je menil, da so v marsikateri OZD potrebni kadrovski posegi in vnašanje novih idej. Žal pa se prepogosto dogaja, da nove, boljše ideje pobijemo in gospodarimo naprej po starem.

Marko Glavač je opozoril na nasprotje, da so doseženi razmeroma slabi gospodarski rezultati, »delo nas, vodilnih občinskih političnih

funkcionarjev, pa je ocenjeno kot zelo uspešno. Če je delo političnih

● Ko je Alojz Petek govoril o potrebi po tesnejšem sodelovanju gospodarstva v občini, medsebojni pomoči in združevanju sredstev, je poudaril, da je vsega tega premalo, oz. ga sploh ni. »Združevanje sredstev za hlev v Koprivniku je bilo politično izpeljano. V kolektivih, ki so denar združili, ni bilo pravega navdušenja in volje za združevanje denarja v te namene. A če tega združevanja denarja ne bi bilo, bi bilo Kočevje danes že brez mesa,« je poudaril Petek.

osnovnih organizacij v bazi, v delovnih organizacijah, slabo, potem je to dokaz, da tudi naše delo ni dobro,« je samokritično ugotovil.

Ivan Oberstar je opozoril, da nekateri študentje in absolventje delajo diplomske naloge o posamez-

VOLITVE V SZDL

KOČEVJE — Programsko-volilne seje krajevnih organizacij SZDL v kočevski občini bodo v oktobru, občinska programska-volilna konferenca pa bo predvidoma okoli 20. novembra. Na sejah bodo razpravljali tudi o pripravah na skupščinske volitve, predlogih za novi samoprisepek in sprejeli delovni program za naslednje obdobje.

Slabe napovedi za konec leta

Trebanjsko gospodarstvo ne dosega ciljev — Bodo delegati spet tihi?

TREBNJE — Trebanjsko gospodarstvo je v prvih sedmih mesecih doseglo precej slabše rezultate, kakor je predvidevala resolucija. Zlasti boleče je, da ne bodo doseženi izvojni učinki, saj je združeno delo še vedno precej odvisno od uvoza surovin. Kakor pa kaže, da konca leuspešne OZD soočajo z upadanjem naročil za tuje trge.

Če pogledamo analizo o uresničevanju letošnje resolucije, potem takoj zbode v oči podatek, da družbeni proizvod, ki bi sicer moral rasti hitreje kot v republiki, ne dosega 3-odstotne rasti, ampak samo 1,9. Podobne ugotovitve veljajo tudi za rast industrijske proizvodnje, ne nazadnje tudi za kmetijsko pridelavo, kjer pa je bilo vreme vzrok slabših pridelkov. Zlasti zaskrbljujoče pa je, da se s slabšimi poslovnimi in proizvodnimi rezultati izkazuje tudi večje delovne organizacije, od kate-

Občina Kočevje praznuje

Bogat program — Pobratenje z občino Rab

KOČEVJE — V počastitev Zbora odposlancev slovenskega naroda, je zasedal od 1. do 3. oktobra 1943 v Kočevju, praznuje občina Kočevje vsako leto 3. oktobra svoj občinski praznik. Program prireditve je tak:

Petek, 27. septembra: ob 18. uri otvoritev razstave del akademskega slikarja Vladimira Makuca v Likovnem salonu.

Sobota, 28. septembra: ob 8. uri tekmovanje v vojaških veščinah na kočevskem strelišču, ob 11. uri proslava ob 30-letnici ribiške družine Kočevje in otvoritev ribiškega doma ob Rudniškem jezeru.

Nedelja, 29. septembra: ob 9.30 ekipni šahovski turnir v hotelu, ob 16. uri finale tehniškega turnirja.

Ponedeljek, 30. septembra: ob 19.30 gostuje v Šeškovem domu Šentjakobsko gledališče s komedijo Ivana Sivca »Disko pod vaško lipo.«

Torek, 1. oktobra: ob 19. uri v knjigarni DZS literarni večer s knjigovodnikom Jožetom Snojem.

Sreda, 2. oktobra: ob 11. uri otvoritev restavracije »Jezero« in proizvodno-skladiščne dvorane Opreme.

Četrtek, 3. oktobra: ob 11. uri slavnostna seja zborov občinske skupščine ter podpis listine o pobratenuju občine Kočevje in občine Rab, ob 16. uri tradicionalni roketni turnir ženskih ekip v Domu telesne kulture.

Program prireditve za naslednje dni, od 3. oktobra do 6. oktobra, bomo objavili prihodnjič.

Nov štedilnik

V novembru iz ITPP tudi štedilnik s pečico

RIBNICA — V ribniškem ITPP so letos dokončali emajlirnik in tako še povečali svojo neodvisnost od dobaviteljev, od katerih zdaj kupujejo le še litino, vse ostale dele za štedilnik pa že sami izdelujejo.

Že letos, predvidoma v novembru, bodo začeli izdelovati štedilnik s pečico. Zanj so v letu in pol izdelali v svoji orodjarni tudi vse potrebne delovne priprave in orodja. Sedanji štedilnik brez pečice prodajajo predvsem v Sloveniji in Hrvaški, po štedilniku s pečico pa je povpraševanje v ostalih republikah.

Zdaj dobe za svoj štedilnik, ki mu je cena določena, čistih 27.000 din, sicer pa (z rabatom trgovini in stroški za dostavo do kupca) 35.500 din. Štedilnik je z ozirom na svojo kakovost tudi po mnenju tujih kupcev prepoceni. Vendar ne dobe odobrene višje cene, ker pač poslujejo donosno. Za štedilnik, prodan v Avstrijo, dobe okoli 2.000 šilingov, kar je 15 do 20 odst. več kot doma. Od ustvarjenega celotnega prihodka 480 milijonov dinarjev so izvozili za 75 milijonov dinarjev. Dohodka so ustvarili letos za 78 odst. več, čistega dohodka za 99 odst., za osebne dohodek in za sklade pa so namenili 80 odst. več. Čisti osebni dohodek na zaposlenega je znašal v povprečju 36.829 din (v avgustu so ga povečali še skoraj na 48.000 din). Zaposlenih je bilo letos 212 ali 7 več delavcev.

V zadnjih letih so precej investirali, vendar vse iz lastnih sredstev. V zadnjem obdobju so porabili le nekaj izvoznih posojil. Večino poslovnega sklada (ob polletju so zanj namenili 17 milijonov dinarjev) uporabljajo za obratna sredstva. Zaradi take poslovne usmeritve tudi niso imeli veliko izdatkov za plačevanje obresti za posojila.

J. PRIMC

STOLPIČ OBNAVLJAJO

RIBNICA — Delavci kočevskega Zidarja obnavljajo stonovanjski blok na Prijateljevem trgu v Ribnici. To je v skladu z dogovorom, po katerem v Ribnici dalj časa ne bodo gradili novih stanovanj, ampak bodo obnavljali stara stanovanja.

NOVICE POZITIVNO

KOČEVJE — Kočevske novice, ki jih izdaja občinska konferenca SZDL, so v prvem polletju letos uspešno poslovale. Prihodkov so imele 5.704.887 din, izdatkov pa 5.619.109 din ali za 85.778 din manj.

Različno gretje v Ribnici

Eni na trda, drugi na tekoča goriva ali toplifikacija toplifikacije pred novo kurilno sezono

RIBNICA — Zadeve politiki ogrevanja v Ribnici, kjer imajo centralno kurjavo, še vedno niso povsod zadovoljivo rešene, čeprav je hladnejše vreme že na pragu.

Kot smo zvedeli, so si stanovalci blokov na Prijateljevem trgu v glavnem vse okoli ogrevanja uredili kar sami, brez Komunalne. Dva bloka sta se odločila, da si bosta organizirala ogrevanje sama, in to na trda goriva. Preostali štirje pa plačujejo ogrevanje vse leto in so si torej tudi sami že kupili potrebno kurilno olje ter si tako zagotovili, da jih ne bo zeblo.

Na Trgu Veljka Vlahovića pa se je nekaj zapletlo. V minuli kurilni sezoni sta se odločevala centralni kurjavi dva bloka. Letos so se tudi stanovalci ostalih blokov odločili, da ne bodo po-

birali denarja za kurjavo in tako v ceterih ne bi bilo niti kaplje olja, če...

No, ribniška stanovanjska skupnost je dala 5 milijonov dinarjev posojila za nakup kurilnega olja, in sicer za blagovne rezerve. Kotlovnica je započeta in torej ogrevanja s tem kurilnim oljem ne bo. Stanovalci se bodo pač morali znajti, kakor vedo in znajo.

Povemo naj še, da v Ribnici že okoli dve leti razmišljajo o tako imenovani »toplifikaciji« svojega naselja in da so to zapisali tudi v načrt razvoja občine. Vendar nam ni znano, da bi bil zanj zagotovljen kakšen denar ali napravljeni načrti. Zvedeli smo le, da »se bo šlo v projekto« predvidoma prihodnje leto spomladi.

M. GLAVONJIČ

KDAJ DO PRAVIH NOSOV? —

Neznosen smrad, ki se širi z občinskega odlagališča odpadkov pri Vranovcih, je moč zavohati že na metliško-črnomaljski občinski meji med Gradcem in Vranovci na eni strani ter celo v središču Črnomlja na drugi. Očitno pa še vedno ni prišel do pravih nosov, katerih lastniki bi znali, oz. morali rešiti vprašanje črnomaljskega smetišča, ki se vleče že nekaj let. Seveda bi ga morali rešiti bolj temeljito, kot so to (začasno) storili pred desetletjem.

DRUGAČNO DELO ŠE NI NEDELO — V Integralovem tozdu »Gostinstvo Bela krajina« vidijo krivce za lastne težave le drugod in ne pri sebi. Res je, da so njihovi objekti slabo opremljeni, vendar bi z drugačnim delom lahko zagotovili delavcem boljšo socialno varnost. Kakšno bi bilo to drugačno delo, bi morali v tozdu sami »odkriti«, gotovo pa ne takšno, kot si je poleti predstavljalo njihovo osebje v gostinskih lokalih, ko je zagrozilo, da bodo stavkali, ker so zasebni gostilničarji odšli na dopust, oni pa morajo delati. Na srečo je dopustov že konec, gostilničarji so zopet odprli svoje lokale in v Črnomlju ni nič več strahu pred štrajki osebja v družbenem gostinskem sektorju.

Ribniški zobotrebci

ZALJUBLJEN V SV. ANO — Sv. Ana v Mali gori postaja vse bolj priljubljena izletniška točka Ribničanov. Od 1. maja do 15. septembra jo je obiskalo že okoli 500 izletnikov iz Ribniške doline. Med njimi je gotovo rekord Stane Piberčnik, ki se je nanjo povzpel že 80-krat, do konca leta pa, kot zatrjuje, jo bo obiskal skupno gotovo preko 120-krat.

NEDELJO BREZ SPOMINKOV — Izletniški avtobusi pripeljejo v Ribnico najpogosteje v soboto popoldne ali v nedeljo, se pravi takrat, ko je trgovina ribniškega turističnega društva »Spominkarstvo« zaprta.

RES OSTRA ZAHTEVA — Na zadnji seji sveta za vzgojo in preventivo v cestnem prometu občine Ribnica je bila spet izražena odločna zahteva, naj avtobus »Stojne«, ki vozi šolarje v Ribnico in domov, ustavlja tudi v Dolenjih Lazih in na Bregu, kot je pač dogovorjeno in zapisano v pogodbi. Tako smo pobarali direktorja »Stojne« Jožeta Mlakarja, kako je s to zadevo, in dobili odgovor, da šolski avtobus v obeh vaseh ustavlja že štiri leta. Pri nekem informiranje šepa.

ZVOČNA ZAPORA

RIBNICA — Zvočna zapore proti hrupu s ceste je potrebna pri novi ribniški osnovni šoli. Ustrezne meritve bo opravil Zavod za raziskavo materiala iz Ljubljane in tudi predlagal ukrepe. Še posebno so potrebni ukrepi zdi, ko gre nova obvoznica prav mimo šole. Ko peljejo mimo teži tovarnjaki, se šolske šipe močno tresejo.

Drobne iz Kočevja

SAMOPOSTREŽBE PA NI — Občani opozarjajo, da imajo veliko manjši kraji, kot je Kočevje, samopostrežne restavracije, Kočevje pa ne. Nekateri celo predlagajo, naj bi jo uredili v tistih prostorih Restavracije (nasproti hotela Pugled), ki so zdaj slabo zasedeni. Znano pa je tudi, da je bilo že najmanj v dveh petletnih planih občine Kočevje zapisano, da bo taka restavracija zgrajena, in celo prostor zanj je bil določen med gostinjo Rog in prvo stolpnico v Kidričevi ulici. Pa ne vemo, kaj se občani razburjajo, saj danes tu stoj baraka, v kateri je bife Ris, ki posluje v glavnem na samopostrežni način in še stranišče je pred kratkim dobil, da gostom ni treba več zalivati vogalov.

ZAKAJ JE DRUGOD CENEJE? — Spet drugi občani nas sprašujejo, zakaj je v drugih republikah vse ceneje. Znanka, ki je dobila obisk iz Srbije, trdi, da je v Srbiji kruh enake količine (80 dag) in kakovosti 54 din, v Kočevju pa 91 din ali celo več. Vsak pa se je med letnim dopustom lahko prečkal, da je na Hrvaškem v turističnih krajih plačal za pijačo do tretjine manj, kot bi doma, in da je bilo tudi vse drugo v glavnem tam cenejše. Je že tako, da smo pri nas bolj zdržljivi in pač več prenesemo.

Trebanjske iveri

GOSTO SITO ZA DIREKTORJA — V trebanjski obrtni zadrugi po prvem razpisu za direktorja še niso našli pravega človeka za to delovno mesto. Kakor kažejo dosedanjim podatkom, so obrtniška sita za vodilne ljudi precej gostejša kakor v družbenem sektorju, razen seveda v primeru, če okoli izbiranja direktorja ni prišlo še kaj vmes.

NEBESNI MOPED — V SLUŽBI KMETIJSTVA — Znani trebanjski kmetijski strokovnjak Lojze Metelko se lahko pohvali, da je začel v pospešeno službo uvajati tudi letalstvo. Seveda ne gre za pravo letalo, ampak Galperski, trebanjski obrtnik. Ta je skupaj s višave Lojzeta Metelka in obdelave posameznih zemljišč v občini Metelko je bil nad sodelovanjem znanstven in kani prihodnje leto začne pospeševalno službo še bolj razvijati.

Čakanje na zaposlitev

Ni mesta za Mileno

MIRNA — »Zdaj sem že tretje leto brez redne zaposlitve, vendar imam vsaj to srečo, da sem dobila delo, ki je sorodno mojemu in da je blizu doma. Sicer pa je precej mojih kolegov, ki še tega nimajo,« pravi predmetna učiteljica Milena Bon z Mirne.

»Ko sem pred tremi leti diplomirala iz zgodovine in knjižničarstva, sem seveda računala, da bom dobila tudi zaposlitev. Toda to je bil račun brez krčmarja. Redne zaposlitve nisem dobila ne doma na Mirni ne kje drugje v občini. Podobne razmere vladajo tudi drugod po Dolenjskem, saj se je ena izmed mojih kolegic zaposlila

Milena Bon

kot receptorica v Šmarjeških Toplicah. Sama sem dobila delo v osnovni šoli Zapadnodolenjski odred, kjer po sedem ur delam v internatu šole s prilagojenim programom. Seveda nisem zadovoljna s to začasno zaposlitvijo, saj dobim na mesec samo 40 tisoč dinarjev, kar je manj od že tako ubožnih učiteljskih osebnih dohodkov. Kdaj bom dobila redno zaposlitev, seveda ne vem, prav tako pa tega nihče ne ve v trebanjski občini. Vendar sem zadovoljna, da lahko delam vsaj to, saj je precej kolegov, ki bi popriple za vsako delo, a ga ne dobe. Povsem drugo vprašanje pa je, kaj takole životačenje pomeni za stroko. Prav gotovo ni v prid mojemu znanju, ker sedaj ne poučujem zgodovine,« je dejala Milena Bon, ki čaka na delo že tretje leto.

J. S.

Ne bo poceni

Ogrevanje in plačevanje obvezno, sicer kazni?

KOČEVJE — Občinska skupščina Kočevje bo predvidoma jutri sklenila, da morajo občani obvezno uporabljati in plačevati pitno vodo, kanalščino, odvoz smeti in centralno ogrevanje, seveda le, če te nprave oz. dejavnosti v naselju delujejo in če so bile storitve opravljene v določenem oz. dogovorjenem obsegu in kakovosti. Za kršilce tega sklepa so predvidene kazni od 1.000 do 30.000 din.

Domnevamo, da ne bi bilo nič napakega, če bi bil tak osnutek ali predlog odloka (v delegatski prilogi Kočevskih novic je objavljen kot predlog odloka, kar pomeni, da je predviden jutri njegov dokončni sprejem), ki zadeva denarno in tudi drugače veliko večino občanov, pred sprejemom dan v javno razpravo.

Zvedeli smo tudi, da bo občinski izvršni svet te dni odobril nove cene za centralno ogrevanje, ki bodo za vse mesto enotne in bodo znašale 140 din za kv. m stanovanja, če bodo stanovalci plačevali ogrevanje skozi vse leto, oz. 280 din, če bodo plačevali ogrevanje le pol leta. Nekateri blagajniki hišnih svetov so na osnovi teh obvestil že napravili izračune in ugotovili, da bodo morali nekateri upokojenci in upokojenke, ki imajo 40 ali več kv. m veliko stanovanje, plačati za ogrevanje (v drugem primeru) preko 10.000 din, njihova pokojnina pa običajno znaša manj kot 20.000 din. Seveda so to ne enotne povprečne cene. Vsaka stanovanjska zgradba bo namreč imela tudi števec dobljene toplote.

J. P.

So mali privesek velikih?

Povsod manjka ljudi z znanjem — Brez njih je izhod iz krize še težji

BREŽICE — V občinskem gospodarstvu je dve tretjini tozgov in obratov, katerih matične delovne organizacije so drugje. To povečuje težave in zamegljuje razvoj. Razdalje rahljuje vezi, ne zmanjšujejo pa odvisnosti majhnih od velikih, saj v tozgdih niso sposobni načrtovati lastnega razvoja.

Matičnim organizacijam se večkrat ne zdi vredno potruditi, da bi jim zagotovili trden obstoj v okviru svojih programov. Tu in tam naredijo izjemo, večinoma pa morajo tozdi čakati v negotovosti brez zadostnih naročil in brez upanja na boljše čase pod skupno

streho. Tako se je godilo delavcem Tovarne prikolic IMV, kovinarjem iz JK v Dobovi, upanje na razvoj pa so malone povsem opus-

● **Malo težje je misliti na spremembe programa v tako utečenem in discipliniranem kolektivu, kot je na primer Tovarna pohištva. Svoje izdelke že ves čas pretežno izvažajo na Zahod, zdaj pa je zaradi tega udarjena, saj tečaj dinarja ne spodbuja več izvoza, a izpada dohodka ne morejo pokrivati s prodajo na domačem tržišču. Podobne težave imajo tudi drugi izvozniki. So torej delovne organizacije, ki so vlekle voz naprej, njihovi finančni rezultati pa, žal, ne odražajo teh naporov. Delavci so slabo plačani in jim to nesorazmerje med osebnimi dohodki in vloženim delom ne gre v račun. So kaznovani zato, ker so dobri?**

tili v Šeširu v Stari vasi in Iskri Eli na Bizeljskem.

Razočarani so tudi v kolektivu Invalidskih delavnic v Skopicah, ki delajo za Tovarno polprevednikov v Trbovljah. Ta jim za 91-odstotno izpolnjevanje svetovnih normativov priznava komaj 1.600 din osebne dohodka. Pa vendar ustvarijo na delavca 9 milijonov dinarjev dohodka, neinvalidno brežiško gospodarstvo pa 10 milijonov. Nič čudnega torej, da jim pravijo partizani gospodarske Sutjeske.

Delavci se trudijo, delajo prepričani, da so napor majhnih za majhne korake dosti težji kot veliki koraki gospodarskih velikanih. Razvoj se zaustavlja zato, ker manjka strokovnjakov, pa ne samo takih z visoko in višjo šolo, ampak tudi takih s poklicno izobrazbo. V delovnih organizacijah skoraj nič ne štipendirajo. In če kje spoznajo, da se bodo izvlekli iz težav le z dvoizmenskim delom, ne morejo naprej, ker ni delavcev za čisto običajne poklice. Niso jih predvideli, niso jih štipendirali. Še težje je tam, kjer potrebujejo ljudi s fakulteto, pa se tega ne zavedajo, čeprav zaradi takih spodrsplajev marsikatera delovna organizacija nima razvojnih programov in ni sposobna, da se preusmeri na druge izdelke, če sedanjih ne more prodati ne doma in ne na tujem.

J. TEPPEY

Vsaka politika ima svoje laži. B. VODUŠEK
Prihodnost je narejena iz minolosti.

A. FRANCE

Hrepenenje je neskončno večje kot to, kar je doseženo. R. TAGORE
Nihče ne more biti plačan komunist.

B. ŠTIH

Kjer ni spontane odprte družbene kritike, ni odgovornosti navzdol, in kjer ni odgovornosti navzdol, se začne moralni razkroj. D. AHAČIČ

D. AHAČIČ

Kje so naložbe razvitejših?

BREŽICE — Poudarjanje skladnejšega regionalnega razvoja v dolgoročnem planu Slovenije trenutno sicer pomirjevalno vpliva na bralca — delegata, ko pa začne ta razmišljati o dosedanjem prenašanju načela v prakso, se ga nehote poloti dvom. V brežiški občini je na primer lastnih materialnih možnosti premalo, marsikje pa sploh nič. To pomeni, da bo razvoj zastal ali pa bo krenil naprej po polževo. O naložbah razvitejših skoraj ni sledu, saj jih načelna ne morejo prisiliti, da bi investirali na manj razvitih območjih. Gotovo pa bi se našlo več interesentov, če bi jih spodbujali še kako drugače kot z besedami.

Toda ne gre le za velike naložbe. Možnosti so tudi za povezavo velikih z majhnimi, za sodelovanje industrije z obrtnimi dejavnostmi, ki so v občini precej razvite. Delitev dela bi gotovo prinesla obojestransko korist. Razbremenila bi industrijo in omogočila zaslužek tukajšnjim ljudem.

Ljudje iz odročnejših hribovitih območij bežijo zdaj v dolino, čeprav bi jih nekaj lahko živelo brez zaposlitve v obratih v nižini. Pobočja Gorjancev in Orlice so dovolj prostrana, da bi na njih zadržali ljudi, samo pomagati bi jim morali, da bi si pravili hiše in si zagotovili vsaj približno tako udobje, kot ga imajo kmetje v dolini.

J. TEPEY

O IZVAJANJU DRUŽBENEGA PLANA

KRŠKO — Predsedstvo občinske konference SZDL Krško danes, 26. septembra, razpravlja o poročilu o izvajanju občinskega družbenega plana v letih 1981 do 1984 in letošnjem polletju ter o poročilu o pripravljenosti in organiziranosti civilne zaštite in drugih dejavnikov, ki se vključujejo v zaščito in reševanje ob naravnih in drugih hudih nesrečah. V pripravah na letošnje programsko-volilne seje konferenc Socialistične zveze pa bodo oblikovali posebne pobude za aktivnosti in vsebinske obravnave na krajevni in občinski konferenci.

Ni odgovornosti za odgovornost

Posavski sindikati pred 11. kongresom ZSS

KRŠKO — V občinskih organizacijah Zveze sindikatov Posavja so tenkočutno in kritično spregovorili o delovnem gradivu dokumentov za 11. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Predvsem so se ob razpravah o gradivu zadržali ob vprašanju, ali to resnično odseva dogajanje v občinskih in osnovanih organizacijah sindikata.

Pri ljudeh obstaja bojazen, da bi na vseh kongresih približno enako obravnavali pereča družbena vprašanja, kar bi povsem po nepotrebnem ustvarjalo podoben nekakšen uniformiranost in brezbarvnost. Je to še vedno nagajanje po delu, če delavci dobijo za enako delo tudi do trikrat večje osebne dohodka, se sprašujejo in tako opozarjajo na prevelike razpone pri osebnih dohodkih.

Moti nespoštovanje dogovorov, nedisciplinarnost je tudi pri planiranju, skratka, ni odgovornosti za neodgovornost. Ob upadanju življenjskega standarda, ki ga poskušajo ponekod vsaj zadržati na ravni izpred nekaj let, z umetno povišanimi cenami svojih izdelkov in storitev, mimo rezultatov dela in ustvarjenega dohodka, tudi Posavci niso imuni pred prekinitivami dela in izsiljenimi sestanki. Čeprav so taki pojavi izražanja nezadovoljstva delavcev zaenkrat manj pogosti kot v drugih regijah, so v določenih meri tudi nezaupnica vodstvom določenih delovnih kolektivov ter prepočasnim in neučinkovitim samoupravnim potem. Take »bližnjice« pa terjajo poglobljeno politično oceno delovanja vseh subjektivnih sil, ne le sindikata.

PAVEL PERC

P. PERC

Servis presegele vse napovedi

Študentski servis v Krškem ima že 550 članov — Največ dela v krški občini

KRŠKO — Ob ustanovitvi Študentskega servisa v Krškem pred približno tremi meseci so predvidevali, da bodo imeli okoli 150 članov in največ 4 milijone dinarjev prometa, do septembra pa so presežene celo napovedi največjih optimistov, kajti v servisu, ki je dobil streho v Domu mladih Krško, imajo že 550 članov in 17 milijonov prometa.

Tako je krška enota mariborskega Študentskega servisa največ postorila za občasne zaposlitve študentov in srednješolcev v Posavju. Dober glas je segel tudi do republiške in univerzitetne konference Zveze socialistične mladine. Gostom so Kršani pokazali, da ne dovolijo nikakršnega izkoriščanja svojih članov, zato dosledno vztrajajo pri sprejetih urnih postavkah in

vju. Dober glas je segel tudi do republiške in univerzitetne konference Zveze socialistične mladine. Gostom so Kršani pokazali, da ne dovolijo nikakršnega izkoriščanja svojih članov, zato dosledno vztrajajo pri sprejetih urnih postavkah in

● V študentskem servisu Krško bodo postregli z novostmi. Uveljavljajo edinstven sistem včlanjevanja. Včlanijo se lahko tudi celotne razredne skupnosti, za katere bodo pripravili skupinska dela, ali pa bodo lahko delo izmenično opravljali posamezni srednješolci. Če srednješolca ne pošlje razredna skupnost, ga lahko pusti k začasnemu delu le vodstvo šole, ki upošteva učencev uspeh. Med poukom bo servis odprl ob ponedeljkih in sredo od 10. do 15. ure. Pravilo, da kdor prej pride, prvi dobi delo, poslej omogoča študentom v Mariboru, kjer bodo tudi objavljali prosta dela v Posavju, da si že v študentski metropoli pridobijo napotnico za delo v domačem okolju oz. regiji.

njihov član je tako zaslužil za najenostavnejša dela najmanj dva stotaka na uro. V delovnih kolektivih pa so zadovoljni s prizadevnostjo in delovnim učinkom članov servisa, zato, denimo, v brestaniškem Tesu napovedujejo, da bo za prihodnje leto še veliko več dela. Hvaljivo organiziranost Študentskega servisa,

kjer poskrbijo, da se točno ve, kaj kdo dela, in da člani spoštujejo »pravila igre« servisa.

Med 35 organizacijami združenega dela, s katerimi sodeluje krški servis, prevladujejo iz krške občine, praviloma pa so to poslovno zelo uspešni delovni kolektivi. Celo senovski rudnik tjavača premoga je pokazal zanimanje za zaposlitev mladih preko servisa. Žal se doslej niso izkazali brežiški Slovini in Agroservis ter sevniški tovarni Lisca in Jutrjanjka, dobro pa sodelujejo z občinskimi skupnostmi za zaposlovanje.

P. PERC

PAVEL PERC

40 let Stillesa

iz zadrage nastala sodobna tovarna z velikim izvozom

SEVNICA — V soboto so se na seji osrednjega delavskega sveta v Stillesu skromno spomnili 40-letnice tega samoraslega kolektiva. Za večino zaposlenih je bila to običajna delovna sobota.

Direktor delovne organizacije inž. Jože Petercel je spomnil na začetke nekdanje Mizarske produktivne zadruge. Po osvoboditvi jo je s še osmimi mizarji ustanovil Jože Durn, da bi delali okna in vrata za uničene šole in domove. Ustanovni delež vsakega člana je znašal takrat spoštljivih 2.000 dinarjev, povrhu je moral takrat vsakdo prinesiti s seboj svoje ali sposojeno orodje. Julija 1951 so dokončali udarniško zgrajene lastne delavnice na sedanjem prostoru.

Kolektiv se je medtem povečal na 432 zaposlenih in izvažal v 22 dežel sveta. Nadaljuje sloves nekdanjih sevnških mizarjev izbornega stilskega pohištva in notranje

● Predsednik občinske skupščine Jože Bavec je podelil sedmero državnih odlikovanj: inž. Stanislav Šeško je prejel red dela s srebrnim vencem, medaljo zaslug za narod Jože Baumkirchner, Terezija Jazbec, Franc Kranjčević, Janko Kuselj, Ivan Štrlek, medaljo dela pa Janez Jene. Prvič so bile podeljene zlate medalje Stillesa. Maskoto je izdelal medaljer Vladimir Stoviček, lično ohišje pa tovarniški rezbarji. Izročili so jih preživelim ustanoviteljem: Jožetu Durnu, Karlu Radiču in Ivanu Gorencu; 15 delavcev je prejele bronaste plakete.

opreme. Izkušnje nekdanjih zadržnikov v tem kolektivu niso pozabljene. Lani so na ta način udarniško usposobili lep obrat družbene prehrane. Trenutno se ubadajo s precejšnjimi težavami, saj položaj lesne industrije tudi nasploh ni rožnat.

A. Ž.

V vodstvo res najsposobnejše

Evidentiranih 1.198 ljudi — Ponekod izgubili stare spiske?

SEVNICA — S sejo občinske konference SZDL 18. septembra z osrednjo točko o pripravah na volitve prehajajo ta opravila v novo fazo. Občinska volilna komisija je ocenila dosedanje delo.

Na splošno so z njim zadovoljni, čeprav je bilo ponekod čutili zastoj. Občutnejši težav ni bilo po krajevnih skupnostih, česar ni mogoče trditi za nekatere manjše kolektive. V celoti je bilo do nedavnega v občini evidentiranih 1.198 ljudi, sedaj je izpolnjenih že nad 2.000 popisnic. Nekateri so že sedaj ugibali vse mogoče, vedeti pa je treba, da poteka vse po posebnem postopku. Kdo bo kaj,

V novih volitvah naj bi bili pri evidentiranju v ospredju vsi tisti, ki pri zadnjih volitvah niso bili izvoljeni. Ugotavljajo, da prenekateri

● Gospodarske razmere v sevnški občini še prav posebno narekujejo, da odgovorne dolžnosti prevzamejo res najsposobnejši. Na konferenci je bil govor tudi o odprtih listah, za katere se mnogi ogrevajo.

volilni odbor papirjev ne spravlja. Ta imena bi morali sedaj samo potegniti na plan.

A. Ž.

Novo v Brežicah

KMEČKE VEČERJE NE BODO ZASTONJ — Udeleženci posvetovalni v času republiške razstave sadja in cvetja, ki bo oktobra v Brežicah, se bodo morali za domače jedilnike vnaprej prijaviti. To velja tudi za skupine obiskovalcev, ki si želijo domače postrežbe. Kmečke jedi jim bodo pripravljale gospodinjice v Dečnem selu, v Kapehah in Krški vasi.

HVALA, raje imamo premog. Globočani so bili nemalo začuden, ko so jim povedali za nahajališča apnenca in dolomita. Tako so v Ljubljani črno na belem zapisali na karto rudnin v osnutku dolgoročnega plana Slovenije. V Globokem zdaj kopljejo pesek in glino. Čez dve leti si obetajo prvih 12 tisoč ton premoga. Prepozno, pravijo tisti, ki se boje, da ga letos pri Kurivru ne bodo dobili. Najbolj črnogledni napovedujejo, da ga bo zmanjkalo tisoč ton, ker ga je Rudnik Senovo prenehala dobavljati posavskim naročnikom.

POT POD NOGE ZA FILMARJI — Kulturne skupnosti z brežiško vred so vsako leto revnejše, zato se Brežljanci in Pišečani nadejajo, da bo Posavski muzej tudi njim poslal kako filmsko ekipo na krajski prizoriščni Družba, ki jo bo izbral, bo morala imeti dolarje pod palcem, da bodo v gradovih rešili, kar se ta čas še da iztrgati zoba časa. Morda bi filmarjem namignili, da je na primer v razpajočem piščekem prizorišču odlična scena za grozljivko, da strši, za kar bi zaračunali dvojno ceno.

PO DEVIZE V LEKARNO — Pacientom omenja to možnost zapisnik prvega skupnega zasedanja zborov občinske skupščine in skupščine zdravstvene skupnosti. Tam je zapisano, naj se preveri možnost kupovanja zdravil za devize, ki bi jih lahko občani kupovali v lekarnah. Pred lekarniški mi vrati bi bile potem vrste zagotovo daljše kot pri peku Slivniku.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 13. do 21. septembra so v brežiški porodnišnici rodile: Sanja Stros iz Senkova — Tatjana, Vilda Ogorevc iz Piec — Andrej, Marjana Ružič iz Cerine — Mateja, Barbara Nikolič iz Krškega — Bruna, Filka Lehpaer iz Manje vasi — deklico, Branka Štuka iz Luga — Amalko, Silva Kranjc iz Kumrova — Klaudivjo, Varlec Marija iz Krškega — Timoteja, Dragica Nikl iz Rud — Daria, Damica Koren z Vel. Kamna — Francija, Ivana Kovačič iz Kališovca — Tončko, Bernarda Kuvokovič iz Brezice — Katarino, Zlata Hribernik — Novak iz Brezic — Aleša, Lidija Volčanšek — Artič — Lucijo in Ines Večerič iz Sav. Marofa — Darija. Čestitamo!

VEDNO Z LASTNIMI MOČMI

SEVNICA — Pred sejo CK ZKS o aktiviranju lastnih moči so se glede tega vprašanja sestali tudi člani občinskega komiteja. O obisku delovnih skupin je bilo pripravljeno pismeno gradivo. Predsednik komiteja Franc Pipan je uvodoma podčrtal, kako se je gospodarstvo občine razvijalo pretežno z lastnimi močmi. Vrsta največjih sevnških kolektivov je se razvijala povsem samorastniško.

Z BOLJ DOMAČIM JEZIKOM

SEVNICA — Niso se vse osnovne sindikalne organizacije odzvale v razpravi o gradivu za sindikalni kongres. Kljub temu je predsedstvo minuli teden obravnavalo vrsto vsebinskih pripomb. O gradivu menijo, da je še vedno premalo določeno, ni pisano v jeziku, da bi ga lahko razumeli delavci. »Si njem mrgoli besed moramo«, »si bomo prizadevali«, ni pa napisano, kdo je dolžan kaj storiti. Premalo določeno je gradivo tudi pri opredeljevanju prekinitvev dela.

Sevnški paberki

VSAK EN TULIPAN — V novem vodstvu turističnega društva in tudi izvršnem svetu (ob zadnji obravnavi turistični taksi) ne manjka razmišljanja. Kaj storiti, da bi bila Sevnica lepša. Nekateri predlagajo, da bi na posebnem gredi vsak meščan zasadi po en tulipan. Ker doslej niso vedno razpisali izborne rožice niti pri spomeniku NOB, bo morda za začetek bolje, če vsi boljše skrbimo vsaj za splošni red in snago.

NOVE PREVLEKE — Krajevna skupnost je vzorno povežala vse kolektive vzdolž hudo izdelane asfaltna prevleke ob Savski cesti. Ta cestna bo namreč dobila novo asfaltno prevleko. Razširjena je tudi cesta na pokopališču pod hribom.

FESTIVAL NAJMLAJŠIH FILMARJEV — Jutri in v soboto bo v Sevnici 21. festival otroških filmarjev. Pokrovitelj je »Lisca«. Tudi tuji ustvarjalci bodo bivali pri sevnških vrstnih. Ogleda vredne so prireditve jutrišnje popoldne. Ob 16. uri bo v salskem domu projekcija filmov, ob 17.30 bo projekcija nagrajenih filmov in podelitev nagrad.

DOLENJSKI LIST

OGLAS V DOLENJSKEM LISTU — ZANESLJIV EKONOMSKI USPEH

Dolenjski list je najbolj razširjen pokrajinski časopis v Jugoslaviji. Pokriva devet občin in izhaja v 29.000 izvodih. Vse informacije o oglasih dobite po telefonu na številko 24-006, osebno pa se lahko oglasite pri nas v torek, sredo, četrtek in petek od 7. do 14. ure, v ponedeljek pa od 7. do 16. ure. Oglas za tekočo številko morajo biti oddani najkasneje v torek do 8. ure zjutraj. Naslov: Garmova 3, Novo mesto.

24-006

Kar v tovarni

Ob pobudi iz Lisce

SEVNICA — Utrujajoče so že ugotovitve o slabih uspehih in praznoprav nazadovanju idejnovzgojnega usposabljanja komunistov v sevnški občini.

Na zadnji seji komiteja so bili zopet dani podatki o znatno slabših uspehih kot v preostalih posavskih občinah. Zaradi premajhnega števila slušateljev so morali v minuli sezoni celo združiti slušatelje dopisne šole marksizma in občinske politične šole. Tisti, ki bi se morali izobraževati, pogosto zvalijo krivdo zato na pleča predavateljev ali programe. Pri posavskem študijskem središču so zadevo proučili in ugotovili, da ni tako. Direktorji, ki ponavadi ne pridejo na predavanja znanih predavateljev, zatem na vrat na nos zdrviijo »poslušati« iste ljudi v Portorož ali podobne kraje.

Spodbudna je pobuda komunistov skupnih služb v Lisci, da politično šolo tokrat izpeljejo kar v tovarni. Odpadli bodo še zadnji pomisleki zaradi res neprimerne prostora, ki ga je bil za predavanja letos pripravil Zavod za kulturo. Zadevo v lastnem kolektivu bodo ljudje vzeli bolj resno, trdijo v Lisci.

A. ŽELEZNIK

USTANOVITELJ — Sloves solidnih izdelovalcev pohištva so si v Stillesu pridobili z marljivim delom. Ustanovitelj in prvi direktor je bil Jože Durn (na sliki na desni). Ob štiridesletnici je prejel prvo zlato plaketo Stillesa. (Foto: A. Železnik)

Nizke plače odvrtačajo glasbenike

V črnomaljski glasbeni šoli se srečujejo z vrsto težav, vseh pa sami ne bodo mogli rešiti — Razhajanje med ambicijami staršev in otrok

ČRNOMELJ — Črnomaljska glasbena šola, ki ji prav te dni poteka 21 let delovanja, se še vedno srečuje s prostorskimi, kadrovskimi, finančnimi in še nekaterimi, med seboj tesno povezanimi težavami. Vendar so s pomočjo analize le dosegli, da se bodo materialni pogoji še v tem šolskem letu izboljšali.

Delo v matični šoli v Črnomlju poteka v neprimernih prostorih, vendar bodo z adaptacijo pridobili več manjših učilnic, tako da bo imel vsak učitelj svoj prostor. Šola je delno razbremenjena tudi s tem,

da se odvija pouk v Semiču in Dragatušu, od leta 1968 pa je oddelek v Metliki.

V zadnjih petih letih je odšlo iz tukajšnje glasbene šole 6 redno zaposlenih domačih učiteljev. Ko je šel predstavniki črnomaljske občine pred kratkim vprašati čez Gorjance, pod kakšnimi pogoji dela tamkajšnja glasbena šola, je dobil odgovor, da bodo dobili v črnomaljski glasbeni šoli ustrezne glasbeni kader le, če mu bodo zagotovili primerne osebne dohodke. To je torej glavni razlog, da glasbeniki bežijo iz šole. Če bi hoteli, da bi delo potekalo redno, tekoče, bi potrebovali poleg sedanjih petih še tri redno zaposlene glasbenike. S tem bi odpadlo delo šestih zunanjih sodelavcev, ki opravijo več kot tretjino pedagoških ur. V šoli pa se zavedajo, da z osebnim dohodkom strokovnega učitelja, ki je znašal septembra lani dobrih 16 tisoč dinarjev, letos avgusta pa je komaj presegel 38 tisočakov, ne bodo dobili novih kadrov, tudi zato ne, ker jim tudi stanovanj ne morejo ponuditi.

Mihelčiča pomeni, da bodo morali vpis v prihodnje selekcionirati, saj podatek dokazuje, da se velikokrat razhajajo ambicije staršev in njihovih otrok. V glasbeni šoli pa so prepričani, da gre del neuspeha pripisati neresnemu vprašanju prostih aktivnosti učencev v osnovni šoli, ker so vključeni v več teh aktivnosti, prebremenjenost pa jih sili v površnost, zato je tudi uspeh slabši.

● Glede na socialno strukturo otrok šola, kljub temu da ji predstavlja to vir dohodkov, teži, da se šolnina ne bi tako vrtoglavno dvigala. Vendar bodo morali starši ob vseh podražitvah, ki jih mora poravnati šola, računati tudi na višjo šolnino. Ob začetku šolskega leta je ta v Črnomlju najnižja v regiji (650 din na mesec), medtem ko je v Novem mestu in Trebnjem že 1.000 din.

V tem šolskem letu so vpisali v Črnomlju 172 novincev, torej vse, ki so uspešno opravili teste glasbenih zasnov. Vendar se v šoli srečujejo še z enim problemom: zaradi zelo dragih pianinov se učenci toliko bolj odločajo za učenje kitare, zato se Mihelčič boji, da bodo postali »kitarska šola«. V glasbeni šoli pa si žele, da bi se več otrok odločilo za učenje pihala in trobil, pozneje pa bi igrali v tamkajšnji godbi na pihala. Doslej se jih je prijavilo le 22, vpis na ta oddelek pa je še vedno odprt, saj so potrebe znatno večje.

M. BEZEK

4. belokranjski ektempore

Mladi belokranjski likovniki v Črnomlju

ČRNOMELJ — V soboto, 28. septembra, bo v Črnomlju 4. ektempore mladih belokranjskih likovnikov, na katerem bo sodelovalo okrog 50 učencev iz vseh osnovnih šol v Beli krajini. Ektempore, ki ga pripravlja poseben odbor obeh belokranjskih zvez prijateljev mladine s predsednico Mladeno Brancelj in namestnikom Bogomirjem Jakšom, je bil prva tri leta v Metliki, letos pa bo prvič v Črnomlju.

Na prireditvi, ki bo ob vsakem vremenu, bodo učenci slikali mestne vedute. Nekaj dni po ektemporu, ki poteka ob tednu otroka in v počastitev 40. obletnice osvoboditve, bo otvoritve razstave del v Kulturnem domu v Črnomlju, nato v Ganglovem razstavišču v Metliki, potem pa še v osnovnih šolah v obeh občinah.

IZ RODA V ROD — Ustvarjalnost si v družini Miloš iz Brezic podaja roko. V novomeški Krki se z izdelki umetne obrti predstavljata mati in sin: Cvetka in Duško Miloš. (Foto: MIM)

Tapiserije in keramika

V novomeški Krki razstavljata Cvetka in Duško Miloš — Uporabno in estetsko dognano

NOVO MESTO — Prostore veže upravne stavbe tovarne zdravil Krka v Novem mestu so letos že šestič odstopili kulturnemu dogodku. V četrtek, 19. septembra, so namreč v njih odprli razstavo tapiserij Cvetke Miloš in uporabne ter okrasne keramike Duška Miloša. Oba ustvarjalca sta iz Brezic, mater in sina pa smo tokrat imeli priložnost prvič videti na skupni razstavi. Na otvoritvi je pel Sentijski oktet.

Cvetka Miloš se od leta 1960 ukvarja predvsem z ustvarjanjem tapiserij, medtem ko je prej tudi slikala in izdelovala okrasno keramiko. Dolgoletno delo, talent in izkušnje so jo uvrstili med najvidnejše ustvarjalce tapiserij pri nas, poznajo pa jo tudi v tujini, saj je med drugim dobila za svoja dela v Muenchnu zlato medaljo. Njeni izdelki vise v 16 javnih prostorih doma in po svetu. Omenimo je tapiserije v Čateških Toplicah in v krškem Delavskem domu. V Krki razstavlja tapiserije, oblikovane v značilni tehniki prepleta, ki jo je dognala do visoke kakovosti. Kot pravi umetnostni kritik Mitja Guštin, je Miloševa dosegla »mojstrsko oblikovanje tradicionalne

tehnike, ki jo bogati z vnašanjem novih izraznih možnosti: s poudarjeno strukturo, z reliefno izstopajočimi prepleti ter s kombinacijami različnih materialov«. Upravičeno torej nosi Miloševa naslov »mojster slovenske umetne obrti«.

Duško Miloš se tokrat drugič predstavlja širšemu občinstvu. Pred to je imel le razstavo v Ljubljani. V Krki razstavlja uporabno in okrasno keramiko, oblikovano predvsem v obliki vaz, skled in steklenice. Kot je povedal, se v prvi vrsti posveča strukturji, manj obliki, pri tem pa poskuša z eno glazuro dobiti različne učinke.

MIM

ROBARJEV FILM V MANNHEIM

Film Ovni in mamuti novomeškega režiserja Filipa Robarja, ki se je odlično izkazal že na letošnjem puljskem festivalu z dvema zlatima arenama, je prišel tudi v uradni tekmovalni program filmskega festivala v Mannheimu. Festival se bo začel 7. oktobra, Robarjev film pa bodo prikazali drugi dan po otvoritvi festivala.

Kaj na odru?

Program gledaliških predstav na novomeškem odru

NOVO MESTO — V drugi polovici oktobra se bo v Domu kulture začela letošnja gledališka sezona. Program predstav je že izbral programski svet, ki so ga letos prvič uradno imenovali. Kot običajno bodo predstave v ponedeljkah in torkih, vpis abonmajev pa je za dosedanje abonente 26. in 27. septembra, za nove pa 30. septembra in 1. oktobra v sprejemni pisarni Doma kulture. Cena abonmaja je 2.500 din, možno je plačilo v dveh obrokih.

Programski svet je izbral 7 predstav, 2 pa bo izbral naknadno, kakor bo narekovala aktualnost gledališkega dogajanja. Sezono bo odprlo Mestno gledališče ljubljansko z znano igro A. Goljevškove Pod Prešernovo glavo. Sledila bo predstava Slovenskega narodnega gledališča s klasičnim delom, A. Čehova Češnjem vrtom, Slovensko ljudsko gledališče iz Celja bo gostovalo s C. Fryja Gospa ne bo zgorela, novogoriško Primorsko dramsko gledališče z I. Pirandellovim delom Šest oseb išče avtorja, Stalno slovensko gledališče iz Trsta s Čankarjevimi Pohujšanjem v dolini Šentflorjanski in jeseniško gledališče Tone Čufar z Brechtovo Malomeščansko svatbo. Posebnost bo gotovo predstava Šeligove Ane, ki je bila deležna več priznanj. Zaradi posebnosti v postavitvi bo predstava v telovadnici osnovne šole Katja Rupena.

Zanimanje za vpis abonmajev je precejšnje. Lani je bilo abonentov preko 400. To pomeni, da je za vsako predstavo v prosti prodaji na voljo bolj malo vstopnic.

NOVO MESTO — Četrtkovo regijsko posvetovanje o vprašanju vzgoje in izobraževanja, ki ga je sklical medobčinski svet SZDL za Dolenjsko, je izvenlo v dolgoletno, utrjujejoče in jalovo prepričevanje prepričanosti, v sestanku, kakršnih je v naši domovini na stotine. Udeleženci naj bi polemizirali o srednjeročnih planskih dokumentih, torej naj bi imeli pogled upri v prihodnost, v resnici pa so se le medsebojno obveščali o znanih dejstvih in stvareh, ki so že bile povedane ali objavljene in vsem dostopne v natančnejši, celovitejši, predvsem pa cenejši obliki. Posvet je številnim za delo odgovornim ljudem odvzel skoraj ves delovni dan, za nameček pa zapustil grenak občutek.

No, pa to ni le značilnost novomeškega posvetovanja in upamo si zatrditi, da se razmere ne bodo korenito spremenile in izboljšale, če ne bomo korenito spremenili tudi političnega delovanja in sestankovanja.

Kot rečeno, se razprava pod težkim bremenom sedanjosti ni usmerila v prihodnost, temveč se je neprestano vrtela okrog sedanje materialne stiske, v kate-

ri je šolstvo. Običajnemu tarnanju se je spet pridružil občutek o nesmotnosti organiziranja izobraževanja, ki naj bi bilo v Sloveniji enotneje urejeno in financirano, o nespoštovanju prioritete, o zapostavljanju in razvednotenju učiteljevega dela ipd., kar je lahko vse do pike rešeno, vendar samo po sebi ne prinaša rešitev. Na posvetovanju skorajda ni bilo tistih, ki jim je bila kritika namenjena in je zato bolj ali manj izzvenela v prazno.

PREPRIČEVANJA PREPRIČANIH

Več bi naredili, če bi se argumentirano in odkrito pogovarjali, kako v sedanjih kriznih časih še racionalizirati dolenjsko šolstvo (še so oddelki s 15, 16 učenci) in ne nazadnje, če bi trdneje prišli za (ne)odgovornost vse tiste organe in posameznike, ki so v občinah odgovorni za izboljšanje položaja šolstva (razlike med občinami glede OD prosvetnih delavcev so tudi do 30 in več odstotkov). Občinski izvršni sveti so dolžni pomagati zago-

tovatoliško denarja, da bodo osebni dohodki prosvetnih delavcev samo 5 odst. zaostajali za osebni dohodki v gospodarstvu občine, v prihodnjih treh letih pa naj bi razliko celo odpravili.

Odpraviti pa jo je treba, seveda ob hkratni racionalizaciji šolstva, saj so sedanji zaslužki dobesedno žaljivi za zahtevno pedagoško delo. Alarmanten je podatek, da se mladina skorajda ne odloča več za pedagoški poklic in da je cela vrsta štipendij ostala nepodeljenih.

In še kar zadeva prihodnost: slovenski dogovor o temeljih srednjeročnega načrta predvideva 3,8-odstotno rast družbenega proizvoda in v okviru te kaj skromne številke tudi sredstva za družbene dejavnosti, med njimi za izobraževanje. To pomeni, da bo sedem suhih let še trajalo. Še več: obstaja nevarnost, da bo stagnacija dolga. Letošnje pičlo povečanje družbenega proizvoda — vsega za 1,4 odst., kar je manj kot pred vojno — bi moralo bolj vzbujati skrb, bolj klicati po korenitejših ukrepih in dejanjih, ki pa ne zadevajo samo šolstva.

MARJAN LEGAN

JEZIKOVNO RAZSODIŠČE

Še ne čisto vzravnani!

221. izjava Jezikovnega razsodišča o delovnem dosegu slovenščine v Jugoslaviji

»V pismu prilagam dopis, ki ga je predsednik RS SOUR Iskra poslal predsednikom DS v TOZD-ih Iskre. V zvezi s tem vprašanjem: 1. Ali je res treba dopise v Beograd pošiljati v srbohrvaščini, tudi ko gre le za formalno pooblastilo? 2. Ali se smejo spreminjati uradni (slovenski) nazivi naših OZD-ov? Kaj se tukaj ne kaže zopet tista slovenska lastnost, ki jo je Cankar na kratko označil s »HLAPCI...? 3. Kaj je z nedoslednostmi kot RS — DS, SOZD — SOUR, KPO — RS, DO — RO (RO ISKRA ... DO Telematika) itd.? — S tovariškimi pozdravi, J. L., Ljubljana.«

V prilogi res beremo: »Radniški svet SOUR Iskra na svom 8. redovnem zasedanju dana... doneo je: OVLAŠTENJE za druga Srečka Z., oec. sektora...«

Gotovo ni nobenega razloga za to, da pooblastila za nastope slovenskih zastopnikov zunaj Slovenije ne bi mogla biti v slovenščini. Nemaren odnos se skriva v mešanju kratkih slovenskih in srbohrvaških poimenovanj. Kakor da si pisci pod tem ničesar ne predstavljajo.

Že večkrat smo povedali, da je slovenščina po zakonu s srbohrvaščino enakopravna, v praksi pa je srbohrvaščina dejansko na več področjih v prednosti. Tudi v tem konkretnem primeru. Pred štirimi leti smo že opozarjali na podobne primere, pa — kakor vidimo iz našega dopisa — brez uspeha: Seveda Iskra zaradi take jezikovne prakse lahko le grajamo. Vendar krivda ni le pri njej. Načela o enakopravnosti jezikov niso znali izpeljati niti naši zvezni delegati pri svojem delovanju v zveznih ustanovah, s čimer so ustvarili jezikovni vedenjski vzorec tudi za podjetja, kakršno je Iskra.

Rešitev za te težave vidimo samo v tem, da tudi srbohrvaško govoreči v takih ustanovah dosežejo pasivno obvladanje slovenščine in makedonsčine. To doseči bi bilo veliko lažje, kakor se na splošno misli, v glavnem manjka le dobre volje. Kultura jezikovnega ravnanja ima torej na tem področju še izredne možnosti razvoja.

Hlapčevstvu smo se od Cankarja sem nekoliko že odmaknili, vendar še zdaleč ne toliko, da bi glede tega lahko hodili po svetu čisto vzravnani.

Obrtna zadruga »HRAST«

Trdinova 4 Novo mesto

Komisija za delovna razmerja

razpisuje dela in naloge

Vodenje in nadzor pri gradnji objektov

Pogoj za sprejem je: — visoka strokovna izobrazba — diplomirani gradbeni inženir. Osebni dohodek po pravilniku zadruge. Pismene vloge pošljite na gornji naslov v 15 dneh po objavi.

620/39-85

PREDGRAJSKA GODBA NA PIHALA — Ponovno je oživela leta 1981 pod vodstvom dirigenta Petra Rauha, ki je na fotografiji v narodni noši nekdanjega črednika. (Foto: Primc)

Priznanje svoji godbi

Predgrajska godba na pihala že štiri leta uspešno nastopa na proslavah, tekmovanjih in drugod

PREDGRAD — Predgrajska godba na pihala in njen dirigent Peter Rauh sta na praznovanju prvega krajevnega praznika KS Predgrad prejela priznanje krajevnih skupnosti. Sedanja godba obstaja že štiri leta, pa se je s svojimi uspešnimi nastopi že proslavila.

Največ zaslug za obstoj predgrajske godbe na pihala ima gotovo njen idejni vodja in organizator Peter Rauh. Že od vsega začetka je bil strokovni vodja godbe in dirigent. Razen tega je godbi pomagal tudi v raznih finančnih zadevah, pri nakupu instrumentov in podobnem.

Godba na pihala je v Predgradu obstajala že leta 1927, ko jo je us-

tanovil tedaj daleč naokoli znani kulturni delavec Jože Šmaljc (ki je bil vse do svoje smrti tudi dopisnik kočevskih Novic in Dolenjskega lista). Uspešno jo je vodil vse do izbruha druge svetovne vojne. Ponovno je godba oživela le še med leti 1956 — 1959, nato pa šele pod vodstvom Petra Rauha leta 1981.

J. PRIMC

Le kitara in nekaj stolov?

Dokle glasbena šola le za silo — Skupaj z osnovno šolo v lastnih prostorih pod gradom?

SEVNICA — Glasbena šola v mestu je vsi leta nekakšen pastorek. Ko so se zaostri pogoji verifikacije, so jo sicer obdržali, vendar pod okriljem hrastniške. V razvoju šolstva v občini pa je zapisano, naj bi se glasbena šola v Sevnici zopet osamosvojila, približati bi jo morali tudi drugim krajem v občini. Po novem naj bi delala v okviru osnovne šole Sava Kladnika.

Tu so se v minulem šolskem letu lotili dela. Godba se je preselila v nekdanjo staro šolo pod gradom. To je navedlo na misel, da bi našli ustreznejše prostore namesto sedanjih vlažnih tudi za glasbeno šolo. Osnovna šola je v drug prostor že vgradila parket. Ponujala se je še možnost odkupa zasebne hiše v bližini šole.

Vmes pa se je predvsem debelila mapa spisov. Ravnatelj prof. Jože Bogovič nam jo je odprl, saj nekateri negodujejo, zakaj se zadeva ne premakne. Hrastniška šola je namreč tudi postavila svoje pogoje. Če pri tem vse drži, ima sevnikiški oddelek resnično nezavidljivo dediščino. Premogel naj bi vsega eno samceto staro kitaro in nekaj stolov. To bi kratkomalo pomenilo, da bi bilo treba zagotoviti še vso opremo, ne le prostor. Trenutno je predviden še en sestanek. Po valorizaciji programov izobraževalne skupnosti naj bi šlo

za glasbeno šolo letos nekaj nad 5 milijonov dinarjev.

A. Ž.

ZMAGO POSEGA V RIBNICI

RIBNICA — Danes, 26. septembra, bodo ob 18. uri v Petkovi galeriji v ribniškem gradu odprli razstavo del akademskega kiparja Zmago Posega. Odprta bo do 14. oktobra. Čeprav je Zmago Posega mlad, rodil se je leta 1959 v Postojni, se je doslej predstavil s svojimi deli v zadnjih šestih letih že na 13 razstavah, ribniška pa je štirinajsta. Za svoja dela je doslej prejel že tri nagrade, med drugim Prešernovo študentsko nagrado (1982) in Prešernovo nagrado Univerze Edvarda Kardelja (1983).

J. P.

SPLIČANI V NOVEM MESTU

NOVO MESTO — Prihodnji teden, v petek, 4. oktobra, ob 20. uri bo v novomeškem Domu kulture gostovalo Dramsko gledališče iz Splita, in sicer s komedijo Alda Niccolajja Ne puščaj me samega. Avtor, katerega dela zelo pogosto igrajo na evropskih odrih, govori v komediji o problemu osamljenosti ostarelih.

Samoupravljanje — trojanski konj birokracije

Boštjan Kovačič, predsednik občinske konference ZKS Novo mesto: »Morali se bomo spopasti tudi z osebnimi tragedijami«

- Renault je francoski problem. IMV je slovenski, novomeški in seveda tudi jugoslovanski. Jesen bo odgovorila na skorajda hamletovsko vprašanje. Se bo dolenski središče moralo zadovoljiti s prikolicami? Bodo priljubljene katrice še vedno prihajale iz mesteca ob Krki?
- Nemirno pričakanje se zažira v ljudi, v Novomeščane, ob stran s politične težave, ki sicer tarejo mesto z bogato kulturno zgodovinsko tradicijo.
- Življenje pa teče z neustavljivo silo naprej, preteklost že neobzirno sili v prihodnost. Dolga, vroča jesen je pred vrati.
- O tej jeseni pa tudi o prihodnjih je pred nedavnim tekla beseda v prostori občinske konference ZKS Novo mesto, smer pa ji je naravnal njen predsednik Boštjan Kovačič, sicer ravnatelj srednje šole tehnične in zdravstvene usmeritve.

V vrhu imamo mlade ljudi

Kot povsod se tudi v novomeški občini intenzivno pripravljajo na kongres. Na osnovi partijskih gradiv so razvili široko dejavnost, kamor so vključili kar največje število občanov. To je hkrati tudi priložnost, da ljudje zagrabijo nekoliko resnejše za delo, pravi Boštjan Kovačič, ki ne skriva, da cela vrsta komisij pri OK ZKS Novo mesto ne dela — ničesar.

»Črnsko dela le organ predsedništva, to je železni zakon, redno se sestajamo in — mimogrede — IMV je skorajda že železni repertoar.« Kritično ocenjuje sebe in sodelavce vedri in temperamentni predsednik.

Hkrati s študijem partijskega gradiva v Novem mestu intenzivno proučujejo možnosti srednjeročnega razvoja občin. Kovačič je optimist, vendar le do določene mere: v partijskem vrhu imajo razmeroma mlade ljudi, sestava je v strokovnem smislu zelo raznovrstna, vpliva zaupanje («Ne bom skival, so bili časi, ko so v »špicu« sedeli sami birokrati!») Uspejo jim je pridobiti vrsto strokovnjakov od sociologa elektroinženirja pa do računalniškega strokovnjaka, v dveh letih jim je uspelo v občini penotiti računalniški sistem. To ni malo. Stvari ima v rokah Iskra Delta, vendar, pravi Kovačič, bi se tudi na njen račun dalo reči kakšno besedo, saj izrablja monopolni položaj.

Besedujeva: časi so, ko ljudje izgubljajo živce. Prihodnost je vse manj jasna, vse preveč je besedi, ki ne vodijo nikamor.

»Da se ljudi lotiva živčnost, o tem ni dvoma. Trudimo se, da bi bilo tega čim manj. Vendar je to velikokrat težko. Ni mogoče čez noč podreti za seboj vseh zidov. V Novem mestu smo v dobri meri odvisni od IMV. Če bi vse parametre, ekonomske in druge, gledali skozi to delovno organizacijo, bi bila slika več kot črna. Zatorej je potrebna dvojna optika? imamo vrsto delovnih organizacij, ki delajo dobro, vplivajo zaupanje. IMV je skrb nas vseh. Zanj je neposredno odgovoren izvršni svet skupščine občine, ki mesečno obravnava vse, kar se tamkaj dogaja. Delavcem smo natočili čisto vino: redno so obveščeni o vsem. Vedo, da se produktivnost povečuje, vedo pa tudi, da strokovnjaki bežijo iz varne. In vendarle, ob manjšem številu delavcev produktivnost narasča. Fluktuacija kadrov bi bila še večja, če se ne bi z IS dogovorili, da združeno delo IMV ne sme jemati strokovnjakov, najspodobnejših ljudi.« ocenjuje položaj Kovačič, ki ne skriva neljubega dejstva, da je razpoloženje med ljudmi kritično. Dolenski človek se bo bržkone težko sprizgajal, da bi »njegovo fabriko« razbili na dva dela: v njegovi zavesti je IMV avto, nič več in nič manj.

»Sedaj, v jeseni, nas čaka velik družbenopolitični boj z ljudmi. Pokazati jim je treba prednosti — če sploh so — v novih razmerah.« se skupaj s Kovačičem v Novem mestu zelo jasno zavedajo. Vendar se tega boja ne boje. Ničesar ni skrivati. Treba bo odločno med ljudi. Uvedli so novo obliko partijskega dela, skupne sestanke predsedstva OK ZKS in OO na terenu pa tudi v delovnih organizacijah. Bili so, denimo, v Žužemberku in na Hinjah. Stvar se je obnesla. Ljudje so siti obljub z vrha, trepljanja po ramenih, tudi — in zlasti — v IMV, ne varčuje z besedami Kovačič.

»Povedati pa moram, da vseh nitk vendarle ne držimo v rokah mi v Novem mestu in da je marsikaj od tega tudi v republiki. Navsezadnje ne gre le za novomeško »firmo«, razsežnosti so republiške, državne, meddržavne, če hočete, in tako je tudi odgovornost za razmere pač porazdeljena, četudi se nekaterim ne zdi tako...«

Sploh razumemo delavce?«

Od težkega bremena razmer pa do samoupravljanja je kratka pot. Kovačiču je jasno, da se pod plaščem samoupravljanja skriva marsikaj in da je tega vse več. Predvsem v imenu nekakšne učinkovitosti, odločnosti («hitri, učinkoviti administrativni ukrepi, ki diše po nekakšnem oblastniškem ceremonialu, češ to vžge med ljudmi...», ki radi preslišijo delavčev besedo.

»Tudi v IMV je tako,« nezadovoljno komentira samoupravljavske zgrade in nezgode novomeški partijski šef. »Moje osebno mnenje pa tudi mnenje našega partijskega vodstva je, da pretiravamo z ukrepi družbenega varstva, ki zožujejo manevrski prostor samoupravljanja. To je radikalen poseg v samoupravne pravice. Morda je to učinkovito ta hip, v dolgoročnem smislu je zagotovo škodljivo. Ti ukrepi so nezaupnice naši politični moči, učinkovitosti, obvladovanju položaja, hkrati pa živ dokaz pomanjkanja vsakršnega potrpljenja in živog stika z ljudmi, da o strpnem dialogu niti ne govorim.«

Kovačič premišlja: mar se res nismo sposobni spustiti na nivo delavca, ki zasluži komajda za življenje. V takšnih življenjskih razmerah se seveda razvije posebna zavest. Mi, partijski delavci nasploh, bi se morali enkrat za vselej temeljito vprašati, koliko sploh poznamo to zavest, tudi v IMV, in kaj v sklopu te zavesti pomeni samoupravljanje? Tudi zaradi tega hočemo pri nas razbiti foramski način reševanja stvari. Delavec o vsem tem premišljuje in — roko na srce — že zdavnaj mu je jasno, da je samoupravljanje trojanski konj, v katerem se skrivajo vsi mogoči interesi, vsi brez izjeme pa v škodo delavskega razreda, četudi je fraza »bitka za interese delavskega razreda« modna krilatica sedanosti...»

Kaj in koliko naj bi spremenile prihodnje volitve, vprašamo predsednika?

V Novem mestu, odgovarja, čutijo predvsem potrebo po strokovnosti. Opravili bi radi s politizacijo kadrov. Nihče, ki nima ustrezne izobrazbe, ne more zasesti določene mesta. Na osnovi temeljite analize so spoznali, da bodo nekateri ljudje morali oditi s svojih položajev, ker jih je prerasel čas. Dogajale se bodo seveda tudi osebne tragedije. Dogajalo se bo to, česar doslej nismo bili vajeni.

Boštjan Kovačič

»Povedati moram tudi, da je bilo doslej predvsem gospodarstvo izjemno kritično do ljudi, ki so prihajali iz politike. Imamo ljudi v občini, ki se niso mogli izkazati nikjer drugje, pa so prišli v politiko. Nezaupljivost je bila torej več kot upravičena. Sedaj bi to radi radikalno presekali. V politiki hočemo imeti več gospodarstvenikov, vsakršnih strokovnjakov, ki bodo znali vleči ta voz naprej. Tem ljudem smo doslej posvečali premalo pozornosti, včasih smo jih tudi odpravili... Moramo se odpreti, volitve so dobra priložnost. Nekateri pravijo, da imamo kadrovskega deficit, jaz pa ne mislim tako, le pravih ljudi ne vidimo ali pa nočemo videti...«

V Novem mestu so si pogledali komunisti iz oči v oči ter se vprašali: kakšni smo. Toda pokazalo se je, da to ni niti najmanj lahek posel. Kot komunisti se pač še nismo navajeni pogovarjati o sebi, meni Kovačič. Lažje je trepljati se po ramenih, pus-

titi pokrovko na loncu, ne da bi pogledali, kaj se v njem dogaja.

»Največji kapital komunistov v časih, ko se zmanjšuje ugled ZK, je njegova moralna podoba. Danes ljudje odkrito govorijo, ne več za vogali, o napakah in zlorabah komunistov. Ljudje cenijo poštenost, odkritost, ne marajo mečkanja, izvijanja, leporečenja, nenatančnosti in hinavščine.

Z vrha je vse več nasprotujočih se izjav. To ljudi bega. Kadar je kakšna seja, tudi najvišjih teles, odkrito govore: spet so »nakladali«. To pomeni nezaupanje. Pravijo, da so to neskončni monologi, ki smo jih že stokrat slišali. In vendar — vem iz lastnih izkušenj — so še vedno prepričani, da je partija tista kohezivna sila, ki drži naše narode in narodnosti skupaj, to, kar je bil včasih s svojo karizmatično osebnostjo in integriteto Tito. Tu ni kaj skrivati vendar to ne bi smeli pozabiti. Slišal sem že večkrat, da so ljudje rekli: dajte že vi v partiji enkrat narediti red, vendar pametno, ne s silo in demagogijo in različnimi pretvezami, nočemo žejni čez vodo, kot je to marsikdaj že bilo v ne tako odmaknjenih letih.«

Ulica obvladuje položaj

Potrebujemo dobre, vdane komuniste, poštenjake, od nog do glave, ki bodo natanko vedeli, kaj delati in kako. Drugačnih niti ne maramo. V vsakem družbenopolitičnem okolju bi moral biti vsaj en komunist, vendar ne vsakršen. V Novem mestu imajo okolja, v katerih sploh ni komunistov. Vendar: boljše brez njih kot s slabimi. Stvari bi bilo treba zastaviti tako, mislijo v Novem mestu: če si komunist, se izkaži z resnim delom in zavzetostjo, da bo družba imela neka: od tebe. Če ne, preprosto pojdi.

»Če si komunisti ne nalivamo čistega vina, si ga pač ljudje sami. Nekako se dokopljemo do svojih, neuradnih informacij, ki pa se potem čestokrat izkažejo za pravilne — do uradnih so po nekakšnem pravilu vse bolj nezaupljive. Tudi to bi kazalo premisliti. Sedaj, na primer, ljudje na veliko kombinirajo oziroma špekulirajo s kadrovske kombinacijami v naši občini, razpasle so se seveda kavarniške govorice. To je za nas komuniste tragedija. Ulica nehoti obvladuje položaj. Mi smo na začetku pripravili docela drugačno projekcijo kadrovske politike, vendar se je na koncu izkazalo, da so bile »kavarniške projekcije« točne. To je svojevrsten beg od resničnosti. To je neznanje. Politika ni in ne more biti politikantstvo, kadar pa to je, izgubi zaupanje ljudi. Ljudje so torej barometer, kdaj politika je in kdaj ni politikantstvo... Pozabljamo, da mora tudi politika imeti svoja pravila — in se po njih ravnati. Pri nas to velikokrat pozabljamo.«

In tako smo znova, kot že tolikokrat, v nenehnem boju z mlino na veter, prišli do odgovornosti, ki je, s Kovačičevimi besedami, dobera zbanalizirana zadeva, ki ne prepriča nikogar več. Zanj je to dejanje s tremi sestavinami. Že vnaprej vemo, kdo je za kaj odgovoren. To ni rešeno niti v temeljnih aktih, vsaj v novomeških ne. Niti ni rešena objektivna odgovornost. In tretjič, ključni del: sankcije. Preprosto jih ni.

Če pa se že nekako dokopljemo do imen, sankcij kdove zakaj ne izvajamo.

»Zelo veliko se je govorilo o odgovornosti v IMV. Ljudje so zahtevali konkretna imena. Temu se ni bilo mogoče upreti, in navsezadnje, zakaj bi se. Ali je kriv ta ali nekdanji direktor? Ta ali oni organ (kolektivna odgovornost!)? Vse bolj pa, ko smo se poglobljali in skušali biti pravični, je postajalo jasno, da so vmes različni »botri« — prišli smo do najpomembnejših imen... To moram pošteno povedati. Navsezadnje sem odgovoren do ljudi, ki žive tukaj, saj zanje delam. Če me pokličejo na odgovornost, bom moral nekaj reči... Povedati nekaj imen!

Ne mislim zagovarjati teze, da je IMV, kar se odgovornosti tiče — naj poudarim še enkrat — stvar občine, kot bi radi nekateri. To razčiščevanje presega občinske meje.«

Kršenje zakonov — narodni šport

Stvari o katerih sva se pogovarjala s Kovačičem, ne nastajajo čez noč in same po sebi. Morda bi izzvenele drugače, kljub vsem napakam, če bi imeli več spoštovanja do zakonov, dogovorov, vse tja do

zakona o združenem delu in ustave, vendar...»

»Ko sem prišel na šolo kot direktor, sem bil v nenehnem sporu sam s seboj. Spopasti sem se moral s svojo vestjo, ideologijo, ki sem ji bil vdan, in položajem, ki sem ga zasedel. Posel nikakor ni bil lahek. Treba je bilo dobiti posojila. Bil sem v silnem precepu. Po normalnih, zakonskih poteh se stvari, ki so bile dobre za vse nas, ni dalo urediti. Moral sem, žal, izrabiti vpliv, ki sem ga imel, delati ovinke, priznam. To je pri nas merilo za sposobne ljudi. Predpisi so namreč silno drobnjarski. Boter vsemu je birokracija, zmaj s tisočermi glavami. Med ljudmi se je zakoreninilo pravilo, da je najbolj sposoben tisti, ki bo znal iti preko vseh in vsega. Izgrizati vse. Tja do »baze«.

Uzakonili smo: iznajdljiv občan mora biti goljuf, in kar je še huje, takšen človek ima v očeh povprečnega človeka — ugled.

Bolj kot so stvari pretanjeno urejene, več je zakonov, ki zamegljujejo, bolj se slabi odgovornost, izvija normalnemu in poštenemu. Dokler se ne bomo povsod, predvsem pa v partiji znali radikalno diferencirati in sestopiti z brega reke in opazovati tok in po potrebi tudi pogumno skočiti vanj, ne da bi gledali, kje je manj deroča, manj mrzla, toliko časa rešitve ne bo in jo še dolgo ne bo.

Zakaj se bojimo povedati imena kršilcev odgovornosti? V začetku bo bržkone zelo hudo, potem pa se bomo navadili in — presegli sebe.«

V Novem mestu je precej delavcev drugih narodnosti in seveda tudi Romov. Kljub temu kakšnih večjih odklonov v mestu ob Krki ni, četudi se pojavljajo posamezni izgredi, ki pa jih po pravilu hitro rešijo med seboj ljudje sami. Ljudje so, denimo, nervozni, če jih v neslovesnem jeziku ogovori nekdo, ki je v nenehnem stiku z javnostjo, recimo v lokalih in podobno. Vendar nas ni zanimalo, kako se s tem ukvarjajo v Novem mestu in kaj mednarodni odnosi pomenijo zanje. Boštjana Kovačiča smo vprašali, ali je prešu-

diral pred nedavnim objavljena izhodišča in sklepe o nacionalnih odnosih v SR Srbiji, zajetno gradivo, ki smo ga dobili v Komunistu.

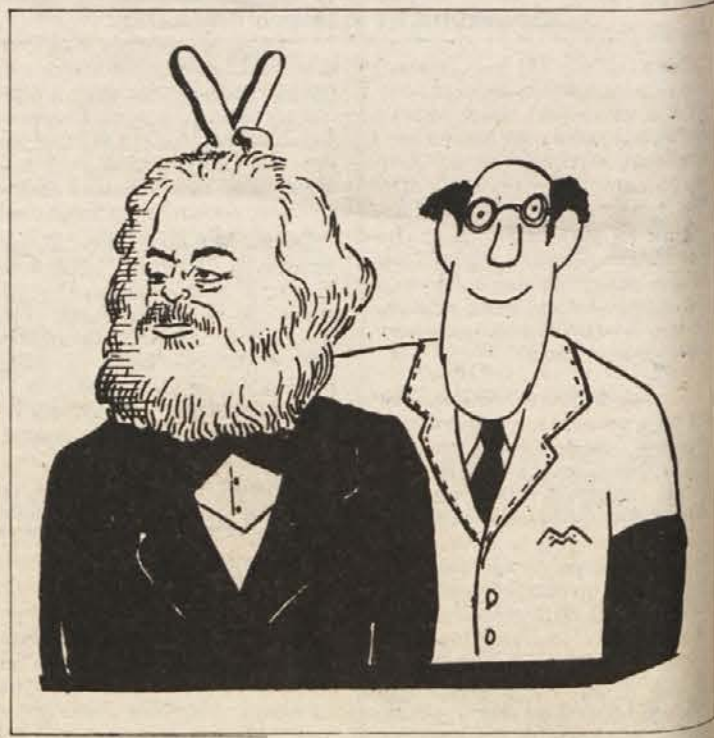
»Sem. Preobširno, premalo dorečeno, gostobesedno. Na kratko, toliko vem, kot sem vedel prej. Nasploh bi dejal, da smo komunisti preskromno obveščeni. Kot da je obveščeno še vedno privilegij nekaterih. To mi ni všeč, ker zbujajo različne asociacije. Za kaj gre? To so v bistvu načela, splošne ugotovitve, za povprečnega komunisto težko razumljive. Ljudje tega ne bero. Pozabljamo, da je Jugoslavija zelo odprt prostor, kjer je veliko možnosti za različne špekulacije. In te špekulacije seveda padejo na silno plodna tla.

Prihajam v osnovne organizacije ZK. Ljudje porečejo: ti, ki si partijski šef, povej, kaj se v resnici dogaja tam spodaj. Jaz pa še sam ne vem. K sreči ima Krka svoj obrat v bližini

Niša in ljudje, ki čestokrat prihajajo k nam, so eden najnatančnejših virov. Tako se informacija dograjuje in postaja drugačna in seveda tudi — zapoznata. To je svojevrstna politična škoda, ne edina v zadnjih letih.«

Novomeške jeseni zagotovo ne bodo vzmernirili le IMV, zgrade in nezgode v združenem delu, romske peripetije in kakšna ekološka travma, bitka tudi ne bo le navadno prerinjanje v kadrovske vrstah — vrenje v predvolilnem loncu. Zdi se, tako vsaj meni Boštjan Kovačič, da bi treba prističi korenine, da bi drevo lažje rastle in da bo deblu debelejšje. Da bo pri tem treba odrezati tudi nekaj vej in vejic, navsezadnje ne bo tako hudo, da bo le drevo zdravo, z zdravim vetrom v krošnjah.

MILENKO STRAŠEK
(TV-15 naš TOVARIŠ)

»Alkoholizem je bolezen«

Ugovor zdraviljenih alkoholikov dr. Juriju Zalokarju (DL 19. septembra)

K pisanju nas je spodbudil članek dr. Jurija Zalokarja »Alkoholizem ni bolezen«. Smo skupina, ki se že več let uspešno zdravi zaradi alkoholizma v Dispanzerju za socialne bolezni v Novem mestu. Ob omenjenem članku se postavlja vprašanje, kaj sploh zdravimo, če alkoholizem ni bolezen. Telesne okvare, ki so posledica pitja, se razmeroma hitro popravijo s samo abstinenco.

Kaj delamo sedaj mi? Kaj delajo terapevti, ki zdravijo alkoholizem po vsej Sloveniji in v svetu? In kdo smo sploh mi, zdravljeni alkoholiki? Če alkoholizem ni bolezen, torej nismo bolniki, zdravljeni tudi ne. Smo mar pokvarjeni in packi, ker smo pili?

Ne strinjamo se z dr. Zalokarjem, ki trdi, da se nekateri napijejo iz navade ali iz priložnosti, ki jih ponuja življenje, saj imajo zmerni pivci ravno toliko priložnosti za pitje kakor alkoholiki. Vemo, da je neki odstotek ljudi nagnjen k alkoholni bolezni in je zgovorjanje na okoliščine le slaba obramba alkoholika. Jasno je tudi, da se 80% alkoholikov regrutira iz alkoholčnih družin. Ali so sedaj ti alkoholiki krivi, da so imeli zmalčeno, z alkoholizmom razvano otroštvo, da so postali labilne osebnosti in sedaj alkoholiki? Če alkoholizem ni bolezen, ampak razvada, so to potem

razvajenci ali pa pokvarjeni, ki jih ni treba zdraviti, ampak kaznovati. Ali niso bili že dovolj kaznovani v otroštvu, ko so bežali pred pijanim očetom in se zaradi njega sramovali samega sebe?

Dr. Zalokar pravi, da je »alkoholiku potreben čisto drugačen nasvet«. Iz lastnih izkušenj vemo, da alkoholiku v času njegovega pitja ne more pomagati noben, še tako dober nasvet, ker je odvisen od alkohola, torej bolan in nasveta ne more sprejeti. Tudi ni smiselno alkoholiku samo prepovedati piti, ker sam tega ne zmore in ker brez alkohola ne zna živeti. Smiselno ga je samo zdraviti, to je naučiti ga, da najde smisel življenja. Predvsem pa moramo vedeti, da je to bolnik, in ne razvajenec, šele potem ga lahko zdravimo.

Dr. Zalokar v članku tudi navaja, da je abstinenca nujna za alkoholika, nič pa ne pove, kako jo obdržati. Če upoštevamo, da je alkoholik labilna osebnost, da brez alkohola ne more ne misliti in ne delati, da mu je poznan le svet omame, da brez alkohola ne zna živeti in da je na vsakem koraku dovolj pijače, je kar malo verjetno, da bo za abstinenco zalegel le dober nasvet. Znano je, da le 16% alkoholikov uspe v določeni situaciji samo abstinirati, pa še za to je vprašljivo, če so bili sploh alkoholiki. Kaj pa ostalih 84%, ki nasveta ne morejo sprejeti? Ali so ti odpisani?

Nihče od nas, ki se zdravimo, ni prišel na zdravljenje, ker bi mu kdo tako svetoval. Vsak od nas je prišel zato, ker so ga v to prisilile okoliščine in težave, ki smo si jih nakopali s pitjem. Na koncu je preostalo le še zdravljenje. Danes smo tem okoliščinam hvaležni za to. Šele sedaj, ko smo trezni in ko smo se izklopali iz kreppljev alkoholne bolezni, vemo, da samo zdravljenje lahko reši alkoholika pred nujnim propadom, pa ne zdravljenje posledic pitja, ampak zdravljenje alkoholne bolezni. Prej tega nihče izmed nas ni verjel. Brez smisla je zdraviti samo posledice alkoholizma, če se vzpo-

redno ne zdravi sama alkoholna bolezen. Za tako zdravljenje pa ni dovolj, da imaš ob sebi izkušenejšega človeka, ampak potrebuješ človeka, ki pozna alkoholno bolezen, ki ne vidi, kot večina ljudi, v alkoholiku samo umazanega pijanca, ampak

zna razmišljati o alkoholiku kot človeku, ki v življenju povsem drugače reagira kot tako imenovani zdravi ljudje. Potrebuješ človeka, kateremu tudi ti, čeprav kot alkoholik, nekaj pomeniš. Šele tedaj ti bo nesebično pomagal in tudi sam bo spoznal nove vrednote življenja. Za uspeh pri zdravljenju je potrebno tudi sodelovanje vseh družinskih članov alkoholika, kot tudi njegovih sodelavcev in nadrejenih na delovnem mestu. Šele tedaj se pokaže upanje na uspeh.

Ogromno truda in neomajne volje, ki pa jo alkoholik pridobi šele v treznosti, je potrebno, da se izkoplješ iz blata, v katerem si bil. A kdor je uspel, mu je z lepšim življenjem poplačan ves trud. Da se ne splača, pravijo samo tisti, ki tega truda niso zmogli. Vsak od nas je veliko žrtvoval, da se je izkopal iz kreppljev alkohola, zato nam ni vseeno, kaj nekateri mislijo o nas. Če alkoholizem ne bi bil bolezen, bi alkoholiki kar naenkrat nehali piti in bi zaživi človeka vredno življenja. Tako pa ne morejo, ker so bolni in jih je potrebno zdraviti.

Mi, ki smo alkoholizem skušali na lastni koži, vemo, da je to bolezen in smo veseli, da smo zaživi in svobodno, človeka vredno življenje. Kot zdravljeni alkoholiki se bomo še naprej trudili, da bomo živeli čim boljše, abstinenca pa je sama po sebi umevna.

Dispanzerska skupina zdravljenih alkoholikov
Novo mesto 1.

pisma
in
odmevi

KRKO JE MOGOČE REŠITI

Gotovo je še mnogim Novomeščanom v spominu neznosni smrad, ki se je pred slabima dvema letoma kar precej širil daleč naokrog osrednje mestne čistilne naprave, ki je bila takrat še v podaljšanem poskusnem obratovanju, saj zaradi pomanjkljivosti ni dobila uporabnega dovoljenja. Čistilna naprava je bila praktično že od vsega začetka preobremenjena, predvsem zaradi bistveno večjih količin in bolj obremenjenih odplak iz enega glavnih uporabnikov čistilne naprave, tovarne zdravil Krka, tako da ni mogla delovati, kot so predvideli v projektih. Za meščane najboljčnejša posledica, ki je bila tudi neposredni povod, da so odgovorni vendar začeli ukrepati, je bil že omenjeni smrad po gnilih jajcih in amoniaku, medtem ko je dolgo le ožji krog ljudi vedel in si delal (marsikdo tudi ne) sive lasse zaradi tega,

da je v največji meri prav takšno delovanje čistilne naprave naglo spreminjalo našo dolensko lepoticco, Krko, vsaj v delu od naprave v Ločni do Lešnice v reko četrtega kakovostnega razreda, v kanal.

Danes je stanje na srečo v vseh ozirih že neprimerno boljše. Po temeljiti sanaciji čistilne naprave, ki je že stala 60 milijonov dinarjev, treba pa jih bo še nekaj in pa 35 milijonov za pravo sušilnih gred, so učinek čiščenja podvojili, tako da je sedaj okrog 70 odstoten, prej pa je bil le 30 do 40 odstoten. Povečali bi ga lahko še za 10 do 20 odstotkov, če bi lahko v celoti preprečili nenadne velike sunke odpadne vode iz Krke in povečali odgovornost tistih, ki skrbijo za delovanje čistilne naprave. Ugotavljajo namreč, da kljub novim zaposlitvam in posebnemu usposabljanju delavcev za delo še prihaja

do občasnih motenj v delovanju čistilne naprave, in to zaradi nevestnosti, nedela ali pomanjkljivega znanja zaposlenih. Z dosedanjimi sanacijskimi ukrepi so odpravili smrad, precej pa se je tudi že izboljšalo stanje v reki, čeprav vanjo še vedno odteka premalo očiščena odpadna voda. Prva rešitev za reko Krko se obeta šele s tretjo fazo čistilne naprave.

Do sedaj so bili v okviru sanacije očiščeni vsi bazeni, izpraznjena gnilišča, montirani močnejši kompresorji, izdelana povezava med čistilnima blokoma, pregledani strojni deli, pa opremljen laboratorij za opravljanje dnevnih analiz in izboljšana kadrovska sestava ter strokovna usposobljenost upravljalске ekipe. Krka je zmanjšala organsko in hidravlično obremenitev čistilne naprave na dogovorjeno raven, le občasne velike koncentracije cinka v

odplakah ni odpravila. Komunala pa je na podlagi analiz odpadnih voda sestavila seznam delovnih organizacij, ki morajo urediti predčiščenje svojih odpadnih voda. Nasploh pa odpadne vode večine onesnaževalcev niso obremenjene nad ravnijo iz pravilnika o javni kanalizaciji.

Ves ta čas pa so se pojavljali mnogi problemi, največji je bil vnos kisika. Kljub novim, močnejšim kompresorjem ni vedno uspevalo vnesti zadostne količine kisika in jo prilagoditi obremenjenosti odpadne vode. Velik problem pri zaporednem čiščenju je bil dotok vode. Novi blok ni prenesel dotoka nad 60 litrov v sekundi, zgornja meja starega bloka pa je bila celo že 40 do 50 litrov na sekundo. Pri večjem dotoku je odnašalo aktivno blato. Tega problema tudi narejena povezava med blokoma ni v celoti rešila. Pri vzporednem sistemu delovanja začne odnašati aktivno blato pri dotoku 90 litrov v sekundi. Velik problem so bile ves čas tudi pene, ki jih sicer gasijo, a le delno uspešno. Sedaj popravljajo iztok v reko Krko.

Poglavje zase je seveda blato, ki ga je treba odvažati proč. Gre za ogromne količine. Z njim so že pred meseci skoraj povsem napolnili lagune v Žabjeku. Aprila letos pa so začeli s centrifugiranjem blata, ki ga osušenega do stopnje mokre zemlje lahko odvažajo na depozitijo v Leskovec. Zaenkrat lahko dehidrirajo štiri petine vsega blata — največja količina, ki so jo doslej s centrifugirali v osmih urah, kolikor ta naprava dnevno deluje, je 60 kubikov blata — ostanek pa še vozijo v Žabjek. Ko bo objekt v celoti dograjen, bo moč dehidrirati vse blato. Vendar pa različna kvaliteta blata daje različne rezultate centrifugiranja. Občasno se dogaja, da blata kljub včasih že zaskrbljivo veliki porabi flokulantov, kemičnih dodatkov za dehidriranje, ne morejo dovolj zgostiti, za kar naj bi bili krivi nekontrolirani izpusti odplak iz Krke. Za take primere, pa za primer izpada dehidracije s centrifugo zaradi pomanjkanja flokulantov, ki so iz uvoza, ali redukcij električnega toka bi morali za rezervo zgraditi sušilne grede. Zanje so na osnovi proučevanj kot najboljšo možno lokacijo predlagali za prvo fazo okoli hektar površine na Grabnu. Sušilne grede ne bodo lagune, kot so v Žabjeku. To naj bi bili betonski bazeni s filtri, v katerih bi zgoščevali blato. Takega bi potem vozili v Leskovec, če zaradi snovi, ki so v njem, ne bi bilo uporabno v kmetijstvu, kot je ponekod drugje v Sloveniji. Sušilne grede bi bile s cevovodom povezane s čistilno napravo in vanjo bi se tudi vračale izcedne vode. Odgovorni zagotavljajo, da ne bi bilo smrada, ker je blato že sedaj kemično stabilizirano, in da ne bi bilo onesnaževanja okolja in neugodnih vplivov na okolico. Vsi pa vsemu temu očitno ne verjamejo najbolj, saj vseh soglasij za sušilne grede še ni. Ker gradnja že kasni, se odlaganju manjših količin blata v Žabjeku tudi v prihodnjem letu menda ne bo mogoče izogniti.

Ob rezultatih, ki jih je prinesla sanacija čistilne naprave, pa vendar ni še jasno, kako bo v bodoče. Ostaja namreč dejstvo, da je čistilna naprava preobremenjena. Njene kapacitete bi morali podvojiti, če naj bi zadoščala za naslednjih 10 let. Zaradi tega strokovnjaki še razglabljajo, ali naj bi Krka v bodoče še razvijala čiščenje svojih odpadnih voda prek osrednje čistilne naprave (zasedala bi tri četrtine zmogljivosti) ali samostojno. Strokovni argumenti kažejo potrebo po uvedbi ločenega delnega ali popolnega čiščenja Krkinih odplak. Če bo Krka »šla na svoje«, bi čistilna naprava morala zadostovati za potrebe mesta do leta 2000. V tem primeru bi čistilna naprava verjetno tudi lahko dobro delovala. Zadnje tretjino julija, ko so v Krkinih obratih fermentacije in sinteze imeli remont, je namreč izpad teh odplak bistveno vplival na čiščenje v bioloških bazenih. Čeprav sta vseskozi delala le dva kompresorja (od štirih), je bila koncentracija kisika v vseh treh bioloških bazenih vedno nad 3 mg na liter. Bogatejša je bila tudi življenjska združba, saj so se pojavili organizmi, ki prej niso mogli preživeti. V tem obdobju je čistilna naprava dosegla kriterije, ki jih za izpust odplak v vodotoke določajo predpisi. Nad dovoljeno koncentracijo je bil le amoniak. Če bo torej sprejeta takšna odločitev, da Krka sama poskrbi za čiščenje svojih odpadnih voda (upajmo, da bo to tudi storila), naj bi čistilna naprava potem normalno delovala. Tako naj bi bilo na okolju, predvsem v reki Krki, videti, da je Novo mesto v zadnjih nekaj letih naredilo ogromno na tem področju. Šele ob stanju okolja bo nekaj pomenil podatek, da tako izgrajenega kanalizacijskega sistema nima nobeno mesto v Sloveniji.

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

MINISTRI Z BERAŠKO PALICO

Potem ko se je skupina funkcionarjev izvršnega sveta skupščine SAP Vojvodine popeljala na zaslužen zasebni dopust z vagonom — salonom, ki je namenjen samo za putovanje z uradnim predznakom, so v najširši jugoslovanski javnosti ponovno vzplamtele pravzaprav nikoli pogašene govorice o posebnem položaju in pravicah predstavnikov oblasti. Nesrečni salon-vagon, ki so ga pravzaprav zalotili samo zaradi prevelike ustrežljivosti železničarjev (dopustnikom so dali položaj nekdanjega modrega vlaka), je bil morda tudi vzrok za zelo izčrpno izjavo Zorana Miškovića, generalnega sekretarja zveznega izvršnega sveta, o osebnih dohodkih zveznih funkcionarjev, njihovih pravicah glede avtomobilov, letal in vlakov, stanovanjih in stanarinah, posebnih letoviščih itd.

Mišković je med drugim povedal, da ima predsednica ZIS Milka Planinc 104.305 dinarjev osebnega dohodka na mesec, z minulim delom pa 122.000 din. Podpredsedniki ZIS imajo osnovno plačo 93.875 dinarjev (z minulim delom od 106.000 do 110.000 din), člani izvršnega sveta 85.550 din (z minulim delom

89.000 do 99.000 din), generalni sekretar pa 83.444 dinarjev, oziroma z minulim delom 88.000 dinarjev. Še slabše so plačani razni pomočniki, direktorji strokovnih služb, namestniki in svetniki — slednji dobe v kuverti celo manj kot boljša tajnica v združenem delu. Pravico do uporabe avtomobila v službene namene brez dovoljenja generalnega sekretarja ZIS ima po Miškovićevih besedah samo 28 članov ZIS, 14 namestnikov zveznih sekretarjev in generalni sekretar ZIS. Vsi ostali funkcionarji in delavci zvezne uprave potrebujejo za avto nalog. Kar se letal tiče, ima ZIS res dva sedemsedežna aviona, ki pa ju uporabljajo samo v nujne namene. Za tekoča opravila se poslužujejo storitev domačih letalskih prevoznikov. V prvem razredu lahko sedi samo predsednik ZIS. Naša vlada res ima eno lokomotivo in dva vagona, vendar Zoran Mišković trdi, da ni zadnji dve leti podpisal niti enega naloga za uporabo te kompozicije. Zvezni funkcionarji plačujejo stanarino po enakih kriterijih in v enaki višini kot vsi drugi državljani, vse datjave so pobrane tudi od tako imenovanih službenih stanovanj, v katerih prebivajo od

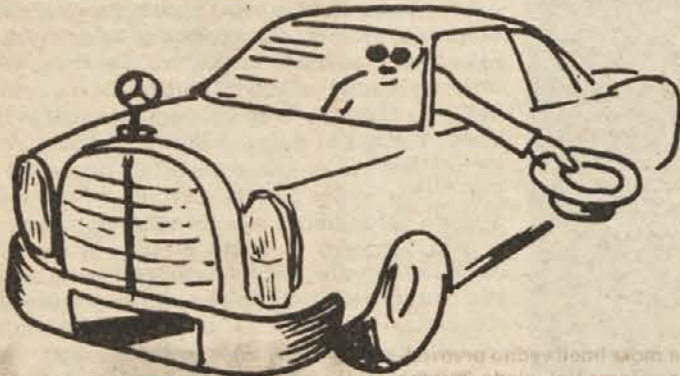
družin ločeni funkcionarji. Zato tudi so dodatki za ločeno življenje v višini 15.000 do 20.000 din na mesec.

Mišković je nadalje postrgel s podatkom, da nimata ZIS in zvezna uprava na voljo niti enega letovišča več, če je hotel ta ali oni zvezni funkcionar letos preživeti počitnice na Brionih, je moral odšteti komercialno ceno — kot vsak drug Jugoslovan. Generalni sekretar se je spustil tudi v take podrobnosti, kot so darila, zvedeli smo na primer, da uslužbenci ZIS in zvezne uprave ne smejo zase zadržati niti malo boljšega vžigalnika.

Minuli teden smo lahko v Dolenjskem listu prebrali podatke o osebnih dohodkih 16 funkcionarjev občine Novo mesto. Od predsednika občine do podpredsednikov in članov izvršnega sveta, ki so hkrati tudi predstojniki upravnih organov in imajo vsi visoko ali višjo izobrazbo. Od julija dalje je najvišji osebni dohodek novomeškega funkcionarja 109.410 din, najnižji pa 87.527 din. K tej vsoti je treba prišteti še minulo delo.

Seveda bi bilo izredno tvegano trditi, da dobe funkcionarji v Beogradu premalo v Novem mestu pa preveč (in obratno), pred dejstvom, da so občinski ministri boljše plačani od zveznih, pa vsekakor ni mogoče kar mirno mižati. Če je seveda vse tisto, kar je povedal Zoran Mišković, res. Ljudje namreč še vedno videvajo mercedese, iz katerih izstopajo v lovsko uniformo oblečeni voditelji, na morju je še vedno mogoče naleteti na visoko obzidana letovišča, ki jih čuvajo miličniki, s posebnimi ministrskimi letali pa se kdaj pa kdaj popelje tudi kakšen Pogorelec. Morda le zato, da ne bi bil ob posluh.

MARJAN BAUER

Z naravo do zdravja

BOREČ

Boreč (*Borago offic.L.*) je nizka, do metra visoka enoletna rastlina. Steblo je votlo, vejnato in grobo dlakavo. Listi so široki, podolgovati in

ščetinasti. Lepi sinjemodri cvetovi imajo dolge temno modre prašnike in so združeni v latih. Cveti od junija do avgusta. Domovina boreča je sicer Sredozemlje, a se je razširil po vsej Evropi in Ameriki, kjer ga gojijo po vrtovih. Podivjan se nahaja tudi v naravi.

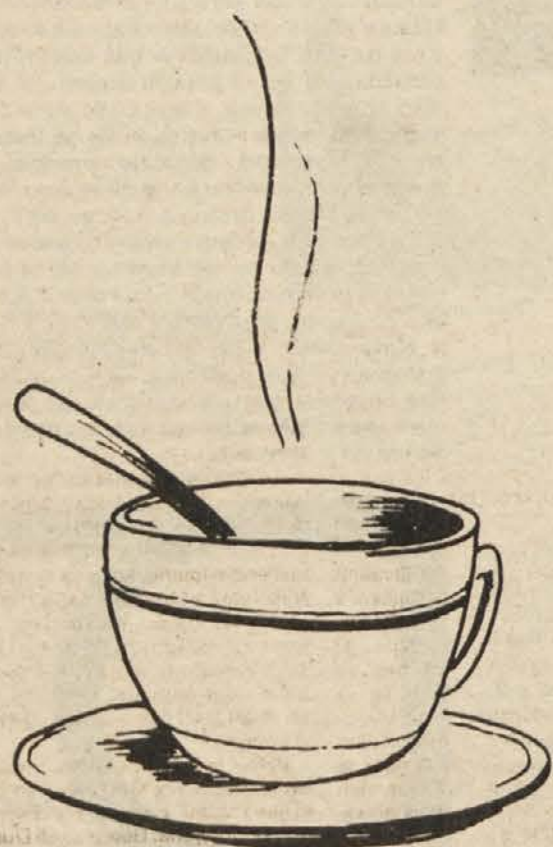
Boreč vsebuje precej sluzi, čreslovine, malo eteričnega olja, nekaj saponinov, maščobnih kislin, allantoin in rudninske soli, zlasti kalijeve.

Zdravilna je cela rastlina in jo nabiramo preden se razcveti in jo povežemo v snop ter posušimo v senci na prepihu. Ponekod nabirajo samo

cvetove, a jih morajo na hitro posušiti, da ohranijo svojo lepo modro barvo. Ker vsebuje veliko sluzi, si iz njih pripravimo poparek, ki ga pijemo pri prehladih. Lahko si pripravimo tudi čajno mešanico iz enakih delov boreča, lučnikovih cvetov, trpotčevih listov in slezovih korenin. Žlico te mešanice poparimo in pustimo, da se čaj ohladi in ga pijemo po skodelico ali več pri prehladnih obolenjih. Olajša nam izkašljevanje, ker redči gosto sluz in s tem olajša tudi težko dihanje. Čaj iz samega boreča pomirja in pospešuje znojenje. Čaj, skuhan iz cvetov, čisti kri, pospešuje izločanje žolča, spodbuja delovanje ledvic. Torej pijemo čaj iz borečevih cvetov tedaj, ko moramo spodbuditi delovanje notranjih organov, zlasti ledvic in pospešiti znojenje. Ljudsko zdravilstvo uporablja svež sok iz cele rastline kot zdravilo, ki pospešuje izločanje kloridov iz telesa. S tem se poveča izločanje seča. Borečev sok ima okus po kumarah in ga zato uživajo v raznih solatah in tudi posušen ima svojevrsten okus in vonj.

Pri boleznih ledvic si lahko pripravimo čajno mešanico iz enakih delov koruznih lasikov, ursi čaja, rmana, boreča in preslice. Žlico čaja namočimo čez noč v treh delih mrzle vode, zjutraj pa ga segrejemo do vretja. Ko se ohladi, čaj precedimo in ga pijemo večkrat na dan po požirkih. Če nas moti nekoliko nenavaden vonj, lahko dodamo še janeževe plodove, lipovo cvetje, kamilice, meto in meliso. Namesto čaja si pripravimo tudi zdravilno vino in sicer namočimo to čajno mešanico v litru dobre vina in pustimo dva tedna na toplem. Nato precedimo in pijemo vino po požirkih za splošno dobro počutje.

BORIS JAGODIČ

mala enciklopedija neverjetnosti

V angleščini je v bolj pikantnem govoru ena najbolj pogostih besed »100«; mi bi to lepo prevedli s sekret. Zelo zanimiva je etimologija tega izraza. Še v 18. stoletju so prebivalci angleških mest (tako kot evropskih) praznili nočne posode skozi okno na ulico. Običajno se je to dogajalo v jutranjih urah. Prebivalce pa je zakon zavezoval, da morajo redke mimoidoče opozarjati na padavine z vzklikom Gardy-100. To pa ni nič drugega kot napačno zapisan in izgovorjen tozadevni pariški vzklik, ki se je glasil Gardez, l'eau! Po naše Čuvaj se, voda!

Nedavno objavljena anketa je pokazala, da 27 odstotkov današnjih Francozov ni od šolskih dni prebrala niti ene knjige. Okoli 35 odstotkov vprašanih je odgovorilo, da berejo v časopisih samo športnih novice.

Nekatere vrste žuželk žive le nekaj ur. Narava je to upoštevala in poskrbela, da nimajo prebavnih organov, saj jih ne bi potrebovale.

Po zakonu, ki je v italijanskem mestu Siena veljal v 15. stoletju, punce, po imenu Marija, niso smele postati prostitutke. Če pa se je to le zgodilo, so morale uradno spremeniti ime.

Angleški kralj Rihard II je ravnal z državno blagajno tako nemarno in nerazsodno, da je moral nekoč zaradi dolgov zastaviti lastno kraljevsko krono. Če dobro razmislimo, bi krona prišla prav tudi nekaterim današnjim najzgodnejšim republikam.

Lama, Južnoameriška domača žival, sorodnica kamele, čeprav je bolj podobna kozi, je verjetno najbolj koristna domača žival na svetu. Prenaša tovore, mogoče jo je jahati, njeno meso je slastno, iz volne delajo tkanine. To pa še ni vse. Njeni posušeni izmečki so v krajih brez gozdov odlično kurivo. Lama ima eno samo slabo lastnost: včasih je bolj trmasta kot osel in mula.

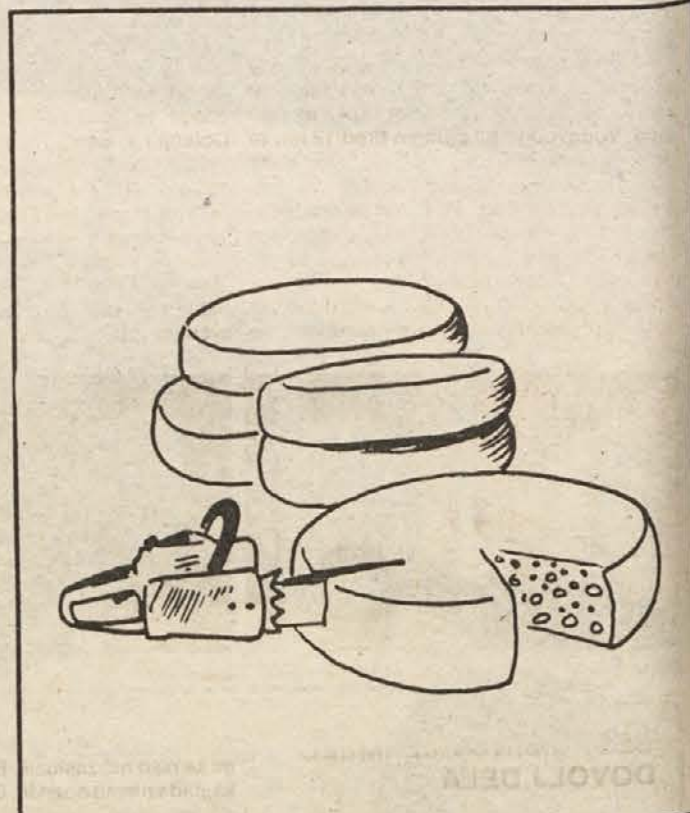
Potem ko je Sicilijanec Luigi Zamacio nekaj let zaman pritiskal na kljuko zavarovalnice (med njimi je bil tudi Lloyd), mu je končno le uspelo skleniti pogodbo, s katero je zavaroval devišstvo tedaj

že 19-letne hčerke. Krite so vse oblike defloracije, izjema je samo izguba devišstva po božji volji ali zaradi naravne nesreče. Zemaciu so devišstvo njegove hčerke zavarovali Brazilci. Zavarovanje ne velja, če se bo hči poročila, oziroma velja samo do prve poročne noči.

Leta 1945 je bilo v ZDA 16.500 televizorjev. Danes jih je okoli 110 milijonov, s programom jih hrani 960 televizijskih postaj.

Mozartove klavirske kompozicije so bile tako kot prve Beethovneve klavirske sonate pisane za klavir s samo petimi oktavi.

Saenen, sir, ki ga delajo samo v enem švicarskem kraju in ima neznanski gastronomski ugled, je tako trd, da ga lahko jemo samo ribanega. V ravno prav vlažnih kletih dozoreva kar 7 let!

Glasba

NOVI ROCK 85

6. in 7. septembra je novo koncertno sezono rock glasbe odprl Novi rock. Prireditev, ki je pogled nazaj, kaj se je novega dogajalo na slovenski rock sceni, je že peto leto po vrsti predstavila nove skupine. Kaj reči ob zaključku prve petletke Novega rocka? Že dejstvo, da prireditev je, je velik uspeh. Novi rock, nadaljevalec tradicije legendarnih BOOM festivalov, je prostor dokazovanja novih skupin, za katere je nastop na Novem rocku žal prepogosto tudi vrhunec kariere. Novi rock je omogočil širšo afirmacijo mnogim skupinam, med drugim Lačnemu Francu, Martinu Krpanu, Ulti-

matu, Borghesii, Laibachu, Videosexu, Skakafcem in ostalim. Kot gostje so se v teh petih letih predstavili Film, Električni orgazam, Haustor, Dorian Gray, Katarina II., letos pa Pankrti in Plavi orkester. Prvi večer so odprli mladci iz trboveljske skupine Sv. Barbara (sv. Barbara je zaščitnica rudarjev). Njihov glasbeni izraz je iskanje med načini Kraftwerka, Tangerine Dream, Laibacha in lastno individualnostjo. Skupina Masaker iz maribora je ponudila energičen, obetaven hardcore s primesmi industrijskega rocka. Ta združitev ekstremnih oblik glasbenega ustvarjanja je delovala izjemno prepričljivo in močno. Skupina Niet iz Ljubljane, ki je nastopila že na lanskem NR, je vskočila na mestu U.B.R., katerih pevec je bil vpoklican v JLA. To je velika škoda, saj so U.B.R. najboljši hardcore bend pri nas. Niet so svoj nastop izvedli rutinsko, brez razburljivih trenutkov. Ljub-

ljanska skupina Quod Masacre, ki so na studijskih posnetkih zveneli zanimivo, so svoj nastop izvedli zelo neprepričljivo. Gostje prvega večera so bili Pankrti, ki so dali prvi petletki ton svečarnosti. Predstavili so novo ploščo »Pesmi sprave«, novega kitarista in dokazali, da so še vedno ostrji, živahniji in tudi prvi slovenski rock bend. Drugi večer je odprla metliška vic-skupina B.B. Shop in simpatično pokazala, da za ustvarjanje zanimive in zabavne glasbe ni treba biti dober glasbenik. Skupini Monroes je pokvarila nastop tehnologija. Cirkus, imenovan Agro-pop, je s svojim »novim kmetizmom« navdušil poleg agrarnih tudi ubrane množice. De Gazelas (Lj.) vstavljajo največ upanja v razvoj. Z baletom so uspešno poudarili glasbo. Gost večera Plavi orkester je spravil publiko v podobno stanje kot svoj čas in nekeje druge The Beatles. ZDENKO MATOZ

VRHPOLJE: ZEMLJA JE REŠITEV ZA VSAKO PRIHODNOST

Ko človek obišče Vrhpolje pri Šentjerneju, kar verjeti ne more, da ima lahko tako lepa in bogata vas tudi težave. Z njimi pa tudi z uspehi nas je na »uredništvu v gosteh«, ki mu je nudil zatočišče gostoljubni Kosov hram, seznanilo maboštevilno, vendar s podatki dobro oboroženo vrhpoljsko zastopstvo. Več ljudi zaradi dela na polju ni moglo priti. »Če ne verjamete, se oglasite pozimi, pa boste videli, koliko jih bo prišlo in kako zgovorni so,« je majhno udeležbo opravečeval Bojan Bregar, predsednik krajevnega SZDL. Z vaščani sta se pogovarjala novinarka Ria Bačar in Marjan Bauer.

Po Bregarjevih besedah je največji vrhpoljski problem vodovod, iz katerega zlasti ob sušnih obdobjih bolj piha kot kaplja ali celo teče. Vodovod je bil zgrajen pred 12 leti za potrebe Vrhpolja, oziroma za tiste, ki so plačali udeležbo. Pa so svoj lonček pristavili še vikendarji in drugi, vodovod se je razvejal, izvir Vratno je postal preslab za vse potrebe. Napaka je tudi, da je izvir na eni strani, kasneje zgrajeni rezervoar pa na drugi. Vmes so porabniki. Ker je vode tudi ob nesušnih obdobjih premalo, se rezervoar ne

more nikoli napolniti in je tako rekoč peto kolo. Zadeva bo rešena, ko bodo v rezervoar napeljali vodo iz Pendirjevke. Kdaj bo to, je težko povedati, zaenkrat je neizpodbitno dejstvo samo, da je vode najmanj takrat, ko jo najbolj potrebujejo (ob trgatvi), niti pomisliti pa si ne upajo, kaj bi bilo, če bi v vasi zagorelo, kljub hidrantom, ki so jih uredili že med gradnjo vodovoda.

Druga stvar, ki pekl Vrhpoljčane, je telefon. Vrhpolje so ena od menda dveh vasi na šentjernejskem koncu, ki nimajo niti enega telefona. Janez Janc, trgovec pri Dolenjki v Šentjerneju, je povedal, da je vplačanih 25 telefonov, glavni kabel je že položen. Rečeno je bilo, da bo zadnji naročnik dobil telefon najkasneje do konca julija letos. Pa ga ni ne prvi ne zadnji. Telefonija je nekako zastala po smrti Franca Bambiča, ki je kot predsednik sveta KS zares veliko naredil za vrhpoljsko telefonsko zvezo s svetom.

Lepih besed pa ni bila deležna tudi osnovna zveza — cesta. Imajo sicer asfalt, vendar je popolnoma uničen, ker niso nanj nikoli položili zadnje prevleke. Ladislav Potočar, delavec v IMV, je napol v šali, napol zares rekel, da cesta pravzaprav niti ni vrhpoljska. Kar precej jo s tovornjaki izdelajo Orehovčani in Šentjernejčani, ki imajo tukaj »bruh«. Za vse tovornjake peska, ki so se peljali skozi Vrhpolje, bi že zaslužili za asfaltno prevleko. Kaže, da bo glede ceste vendarle nekaj narejenega. Cestno podjetje ima menda staro milijardo, ki jo bo porabilo na njihovem koncu.

Sicer pa so Vrhpoljci ljudje, ki se raje pohvalijo kot tarnajo. Ponosni so na svoj gasilski dom, hvalijo trgovino, ki jo vodi Karel Cerkovnik. Vedo povedati, da je možak res ustrezljiv, pri njem lahko poleg vsakdanjih

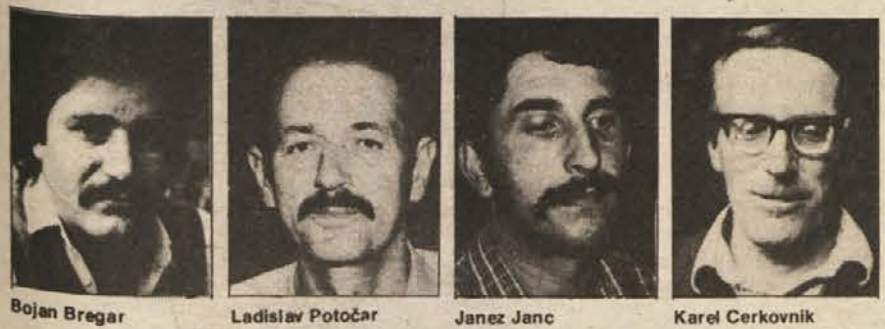
drobnarij naroče tudi cement in ostali gradbeni material, belo tehniko, pohištvo in tekstil. Za trgovinico, kot je njihova, je to velik podvig in velik posluh. Cerkovnik, ki je tudi prišel na uredništvo v gosteh, se je otepal hvale. Povedal je, da povpraševanje v zadnjem času precej popušča. Ljudje nimajo denarja, posojilni več. Še vedno pa rad ustreže, če le more. »Dolenjka« se iz vasi ne namerava umakniti, vztrajala bo tudi v slabih časih.

Vrhpolje je bogata vas, v kateri živijo veliki kmetje. Vsaka hiša ima še koga v službi, tako da je vedno pri roki gotovina za sol in petrolej, kot so včasih dejali. Živi pa se predvsem od zemlje, živinoreje, lepega gozda in vinogradov. Slednje je tudi razlog, da Vrhpoljci dokaj samozavestno zrejo v prihodnost, ki obeta, da bo včeraj lepše od danes ali jutri.

AVGUST JE OD NEKDAJ USODEN

Upokojeni podpolkovnik Viktor Kranjc je eden devetindvajsetih Vrhpoljcev, ki so šli v partizane in se srečno vrnili. Dvanajst jih je padlo. Kot oficir JLA je po vojni služboval predvsem v Makedoniji in Srbiji, toda vsako leto je med dopustom vsaj za krajši obisk prišel domov, da bi videl, kako vas obnavljajo, kakšen je napredek. Ko se je pred več kot dvajsetimi leti za stalno vrnil v Slovenijo — živi v Novem mestu — je z eno nogo spet postal Vrhpoljec. Podedoval je zidnico, tja rad zahaja na pogovor z domačini.

Viktor Kranjc in njegova žena Fani, z dušo in telesom zapisana Novoteksu, dobro poznata zgodovino vasi. »Avgust je za Vrhpolje od nekaj usoden,« sta

Bojan Bregar Ladislav Potočar Janez Janc Karel Cerkovnik

VRHPOLJE V NEKAJ VRSTAH

● Pred zadnjo vojno s v bližini Vrhpolja našli so rimske grobove. Od gospodov Vrhpoljskih je znan Ulrik, ki je imel do leta 1299 v fevdu 19 freisinških kmetij. Burgarji, ki jih omenja vojvoda Friderik 1433 v pismu Pleterjam, so bili vitezi, ki so od 12. stoletja služili v posadki na Hohenau nad Mihovim.

● Cerkev sv. Urbana v Vrhpolju se omenja že leta 1526. Sedanja že barokizirana stavba je v osnovi še iz časa prve omembe. Glavni oltar je razgibana, bogata arhitektura iz druge polovice 18. stoletja.

● V Vrhovem je precej starih lip, dve sta po izročilu še iz turških časov. Tisto, ki stoji pri cerkvi, je zmeril Lado Potočar. Deblo ima 2,5 metra v premeru. Blizu so še vidni ostanki prav tako stare lipe, ki pa jo je uničila strela. Zanimivo je, da avtorja knjige o lipah na Slovenskem lipe pri vrhpoljski cerkvi ne omenjata. Opisala sta le niže rastoče, precej tanjše drevo, pod katerim so za kamnilo mizo, katere ostanki se še vidijo, zajtrkovali Turki ob svojem zadnjem obisku v Vrhpolju. Ljudsko izročilo pravi, da so ti poslednji Turki znali tudi po naše.

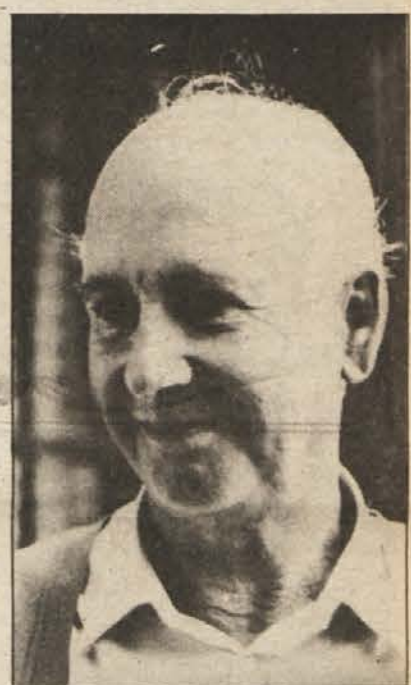
● V 19. stoletju je bila v hiši kmečkega slikarja Rangusa pri pieterski žagi graničarska vojašnica, ki so jo leta 1829 zadnjikrat napadli hajduki. Rangus je prizor upodobil po spominu, podoba je danes v Narodnem muzeju v Ljubljani.

● V Vrhpolju se je včasih vrtelo od 6 do 9 mlinov, podatki so različni. Domačini vedo povedati, da je neki slikar (morebiti Rangus?) naslikal tudi vrhpoljski mlin, ki melje stare babe v mlada dekleta. Slike se nekateri še spominjajo, vendar nihče ne ve, kje bi zdaj bila.

● Vrhpoljci imajo vinograde na Mihovem, Kiri in Novi gori. Lastnik Kosovega hrama pravi, da mora imeti vedno prvovrstno vino, ker so domačini glede zlahtne kaplje zelo zahtevni.

● Med NOB so bili v vrhpoljski okolici pogosti boji z okupatorjem. Italijani so 30. avgusta 1942 vas tri ure silovito bombardirali in jo precej razdejali in požgali. Bilo je tudi nekaj mrtvih. V Vrhpolju je lep spomenik borcem in aktivistom gorjanskega območja.

● Vrhpolje je nedvomno eden najbolj slikovitih in priljudnih krajev na šentjernejskem koncu. Popotnik pa ga zelo težko najde, nanj ne opozarja nobena tabla, noben kazipot.

povedala. »Po ustnem izročilu so prav avgusta 1829 hajduki zadnjikrat napadli našo vas. Avgusta 1942 so bile tu prve volitve v vsem Podgorju. Avgusta med vojno je bila vas tako bombardirna, da je skoro vse zgorelo. Na srečo ni bilo veliko žrtev, ker so ljudje poslušali vaške odbornike, ki so priporočali kopanje zaklonišč. Tja so se Vrhpoljci zatekli ob naletu italijanskih avionov in tako ušli gotovi smrti. Po vojni se je začela obnova, zdaj pa takrat zgrajene hiše štejem za stare in spet ljudje gradijo nove, sodobne, kot v mestu.

V naši vasi je velik napredek, pokrajina pa je kljub temu ohranila svoj romantični čr. Mir, potoček žubori, malo prometa, svež zrak, ki veje z gorjanskih gozdov. Kot nalašč za upokojence! Okrog Vrhpolja je precej vikendov. Večinoma so lastniki domačini, ki jih je usoda raztepla po svetu, radi pa se vračajo v domači kraj vsaj ob koncu tedna.

ŠEST MLINOV JE IMELO DOVOLJ DELA

Zagorčev mlin je ena najstarejših še ohranjenih hiš v Vrhpolju, največji vasi v šentjernejskem predelu. Mlin stoji še dandanes, tudi kolo se še zavrti, če je zares potrebno, a z mlinarijo so 79-letni lastnik Martin Zagorc že več let ne ukvarja.

»Še pred zadnjo vojno je bilo v naši vasi šest mlinov in vsi smo imeli dovolj dela. Mlinar je bil že moj oče. Hiša je imela kot vse druge slamnato streho, pod njo pa je zrastle sedem otrok. Veliko skledo so mati postavljali na mizo. Mlinarski otroci res nismo bili lačni, revščina pa je bila kljub vsemu. Stirje smo pasli eno kravo. Ko smo bili malo večji, smo morali v »tabrh«. Za celodnevno delo smo dobivali zdaj pri tem zdaj pri onem gospodarju hrano in plačilo, za plačilo pa še nekaj žita. Tega smo nosili domov in ta-

Martin Zagorc

ko pomagali prehranjevati mlajše, ki sami še niso nič zaslužili. Elektrike in radia kajpada nismo poznali. Otroci smo igrali na orglice in piščali, ki smo jih sami delali iz leskovih vej. Na njih smo jeseni pekli koruzo. To je bila najljubša zabava.

Danes bolelni in ostareli Martin Zagorc pa se najraje spominja partizanskega časa, ki mu je dala ne le najbolj razumljive in nevarne, ampak tudi najlepše čase. Tako pravi sam.

»Ze pred vojno so bile napredne in komunistične ideje v naših krajih dokaj razširjene. Kot mlad fant sem sodeloval z znanim revolucionarjem Ivom Pirkovičem. Tako sem bil v vasi prvi, ki je šel v hosto k partizanom. Imam Spomenico 1941! V Gorjanskem bataljonu sem bil intendat. Domov sem prišel leta 1946 in našel porušeno in požgano vas. Dobro se spominjam, kako so me nagovarjali, naj bi po demobilizaciji šel za upravnika mlina v Kranj, a sem odklonil, ker me je vlekle domov. Morda sem zamudil dobro priložnost, vendar mi tudi doma ni bilo slabo. Imel sem žago in mlin in dobro zaslužil. Obnovili smo domačijo, lepo bi lahko živel, če bi le bilo zdravje. Zdaj imam tako revmo, da niti s palico ne morem več po vasi. Kaj mi pomaga 40.000 din borčevske pokojnine in polne skrinje mesa, ko pa ne morem ne jesti ne piti. Žena in sin obdelujeta posestvo. Nič nam ni hudega in bi lahko samo hvalili, če bi bil mlajši in zdrav. Zdi se mi, kot bi bilo včeraj, ko sem opazoval starce po vasi, zdaj prešerna vaška mladež vidi v meni enega takih.«

Lipe iz turških časov.

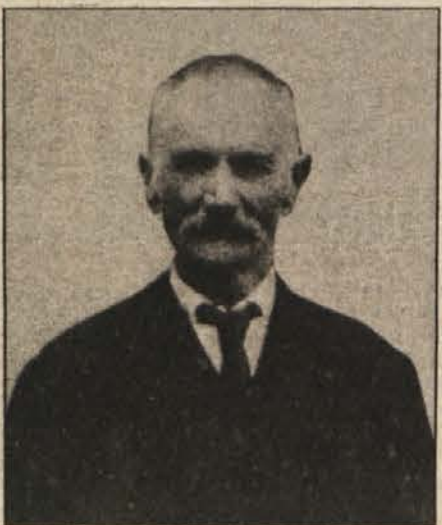
MIHOVO JE BILO POMEMBNEJŠE KOT DUNAJ

»V dolini predzgodovinske Korkore (današnje Krke) leže pokopane znamenite davne kulture. Saj opaža bistro oko tam še danes po vrhovih slikovitega gričevja, po plodnih poljih in nižinah mnoge sledove izginulih ljudstev, ki so od vzhoda in severa osvajala deželo, se utrjevala za okoli, se bojevala, izročala pričevanja o sebi zemlji, podlegala novim gospodarjem in umirala.« Je zapisal šentjernejski rojak Ivo Pirkovič v uvodu razprave o Cruciumu, rimski poštni postaji med Emono in Neviodunumom. Domnevajo, da je Crucium stal na mestu današnjih Grobelj pri Prekopi. Že dolgo pred nastankom rimskega mesta v Grobljah pa se je nedaleč proč, kjer stoji danes Mihovo nad Vrhpoljem, mogočno razcvetelo na starih ilirskih tleh naše najzanimivejše, vendar žal še vedno neznano keltsko naselje.

O njem je že dunajski kustos J. Szombathy slovitemu doljenjskemu kopaču starin Ignacu Kušljanu dejal, da je največje in najpomembnejše iz laténa v vsej cesarski Avstriji. Na Dunaju že skoraj 90 let leže kupi mečev, nožev, ščitnih grb, dragocenega nakita ter z okusom oblikovanih lončenih posod iz več kot petstotih predzgodovinskih grobov v Mihovem. Najdbe so ostale razen enega meča do danes neobjavljene. O obsegu in pomenu keltskega naselja v Mihovem nam pove nekaj v svojih Spominih Ignac Kušljan, človek, ki je prvi kopal v Mihovem.

»Od l. 1899 do l. 1903 sem se zamudil s kopanjem v Mihovem 50 dni. Dobil sem 47 srebrnih predmetov, med temi en galski novic in 4 manjše. Dalje sem dobil 4 železne čelade, 50 ščitov, 45 mečev, en žlahten rdeč kamen, do 150 zapestnic. Grobov je bilo odkritih do sedaj (l. 1909) 482. Dalje sem dobil nebroj raznih korald iz jantarja in stekla, nekatere krasno pisane, zaponk preko 100, med temi 30 srebrnih. Dve sta bili posebno težki (pol kilograma) in veliki. Koralde so bile krasno pisane, nekatere posrebrene in celo pozlačene.«

»Odkril sem tudi dve pepelišči, do pol metra globoko. Tu so sežigali svoje mrliče. Nekateri predmeti so bili precej globoko, po en meter in pol, pa tudi po en meter 80 cm.

Ignac Kušljan

Odkril sem pa že tudi pol metra globok rimski grob, pod njim pa galskega. V enem sem dobil dva meča, v drugem dva ščita, poleg tega pa še seveda tudi zapestnice za roke in obročke za noge, fibule, nože, posodo itd. Tri metre proti severni strani sem pa dobil čelado, meč in sulico.«

»Nekega dne sem imel posebno srečo. Dobil sem mnogo fibul, zapestnic, posode in 7 mečev, prav toliko ščitov in še mnogo drugih predmetov. Omeniti mi je še, da sem našel v enem grobu jako nenavaden predmet, namreč bronastega konjička z jezdecem. Noge so mu bile jako kratke. Našel sem tudi nekaj kamnitih strgal. Ti predmeti pa niso bili v grobovih, temveč so bili raztreseni, menda izgubljeni še iz kamene dobe. Vse to nam priča, da je bilo tu ljudstvo naseljeno že v najstarejši dobi ter tu prebivalo skozi vse dobe. Nekaj grobov je bilo celo iz srednjega veka. Grobove sem odkril iz štirih dob in sicer: iz halštatske, laténske ali galske, rimske in iz srednjega veka.«

»Blizu tu se nahaja ravnica, dolga do 100 m in široka do 50 m. Razteza se od juga proti severu med Mihovim in Kobilskim potokom.

Tu se nahaja črna zemlja, vsa pomešana z ogljem, pepelom, odpadki železa, črepijnami, kostmi itd. Tu so bivali najbrž kovači, ki so izdelovali iz železa razna orodja in orožje, npr. meče, sulice, sekire, s katerimi so tudi trgovali. Gotovo je bilo tu do par sto prebivalcev.«

Ivo Pirkovič domneva, da je bilo keltsko naselje v Mihovem prav gotovo tudi »du-bno« (mesto, gradišče) in je to označbo bržčas tudi nosilo v svojem neznanem sestavljenem imenu, kot na primer Nevidunum. Naselbina v Mihovem nad Vrhpoljem je bila stara latobiška prestolnica s širokimi trgovsko-kulturnimi zvezami z etruščanskim zahodom, daljnim severom, o čemer priča obilje najdenega jantarja, ki je prihajal po »mali jantarski cesti«, in grškim potskim vzhodom.

Velika vojaško-politična prestolnica keltskih Latobikov v Mihovem pod Gorjanci je v svojem času pomenila v Evropi več kot danes Ljubljana, Beograd ali Dunaj. Mihovo je eden redkih krajev na svetu, ki so bili kontinuirano poseljeni od mlajše kamene dobe do zgodnjega srednjega veka. Kako vznemirljiva zna biti zgodovina domačih krajev.

VINO IN KRUH ALI KIS IN KOMIS?

Čeprav je Ptuj, najstarejše slovensko mesto, bolj znan po kurentih, starodavnih običajih, povezanih s praznovanjem pusta, pa se že poldrugo desetletje uspešno uveljavlja tudi kot festivalsko središče za domačo zabavno glasbo. Ptujski festival je videl čase, ko so pri nas prirejali festivale kar po vrsti, a tudi čase, ko se je festivalska manija unesla in so ostali samo tisti, ki so po svoji vsebini resnično pritegnili občinstvo. Ptujski je že tak.

Pravijo, da že po tradiciji na dan ptujskega festivala zanesljivo ni sonca, večkrat pa je že tudi deževalo. Prvo septembrsko soboto, ko se je Dolenjska še kopala v soncu, se je v festivalnem Ptujju vreme že kisalo. Ker smo novinarji Dolenjskega lista tokrat prvič spremljali dogajanje na tem festivalu in seveda nismo vedeli, kakšno občinstvo so Ptujčani in okoličani, smo bili ob prvih deževnih kapljah prepričani, da bo festivalski večer klavno propadel. Sledilo pa je pravo presenečenje. Še pred začetkom programa, ko so zadnji ansambli in pevci preskušali ozvočenje, se je pred zgradbo nove pošte in starega minoritskega samostana, ki oklepata veliko dvorišče — pravijo mu poletni prireditveni prostor — zbrala množica ljudi. Od vse povsod so prišli, slišati je bilo pristno štajersko govoric, prekmurske in dolenjske besede pa odsekane gorenjske ter tudi kakšna primorska je bila vmes, skratka, v Ptujju se je zbrala za domačo zabavno glasbo navdušena Slovenija.

Skoraj tri tisoč ljudi se je zgneljo na dvorišče in celih pet ur, kolikor je trajal festivalski tekmovalni večer, vztrajalo na sedežih in stojščih, čeprav se je od časa do časa pošeno ulil dež.

V SPOMIN NA 1900-LETNICO

Začetki ptujskega festivala domače zabavne glasbe, ki je resnično pravi ljudski praznik, kot je pokazal tudi letošnji festival, segajo poldrugo desetletje nazaj, ko so Ptujčani praznovali 1900-letnico prve omenbe imena njihovega mesta. Delavci ptujskega radia so tedaj dali pobudo, da bi v njihovem mestu, že tako znanem po etnografskem bogastvu, pripravili festival, na katerem bi podobno kot popevkarji pokazali, kaj znajo slovenski domači zabavni ansambli. Pobuda je hitro rodila sadove in že isto leto so pripravili prvi festival. Odziv je bil presenetljiv, sodelovalo je veliko glasbenikov in pevcov in tudi občinstva ni manjkalo. Tako je bilo samo po sebi jasno, da festival ne bo ostal enkratna prireditev. Vsako leto so nato pripravili takšno srečanje. Že kmalu se je pokazalo, da so prevelika nihanja v kakovosti nastopajočih ansamblov, zato so za peto festivalsko prireditev v sodelovanju z ljubljanskim radiom začeli z izbirnimi nastopi. Tudi skozi gosteje sito je prišlo preveč nastopajočih in tako se je prireditev vsakokrat zavlekla na tri dni. Z enajstim festivalom so zato kriterije za nastop še postrili in skrčili tekmovalni del na en sam večer.

Takšno podoba ima festival še dandanes, ko že po vsej Sloveniji uživa zaslužen sloves edine tovrstne

slovenske prireditve in je za ansamble domače zabavne glasbe preizkusni kamen kakovosti in uspeha. Strokovne, organizacijske in programske pomoči je ptujski festival deležen od republiške ZKO, ljubljanske RTV, društva slovenskih skladateljev, ptujskega Tednika, s posebnim sporazumom pa so bili že lani k sodelovanju vabljeni vsi, ki imajo karkoli opraviti z glasbo, ki ji pravimo domača zabavna glasba.

Omenimo naj še nagrade, za katere se nastopajoči ansambli potegujejo. Največ je nedvomno vredna nagrada občinstva, saj so prav poslušalci tisti barometer, ki pokaže, ali so skladbe zložene za širok krog ljudi. Kakovost besedil in glasbe pa posebej ocenjuje strokovni komisiji, ki nato podeljuje svoje nagrade: za najboljše besedilo denarne, za kakovost pa bronasto, srebrno in zlato Orfejevo značko. Dobitniki zlatih značk imajo zagotovljeno snemanje za radio, republiška ZKO pa jim napiše priporočilo za gostovanje na tujem.

ŠTIRJE NAŠI

16. ptujski festival tako kot prejšnji ni minil brez udeležbe dolenjskih ansamblov. Tokrat so barve območja, ki ga pokriva Dolenjski list, zastopali kar štirje: Objem iz Šentjerneja, ansambel Jožeta Škoberneta iz Brestanice, Slavček iz Novega mesta in ansambel Tonija Hervola iz Brežic.

Dogajanje na razsvetljenem odru s kuliso štajerskih vinskih goric je teklo brez večjih zatikanj, dežju in

hladni noči navkljub. A kdor je festival videl le s te osvetljene strani, mu niso znane njegove povsem človeške plati, to pa so vznemirjenje pred nastopom, trema, draženje med znanci, zadnje preizkušanje glasil in glasov, tu so še zadnji prijateljski nasveti, dajanje poguma bolj plašnim, urejanje narodnih noš, skratka vse tisto, kar se dogaja za odrom. Tudi preskušeni muzikantski mački, to pa so bolj ali manj vsi nastopajoči na festivalu, imajo pred nastopom nekaj treme, ki izvira iz upanja na uspeh in iz strahu pred neuspehom, saj ne igrajo na veselici, ampak na festivalu, pred zahtevnim občinstvom in strogo komisijo.

Od Dolenjcev so na oder prvi stopili člani šentjernejskega ansambla Objem, dobri znanci ptujskega občinstva, ki jim je že lani podelilo prvo nagrado. Pozdravili so jih z glasnim aplavzom, naj-gla-nejša pa je bila skupina navijačev iz Šentjerneja. Poln avtobus jih je prišlo na nastop njihovega ansambla. Fantje se niso trudili samo z igranjem in petjem, marveč so poskrbeli tudi za malo »spektakla«. Ko so zapeli pesem Ptice, vrnite se, je eden od njih pod deževno nebo spustil belega goloba. Drobná poteza, ki je ogrela občinstvo in popestrila monotone nastope izvajalcev. Ploskanj je bilo precej, vendar je avtor glasbe in besedila Slavko Antončič, ki je tudi vodja Objema, po nastopu dejal: »Dvomim, da bomo tudi letos tako uspešni kot lani, ko smo prejeli prvo nagrado občinstva in je bila naša skladba o dečku, ki otožno sprašuje mamo, zakaj se očka ne vrne iz tujine, kar naprej na programu ptujskega radia. Tudi utrujeni

smo že precej, igramo in pojemno vsi, nimamo pevcev posebej kot drugi.»

Člani ansambla Jožeta Škoberneta iz Brestanice so bili pred nastopom zadržani, potem, ko so odpeli, pa ko da bi jim padlo breme z ramen in niso skoparili z besedami. Povedali so, da se na ptujskem festivalu pojavljajo po daljšem času in se zaradi tega ne nadejajo večjega uspeha, vsaj ne takega, kot so ga bili deležni na letošnjem števerjanskem festivalu, kjer so prejeli prvo nagrado za besedilo.

Slavček iz Novega mesta ni imel treme in je na oder odkorakal zelo samozavestno. Razumljivo, Ivan Šiška, vodja ansambla, je povedal, da so že petič zapored na ptujskem festivalu. »Doslej smo imeli kar lep uspeh, saj smo osvojili bronastega in tri srebrne Orfeje. Redno igramo, zato smo dobro uigrani. Za tokratni nastop smo besedilo dobili pri pesnici Fani Požek iz Črnomlja. Za nas je nastop v Ptujju zanimiv tudi zato, ker se tu dobimo in srečamo z vseh koncev Slovenije in imamo priložnost videti in slišati, koliko je kdo napredoval. Mislim, da je samo tekmovanje drugotnega pomena.«

OBČINSTVO TAKO, KOMISIJA DRUGAČE

Za mnoge pa so le nagrade in priznanja tisto, kar na festivalu najbolj vleče in za kar se spleča potruditi. Skoraj ni festivala brez škandala in tudi na ptujskem se je pri podeljevanju nagrad nekoliko zapletlo. Občinstvo je z glasovnicami prisodilo prvo nagrado ansamblu Objem, ta odločitev pa je v hudem nasprotju z mnenjem strokovne komisije, ki je ansambel ocenila takole: »Objem ni od lani naredil nobenega napredka, petje je daleč pod nivojem in prihodnjič bo moral na avdicijo, če bo še želel nastopiti v Ptujju.« Ocenila sta si torej zares povsem različni, a čemu naj bi to koga motilo, saj je ravno zaradi tega, ker se okus občinstva dostikrat loči od okusa strokovnih komisij, v festivalnem pravilniku predvidena posebej nagrada občinstva in posebej nagrada strokovne komisije.

To razhajanje je bilo morda še močneje opazno na pogovoru, ki ga je organizator pripravil dan zatem. Na njem so najprej ocenili nastop vsakega ansambla posebej (zapišimo, da so ostali naši predstavniki dobili solidne ocene in temu primerno priznanje), potem pa so se dlje časa zadržali pri besedah. Štajerski pesnik Miroslav Slana-Miros, še ves teoretično ogret od srečanja književnikov na Štatenbergu, je opozoril na velik pomen, ki ga je slovenska domača glasba imela v preteklosti, pa ga, žal, danes nima več, vsaj v svoji literarnosporočilni plasti ne. Če je bila nekaj kot vino in kruh naroda, je zdaj prevečkrat kis in komis. Zato je pozval ansamble, naj besedilom posvetijo več pozornosti in naj poskušajo k tovrstni ustvarjalnosti pritegniti mojstre slovenske besede, da ne bodo »besedila fraze za poneumljanje množic.«

Slanovo mnenje je sicer v mnogočem resnično, vendar je to mnenje strokovnjaka, pesnika, potrebe ni okusi pa so na področju domače zabavne glasbe drugačni. Ljudem ni do vrhunskih stvaritev, želijo si nekaj splošnem okusu bližjega, četudi je to s staljša literaturo manj vredno. Sicer pa ustvarjalci domače zabavne glasbe zvečine ne zaostajajo za mnogo bolj razširjenim popevkarstvom, katerega kakovost pri besedilih in glasbi je pogosto še bolj vprašljiva.

Kljub vsemu pa so se zedinili, da je tako glasbeno kot besedilna kakovost napredovala, upati je samo, da bodo pisci besedil sledili napotkom, naj bi vnesli v besedila sedanje življenje podeželja in sedanje počutja ljudi, glasbeniki pa poskušajo v sestavi ansamblov uvesti tudi kakšen star ljudski instrument, za kar se je posebej zavzel skladatelj Bojan Adamič.

Kakorkoli že, 16. ptujski festival je za nami, naša domača zabavna glasba bogatejša za štirideset novih skladb, ansambli za izkušnjo, ljubitelji tovrstne glasbe pa se že ozirajo proti prihodnjemu, 17. festivalu.

M. MARKELJ
D. RUSTJA

Potovanja

KITAJSKA V DOLENJSKIH OČEH

Sredi avgusta se je mudila na Kitajskem delegacija jugoslovanske zveze astronautsko-raketnih organizacij, katere sekretar je Sevničan Marjan Zidarič. Vrnili so obisk kitajske delegacije, ki je bila pri nas lani.

Od vsega neznanega o Kitajski vemo o njenem vesoljskem programu še najmanj. Znameniti Gagarinov vsemirski obhod Zemlje je bil leta 1961, Kitajci pa so izstrelili svoj prvi umetni satelit manj kot deset let kasneje, 24. aprila 1970. V Vesolje ga je ponesla raketa »Dolgi pohod — 3«. Satelit Dang-Fang-Hong-1, izstreljen 3. marca 1971, je v vesolju normalno deloval osem let. Od leta 1975 do septembra 1984 so Kitajci izstrelili in spravili varno nazaj na Zemljo osem satelitov. Ponosni so na to, da so tretja država na svetu, katere sateliti se vračajo na zemljo. Septembra 1981 so z eno raketo uspešno izstrelili troje vesoljskih satelitov hkrati. Imajo razvito tehnologijo napajanja teh satelitov s pomočjo sončne energije. Naši delegaciji so pokazali tip satelita s 50.000 sončnimi celicami na

površini 10 kvadratnih metrov. Videli so 15-metrsko centrifugo za preizkušanje satelitov z veliko vakuumsko komoro, kjer dosežejo podtlak na minus šesto potenco živoserbnega stolpca. S temi napravami lahko preizkusijo satelit v tednu dni.

Še nekaj podrobnosti o kitajskih raketah: dvostopenjska raketa, usposobljena za let leta 1974, je imela premer 3,35 metra, zmogla je 191 ton potiska, tri tone tovora je lahko ponesla 400 km daleč. Prijateljem iz Jugoslavije so razkazali vse objekte svojega kozmodroma, komandno sobo in vse ostalo. Izdelujejo tudi satelite za prijateljske države. Nasploh se Kitajci radi ponašajo s podatkom, da imajo najcenejšo raketno in satelitsko tehnologijo.

Zakaj se dežela v razvoju napreza tudi v tej smeri? Pač sledijo vrhunski tehniki, ki je uporabna tudi na drugih področjih. Za prostranstva te dežele je dobrodošla uporaba satelitov za komunikacije, prenose televizijske slike. Zidarič omenja od pet do šest televizijskih programov, predvsem barvne televizije. Za nameček marsikje lahko gledajo še japonske programe. Uporaba časopisov je pri tako številnem narodu omejena, potiskati bi morali na gore papirja. Zato se še vedno poslužujejo branja časopisov na stencasih.

In kitajski vsakdan? »Če smo koga povprašali kaj na ulici, smo odgovor ponavadi dobili kar v angleščini. Po obleki Kitajci zdaleč niso tako uniformirani, kot običajno vidimo v filmih. Vidiš lahko vse: od kavboj od kratkih kril. Zavidati jim je treba okus in sproščenost. O vsepovsod pričujoči čistoči ni da bi govorili. Na kitajski televiziji vrtijo mnogo naših filmov in tudi glasbe. Najmanj desetkrat ob našem obisku so

omenili Tita, radi primerjajo njihov boj proti Japoncem z našo NOB. Odprtost do naše dežele potrjuje tudi redna letalska proga,« pripoveduje Zidarič.

Kitajci imajo občudovanja vredne delovne navade. Delavnik traja običajno po ves dan, tudi ob nedeljah. Naša delegacija je obiskala tudi tovarno tovarnjakov in strojev v Mandžuriji. Tovarna je tako rekoč v vsem samozadostna. Tovarna vzdržuje poseben raziskovalni inštitut. Povedali so, da v inštitutu namestijo toliko profesorjev, kolikor jih potrebujejo. Strokovnjake šolajo v ZDA in na Japonskem. Po tovarnah so komisariji, vendar jih, če so neprijubljene, hitro zamenjajo. Kar se dela nad osem ur, plača država. Zaposleni imajo zastoj otroški varstvo blizu tovarne, zastoj je tudi mestni telefon. S hrano se oskrbujejo s svojega posestva. Plače niso velike, vendar si Kitajci s povprečno plačo 200 juanov lahko v enem mesecu zaslužijo najbolj priljubljeno prevozno sredstvo — kolo, ki stane okrog 170 juanov. Razširjenost barvnih televizorjev smo že omenili.

»Bili smo na pravem rock-koncertu. Velik poudarek dajejo turizmu. Premorejo dobre hotele, na vratih vsake druge trgovine v Šanghaju so bile nalepke American Expressa ali Dinera. Imajo dobro taksi službo, večinoma z japonskimi avtomobili. Promet vzdržujejo z najodobnejšimi letali, med katerimi so britanski tridenti, veliki boeingi 547 in airbusi 310 A, ki pristajajo na 45 letališčih,« je povedal Zidarič.

Znano je, da so Kitajci že rešili vprašanje prehrane za tako velik narod. V delegaciji je bil tudi inž. Albin Ješelnik, agronom iz Sevnice. V sicer prostrani deželi je za kmetijsko obdelavo primerna le tretjina površine.

Na teh področjih so videli obdelano pravzaprav vsako ped zemlje. Kmetje uporabljajo tudi traktorje in motokultivarje. Občudovanje vzbujajo velika koruzna in riževa polja. Izborno gojijo razne vrste gob. Veliko pozornost posvečajo hrani, iz morja, ki v nekaterih predelih predstavlja kar dve tretjini prehrane. Na nekaterih območjih so videli opustošenje od tobe. Kitajci so se zelo zanimali za našo protitočno obrambo.

Kako se razvija na Kitajskem up sveta — mladina? Zidarič je prišel z njo dosti v stik. Videl je igralnice v otroških vrtcih, kjer se malčki igrajo s sodobnimi igračami. Sedemletni otroci so sedeli za računalniškimi terminali. V eni takih učilnic so otroci imeli na voljo 40 hišnih računalnikov. Inženirka računalništva, ki je delala z njimi, je študirala pri nas. »Otroci so nam zastavljali vprašanja poznavalcev; tega se ne da naučiti le za obiske delegacij,« meni Zidarič.

Sevničana poudarjata, da so Kitajci izredni gostitelji. V Harbinu so nekako izvedeli, da oče naših znanih vojaških letal inž. Milivoj Jugin obhaja šestdesetletnico. Pripravili so pravo torto. Ravno tako niso pozabili podrobnosti z obiska Kitajske delegacije pri nas. Zidarič jih je bil v revirjih popeljal na Čebin, rojstni kraj slovenske partije. Našo delegacijo so na Kitajskem popeljali na kraj, kjer je bila ustanovljena kitajska partija. Pokazali so jim svoje tradicionalno gledališče in opero ter izjemne akrobatske nastope: na enem samem kolesu je naenkrat izvajalo vragolije 16 ljudi. Skratka, prijateljska dežela, ki se pospešno razvija, ki jo je treba doživeti, predvsem pa z njo sodelovati.

A. ŽELEZNIK

Tesnila Trebnje praznujejo 10. obletnico

TESNILA : od navadne plute prek specialnih pločevin do teflona

V svetu tehnike domala ni naprave brez tesnila. V vsakem avtomobilu je po nekaj tesnil, tudi v industriji jih srečujemo na vsakem koraku. Dobro tesnilo je za stroj ravno tako pomembno kot ležaj ali gred. Kakor v kovinsko-predelovalni industriji vedno znova odkrivajo sodobnejše postopke izdelave posameznih naprav in v kemični uvajajo vedno nove in nove spojine tako tudi v proizvodnji tesnil pri razvoju ni počitka. Od navadne plute, ki je še vedno nepogrešljiva, prek specialnih pločevin in azbesta sega paleta materialov vse do teflona in drugih sodobnih surovin. Pred proizvodnjo tesnil se postavljajo vedno nove in nove zahteve.

Tesnila Trebnje iz Velike Loke, ki letos proslavljajo prvo desetletje nadvse uspešnega dela, gredo v korak s sodobnimi dognanji. Pri tesnilih za avtomobilsko industrijo pokrivamo skoraj vse domače potrebe. Sad našega razvojnega dela so tudi že tesnila za glavo motorja, ki jih ni treba prijaviti po prvem servisu, z našimi tesnili za avtomobile pa prodiramo tudi na Vzhod. Kupci naših tesnil so Škoda, Liaz, Zetor, prodajamo jih tudi v Tolijatogord, kjer izdelujejo lade. Prodrati nameravamo tudi na zahodna tržišča, kjer bomo preizkusili našo tehnološko raven in sposobnosti naših tehnikov in inženirjev. Skratka, ne nameravamo se ustaviti, zato so naši strokovnjaki prisotni na sejmi in sploh povsod, kjer se s tesnili in okoli njih dogaja kaj novega.

Pozabili pa nismo tudi na domačo industrijo, ki se je zaradi zmanjšanih možnosti morala nasloniti na domače sile. In mi smo ji ponudili roko. Skoraj ne mine dan, da k nam ne bi prihajali kupci iz vse Jugoslavije, ki želijo tesnila za svoje prehrabene tovarne pa kemično industrijo. Celotno razvijamo in našli pot k nam in zanje ter seveda za vse druge izdelamo tesnilo tudi po naročilu domala tako kot v butiku.

Odveč bi bilo naštevati vse tuje partnerje in države, kamor smo že ali pa še kanimo izvoziti naša tesnila. Od nekdanjih borih devetih odstotkov proizvodnje smo zdaj že prešli na izvoz tretjine proizvodnje. Naša usmeritev za prihodnost pa je še naprej naravnana na tuje trge. S srednjeročnim planom za naslednje obdobje predvidevamo, da bomo izvoz povečevali vsako leto za najmanj 10 odst.

Ko smo začeli, nas je bilo v tovarni le 80. Danes nas je skoraj 400. Vendar pa posej ne bomo zaposlovali tako intenzivno, kakor smo doslej. Tudi širili se ne bomo. Naš cilj je, da proizvodnjo posodobimo z novimi stiskalnicami,

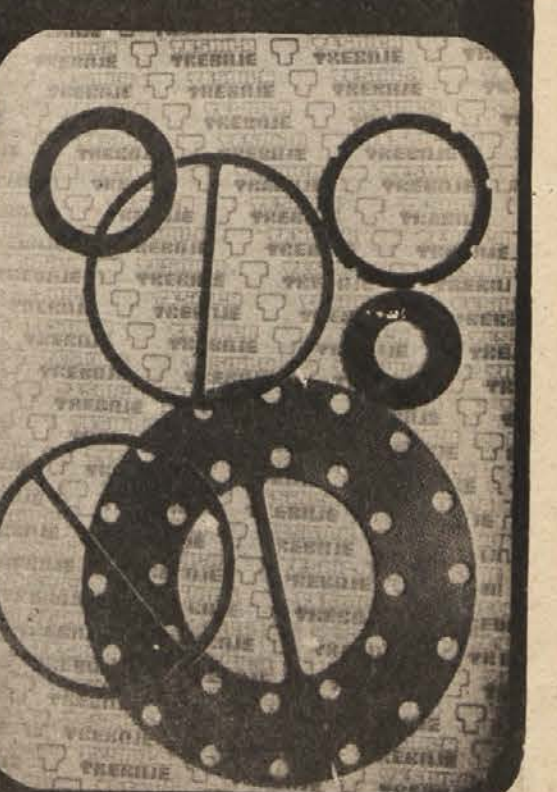
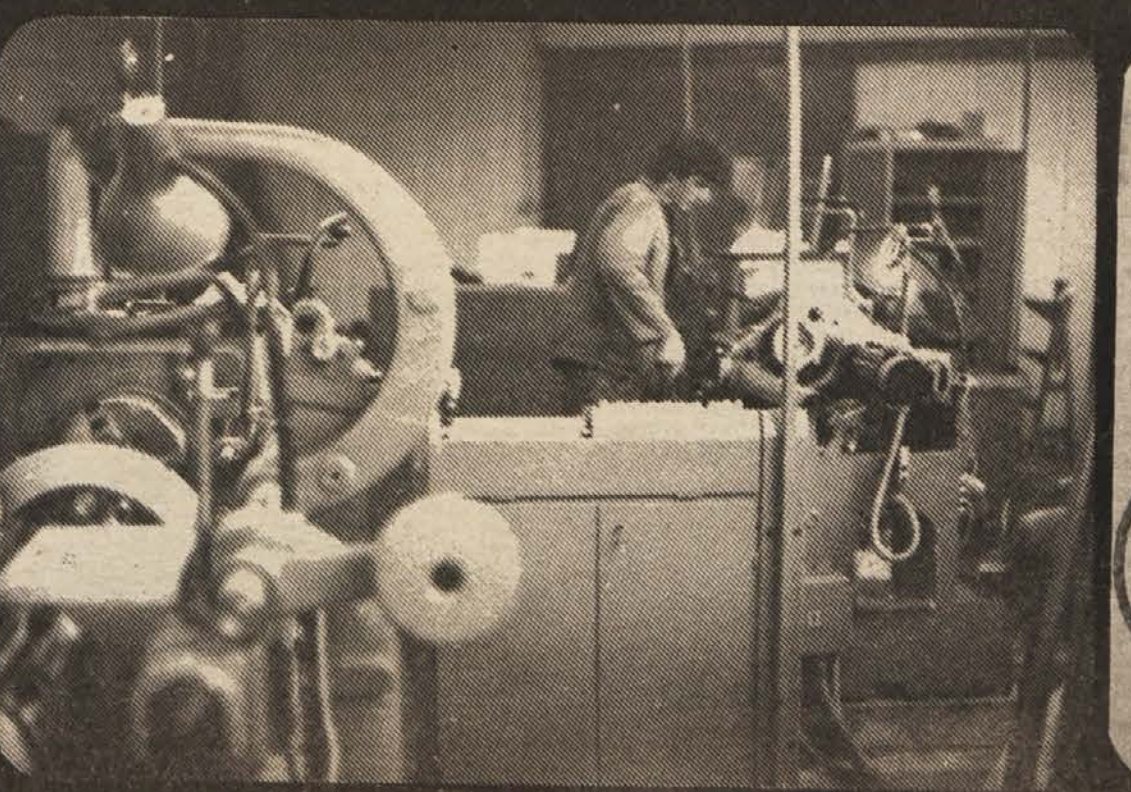
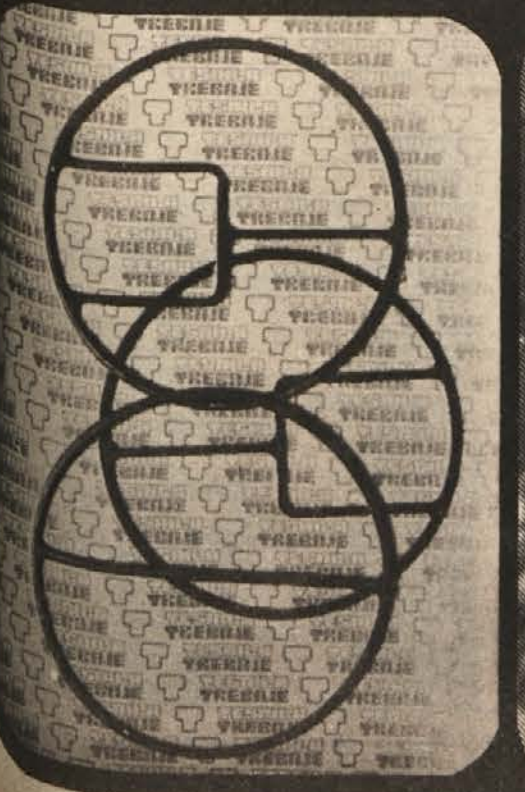
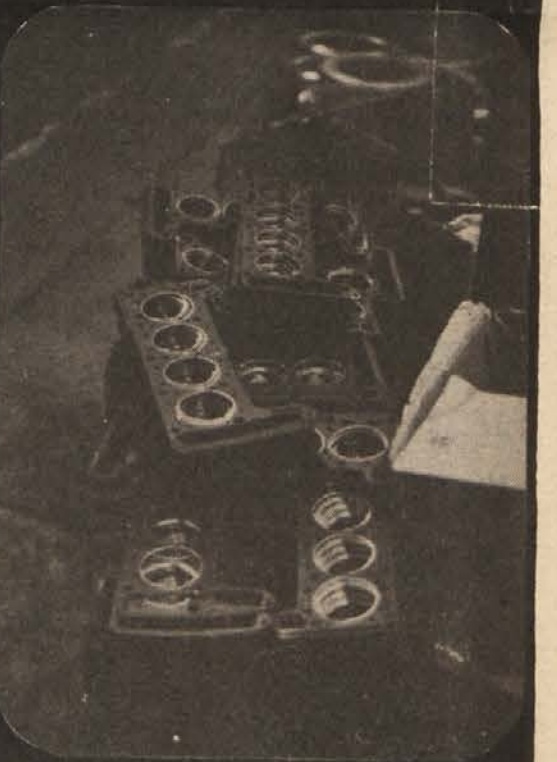
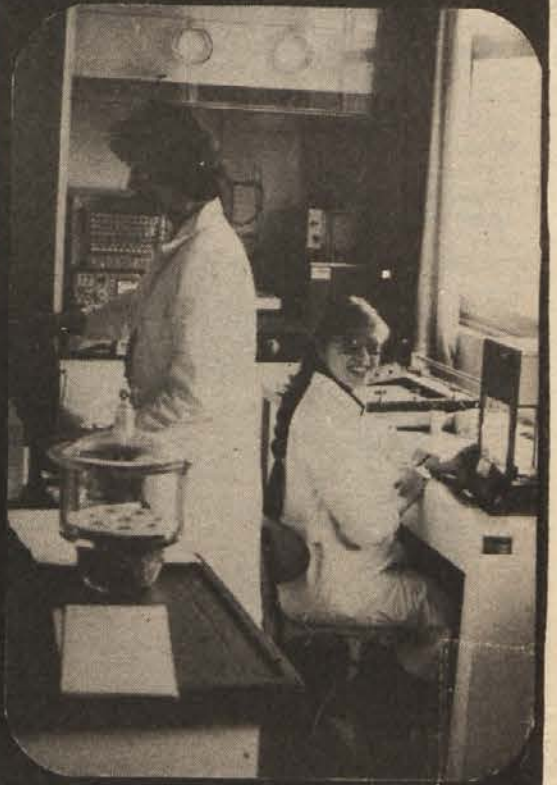
stroji za odrez in podobno. Zlasti veliko pa bomo vlagali v znanje. Že zdaj štipendiramo okoli 30 dijakov in študentov, sodelujemo s fakultetami in inštituti ter domačimi in tujimi proizvajalci tesnil. Medtem ko je za nekatere združevanje dela in sredstev v jugoslovanskem merilu zgolj parola, smo mi že napravili pomembne korake v tej smeri.

Čeprav se ne bi radi hvalili, da dobro živimo, lahko povemo, da smo se doslej razvijali zgolj iz svoje lastne akumulacije. Ta že nekaj časa znaša toliko, kolikor pridelajo akumulacije vse druge organizacije združenega dela v občini. Poleg tega pa ne pozabljamo na delovni in življenjski standard naših delavcev. Vsako leto vlagamo velika sredstva za nakup stanovanj, poleg tega pa zajetne vsote denarja namenjamo tudi za kreditiranje individualne stanovanjske gradnje. Osebni dohodki naših delavcev so med najvišjimi v občini in tudi v primerjavi s podobnimi organizacijami združenega dela v Jugoslaviji ne zaostajamo.

Kje je skrivnost našega uspeha? Kakor smo že dejali, veliko vlagamo v znanje. Poleg tega pa je eno izmed naših vodil tudi vedno večja kvaliteta. V tovarni smo že uvedli sistem avtokontrole, kjer povzemamo najboljše tovrstne izkušnje iz sveta, vključno z japonskimi. Kakor kažejo naši rezultati, je izmeta vedno manj, kakovost naših izdelkov pa je vse boljša. Ker se zanašamo na izkušnje naših delavcev, ki so večinoma dolga leta zvesti kolektivu, spodbujamo tudi inovacijsko dejavnost. S koristnimi predlogi, izboljšavami in izumi smo že izboljšali naše izdelke, povečali proizvodnjo in pomembne korake naredili tudi pri koristni uporabi odpadkov.

Čeprav so bili pred leti, ko je občina Trebnje prek republiškega sklada za razvoj manj razvitih občin iskala delovno organizacijo, ki bi razvila novo proizvodnjo, prisotni dvomi, zdaj ni več tako. Z lastnim razvojem in komercialno uspešnostjo na domačem in tujem trgu nismo dokazali samo tega, da smo sposobni preživeti, ampak še več: naložbo, katere pomena ne zanimamo, smo nekajkrat oplemenitili in postavili temelje, na katerih se bo naša delovna organizacija še naprej razvijala.

Sicer pa vse, ki jih zanima, kako živimo in delamo, vabimo na ogled naše tovarne, ki bo v soboto, 28. septembra, ob 11.30 dopoldne. Lahko se boste v tovarni prepričali, kaj vse lahko naredimo, kako živimo.

ČRNA GRADNJA POD OBČINSKIM PLAŠČEM?

vse bolj kritično presoja vsako novo pozidavo in širitev naselij na kmetijska zemljišča. In kar je v tej situaciji novo, je to, da je njihovo mnenje tudi mnogokrat odločilno. Če se bo ta ugodni veter obdržal, bomo še videli, vsekakor pa je za nekatere to tako nena- vadno, da še vedno pripelje do kupa zapletov, sporov in nasprotovanj. Pa tudi do osebnih prepričev in tragedij.

Klobčič okoli pozidave romskega naselja na Ruperč vrhu se je začel odvijati na začetku tega meseca, ko je Ignac Hrovatič prinesel ves razburjen na uradništvo Dolenjskega lista dopis in zahteval, da ga objavimo. V pisani je trdil, da so mu njegovo parcelo poleg nase- lja, ki jo ima v najemu od zadruga že dlje časa in za katero ima na novo podpisano najemno pogodbo za deset let, nasilno odvzeli in na njej zakoličili gradbeno parcelo za montažno hišico, ki naj bi jo občina postavi- la njegovemu sosedu in nečaku Dragu Mikliču mlajše- mu. Hrovatičev dopis je bil preveč osebno obarvan, da bi ga objavili, ker pa je prinesel tudi kopijo pogodbe za omenjeno zemljišče, smo sklenili zadevo preveriti. Preveč neverjetno se nam je zdelo, da bi pod občin- skim plaščem res hotel kdo graditi na črno, in to na tujem zemljišču.

Izkazalo se je, da je tudi to možno. Ko se je novinar popoldne ogledal na parceli v bližini romskega naselja, je bilo okoli njega nenadoma vse živo. Na parceli, ki jo ima v najemu Ignac Hrovatič, pa je zijala jama. Drago Miklič, oče graditelja in brat Ignaca Hrovatiča, je bil do obiska sila nezaupljiv, sin Drago pa je pokazal, kje mu nameravajo postaviti hišo, in povedal tudi, da so buldožerista, ki je izravnaval zakoličeno parcelo, pregnali miličniki. »Tukaj bo stalo po vrsti več romskih hiš. Dovoljenja pa nam bodo dali na občini. Sedaj jih še ni- mamo. Ne vem, zakaj se sedaj še vi zanimate za to.«

Predsednik krajevne skupnosti Bircna vas, Drago Roženberger, pa je bil drugačnega mišljenja: »V krajevni skupnosti smo že večkrat razpravljali o problematiki širjenja romskega naselja. Veselilo nas je, da je dobil Nace Hrovatič v najem kmetijsko zemljišče. Tako si bodo hrano zase in za živino pridelali doma, saj so se sicer krajanje precej pritoževali. Nadaljnja gradnja pa naj bi potekala na za to od krajevne skupnosti določenih parcelah. Kmetijskega zemljišča ob romskem naselju naj ne bi uničevali. Sele pred dne- vi smo dobili z občine prošnjo, naj bi dali soglasje za omenjeno gradnjo. Torej je bil pričetek gradnje na zemljišču, ki je sicer last kmetijske zdruge, tozda Braz- da, nezakonit, zato smo ga dali ustaviti.«

Na sekretariatu za občo upravo, kjer naj bi za Drago Mikliča mlajšega rešili pereče stanovanjsko vprašanje, je Anton Šporar stvar razložil takole: »V teži situaciji smo. Iz sklada za solidarnostna stanovanja smo dobili nekaj denarja in zanje smo naročili v Delnicah dve montažni hišici. Z njimi naj bi rešili dve romski družini. Eno od teh, v velikosti približno 39 m² stanovanjske površine, naj bi dobil Drago Miklič mlajši, ki je zaposlen v IMV. Postaviti pa bi jo morali takoj, kajti ce- na za hišico bo v kratkem zelo poskočila. Zato smo na hitro določili parcelo, na kateri naj bi to hišico postavi- li, in zaprosili za potrebna soglasja. Sicer pa, katero romsko naselje v naši občini pa je legalno. Znašli smo se v zatečenem stanju in temu primerno tudi ukre- pamo. Če potrebnih soglasij za postavitev hišice na Ruperč vrhu ne bomo dobili, jo bo dobil pač prosilec, ki je naslednji na prednostni listi Romov.«

Drago Miklič mlajši je na prednostni listi za soli- darnostno stanovanje že precej dolgo. Zakaj njegov primer do sedaj še ni bil rešen, pa pojasnjuje referen- ta za gospodarjenje s stanovanjskim skladom, Breda

Dominko: »Primer mi je znan, saj je bil Miklič na prednostni listi že od leta 1982. Takrat je dobil po- nudbo za eno in polsobno stanovanje v bloku, vendar ga je odklonil, češ da ne bi zmogel plačevanja stana- rine in da se ne bi rad izselil z Ruperč vrha. Več mi nismo mogli storiti. Iz solidarnostnega sklada smo za nakup kontejnerjev za Rome namenili 6 milijonov dinarjev.«

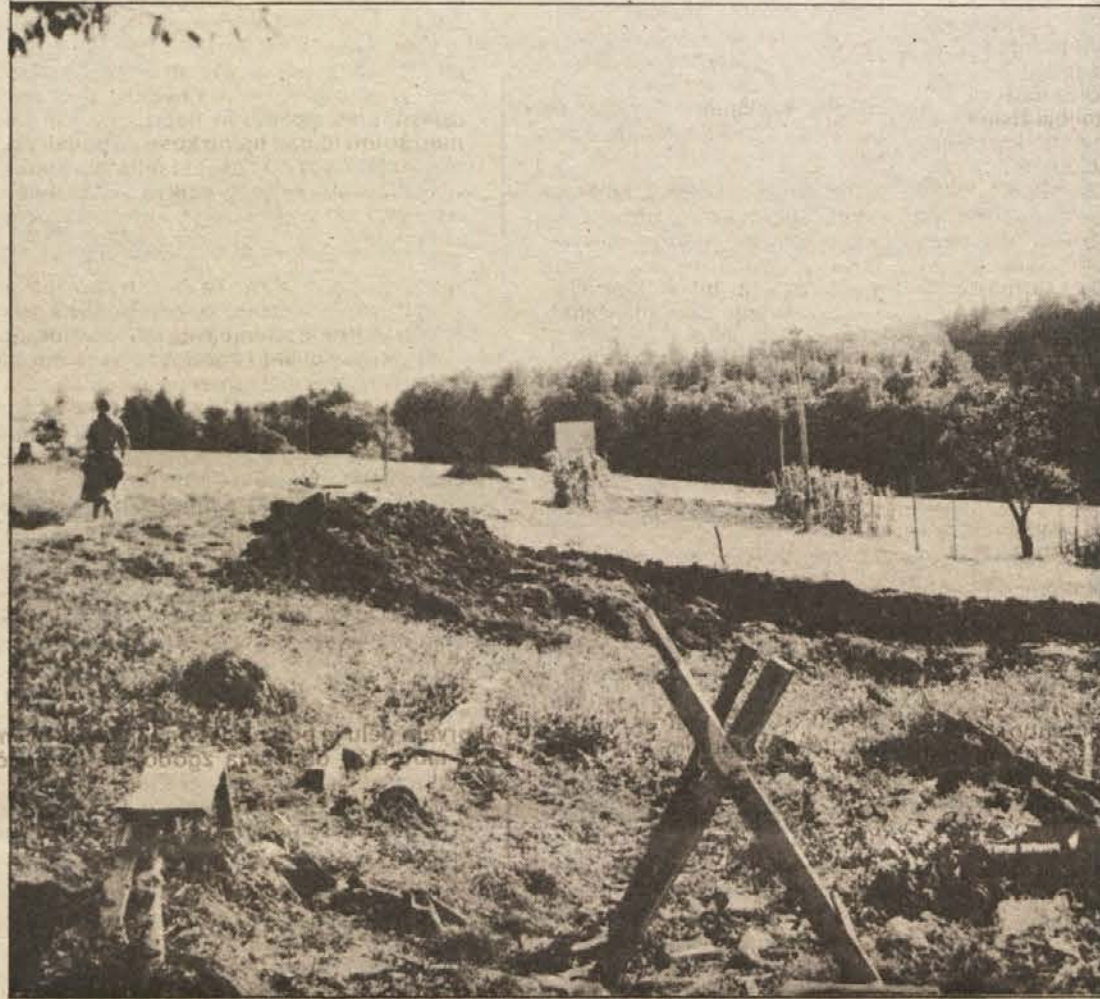
In kaj pravi na to lastnik zemljišča, kmetijska zadru- ga, tozdr Brazda, oziroma direktor Herman Mlakar: »Da se nekaj na našem zemljišču dela na črno, smo slišali, o odprodaji zemljišča pa odločajo naši samoupravni organi. Kakor je meni znano, nismo dobili še nobene- ga dopisa s tako vsebino. Z zemljiščem upravlja TZO Novo mesto, ki je s Hrovatičem sklenila pogodbo o najemini. Za nas je ta pogodba veljavna. Vsak interesent za gradnjo pa mora prej dobiti pozitivno mnenje kmetijske zemljiške skupnosti in krajevne skupnosti na območju, na katerem leži zemljišče, šele potem lahko sklepamo o odprodaji.«

Zadeva je torej precej zapletena: na eni strani naj- emnik kmetijskega zemljišča, ki bi ga rad obdeloval, pa ne more, ker so si ga drugi nasilno in brez vednosti najemnika in lastnika polastili, in na drugi strani gra- ditelj, socialni primer, ki se je zemljišča nasilno, z vednostjo pristojnih občinskih uradov prisvojil, pa ne sme graditi, ker je črnograditelj in ne more naprej brez potrebnih soglasij. Piko na i sta pred dnevi dodali še krajevna skupnost Bircna vas in občinska kmetijsko- zemljiška skupnost: pri obeh je bil odgovor negativen. Torej gradnje montažne hišice na Ruperč vrhu ne bo. Ostane le grenak okus vsem udeležencem afe- re in spor med romskimi družinami. Tega so že med samim potekom dogodka reševali z medsebojnimi obtožba- mi in grožnjami ter s sklicevanjem na izjave teh ali onih na občini.

Kaže, da se je pri reševanju romskih socialnih problemov tokrat nekaterim le preveč mudilo, saj niso dosegli drugega, kot razburili kri med Romi samimi in tudi med ostalimi krajanji, ki so navajeni, da vlada pri gradnjah določena zakonitost. Ta naj bi bila enaka za vse, če ne, se romskim provizorijem še zlepa ne bo moč izogniti. S tem pa tudi vsem problemom, ki jih po- rajajo, ne.

TONE JAKŠE

Boj za zemljo je v zadnjem času čedalje bolj neizprosni. Še pred leti se je dalo, malo po zvezah, malo z izsiljevanji, spremeniti v beton najboljše kmetij- ska zemljišča. Tudi tam, kjer so navadni občani, spo- štujoč veljavne zakone in predpise, lahko le sanjali o zazidavi. Danes tega skoraj ni več, kajti tudi tista stran, ki hoče kmetijska zemljišča ubraniti pred gradbenimi stroji, zazidavo pa usmeriti na za kmetovanje manj primerna področja, je dobila na svojo stran ne samo zakon, ampak tudi javno mnenje. Osveščene krajevne skupnosti, skupaj s kmetijsko zemljiško skupnostjo,

Parcela št. 1098/2 k.o. Stranska vas je razorana, na izkopu pa nove montažne hišice verjetno ne bo.

Drago Miklič

Ignac Hrovatič

Afera

ZGRADILI IGRIŠČE, PORUŠILI ZAKON

Posamični in skupni interesi se velikokrat tepejo, še zlasti se krešejo tedaj, ko ljudje branijo svojo lastnino. In če gre za nepremičnino, zemljo, so stvari toliko bolj občutljive. Na Pristavi pri Leskovcu, občestni vasi ka- kšnih 10 kilometrov od Krškega, so dobili prašičjo farmo Mercator — Akrokombinata, prav pred kratkim pa so Pristavčani zasloveli še po dokaj nenavadnem postopku, kako priti do vaškega igrišča. Tega si vašča- ni želijo že kakšnih deset let. V začetku letošnjega septembra pa jim je preklopelo in so zasedli del bivše vaške gmajne, ki ga je po melioraciji in zložbi spre- menil v zelo rodovitno njivo čisti kmet Lojze Pacek iz sosednje vasi Jelše.

»V sredo, 4. septembra, smo s 60 arov velike njive pobrali sedem prikolic, to je okrog 14 ton krompirja. Ko sem v nedeljo zvedel, da so Pristavčani navozili pesek, ker hočejo na moji najlepši njivi, ki sem jo dobil z darilno pogodbo leta 1980, graditi igrišče, sva z bratom Jožetom dopoldne šla pogledat, kaj se dogaja. Nobenega pravega kmeta ni bilo med okoli 25 Prista- včani, ki so se motovili po moji njivi. Pretežno so bili to otroci. Na svoji zemlji sem moral požreti tudi oči- tek, češ kaj delam na posesti vaške skupnosti, naj grem raj v Jelše... Na njivi so bili trije traktorji. Eden je vlačil krompirjevo cimo s polovice njive. Zanimivo je, da smo z druge polovice, ki smo jo mi pobrali, pobrali še 200 kilogramov krompirja. Drugi traktor je v nedeljo kopal jame za drevje: breze, smreke, bore, ki jih je pripeljal tretji traktor. Postavili so transparente s parolami, kot na primer: »Tujega nočemo — svojega ne damo!«, »Ve- čnamenski vaški prostor«, »Titov park... Seveda sva bi- la z bratom močno razburjena, kar vrela je po nama, a sva se vseeno obvladala, kajti lahko bi prišlo do česa hujšega.«

Obvestili smo postajo milice v Krškem. Prišel je en miličnik. Rekel je, da nima naloga, da ukrepa, a čeprav je vaščane opozoril, so delali naprej. Klical sem tudi ta- jnika Kmetijske zemljiške skupnosti krško Andreja Ko- vačiča, a je bil na vojaških vajah, prizadeto pripove- duje Lojze Pacek. Boli ga, ker ima občutek, da se vsi odgovorni v krajevni skupnosti Veliki Podlog in v občini izmikajo. Že tako ima premalo, le 7,5 hektara zemlje, od tega dobrih 6 obdelovalne, 80 arov velik travnik pa ima v najemu. V hlevu ima 11 glav živine. Jeiše so v krški občini ena najnaprednejših vasi, z močno živinorejo. Lojze je tudi kooperant M-Agrokombinata. Rad bi zgradil nov hlev za vsaj 20 glav živine, toda zdaj se nima kam širiti. Ob začetku vasi je na večjem zemljišču že pripravil večino gradbenega materiala za novo kmetijo, a že eno leto ni gradbenega dovoljenja.

»Te njive ne damo. Te gmajne ni hotel noben Prista- včan, ko je bila komasacija. Bila je javna dražba, licita- cija, in ko sem dobil del gmajne, so se mi posmehovali,« pravi Lojze, žena Anica pa doda: »Pristavčani so vozili na nekdanjo gmajno stare štedilnike in drugo kramo. Dva pluga zmo zlomili pri oranju. Prvo leto nismo nič imeli. Vso zel, periko, praprot smo izkopal, pobrali veliko kamenja. Samo za letošnji krompir smo pognojili njivo s petimi prikolicami hlevskega gnoja in 7 vrečami umetnih gnojil. Zdaj je zemlja lepo udelana.« 18-letna hčerka Irena, izučena prodajalka, ne dobi de- la, podobno kot številne njene vrstnice v teh časih, zato pridno pomaga staršem. Verjetno bo ostala na

kmetiji, čeprav se ji zdi, da tudi njihov primer dokazuje velik razkorak med tistim, kar govorijo in učijo o kme- tijstvu, ter vsakdnjo prakso. Mlada je in zato je kakor njen 13-letni brat Jože za igrišče, toda ne na najboljši zemlji, kjer je bilo potrebno toliko garanja, da je postala rodovitna.

Kmetijci, ki smo jih pobarali, kaj menijo o primeru Pristava, so poseg Pristavčanov ogorčeno obsodili kot izsiljevanje. Mladino naj bi raje naučili delati, ne pa protestirati. »2 kilometra naj tečejo do Velikega Podlo- ga, pa bodo imeli rekreacijo. Nikakor pa ni spreje- mljivo s političnimi parolami vznemirjati in razburjati ljudi,« je eno takih mnenj. Zmernejši opozarjajo na ne- varnost, da bi izjeme postale pravilo. V polpreteklosti, pravzaprav lani in predlani, so kmetijci morali popusti- ti v taisti krajevni skupnosti pri zemlji za igrišče v Je- lšah in Gorici, ker so jim zažugali, naj nikar ne ustvar- jajo političnih problemov. V krajevni skupnosti Veliki Podlog bo potemtakem kmalu imela vsaka vas svoje igrišče. Prizadevni člani TVD Partizan pripravljajo celo športno srečanje med vasi. Marsikdaj je lažje z zanosom, udarniškim delom kaj narediti kot pa vzdrževati. Primer so veliki objekti, kot Delavski kul- turni dom Edvarda Kardelja in Stadion Matije Gubca v Krškem in Dom 14. divizije na Senovem ali pa Spomin- ski park 88 dreves v Velikem Podlogu, ki je bil dve leti v gradnji, potem pa je skoraj plevel prerasel tablo z oz- načbo parka.

Občinska »koordinacija« je sprejela solomono- sklep, da je treba v primeru Pristave najti pot, ki ne bo nasprotju z zakonom, hkrati pa bo zadovoljila krajanje in lastnike zemlje. Govorijo o malem športnem igrišču (30 arov). Krajevna skupnost je menda že dala vlogo za izgradnjo rokometnega igrišča. Toda po zakonu o kmetijskih zemljiščih se meliorirana in komasirana ze- mlja ne sme uporabljati za nekmetijske namene. Po členu tega zakona mora občina pri razvrstitvi zemlji- še v družbenem planu opredeliti trajno varovano območje in druga območja, kjer je možno spreminjati namembnost. V prvo območje sodijo vsa zemljišča, so bila določena s kategorizacijo. Prva in druga kategorija zemljišč je obvezno varovana in sem so- tudi njiva Packovih iz Jelš na Pristavi.

Pri kmetijski zemljiški skupnosti ne vedo, kako o- kdorkoli izdal lokacijsko dovoljenje, če ni v skladu z zakonom. O teh izjemah morajo razpravljati celo na re- publikli. Tako, kot so za RTP pri krški nuklearki, so ob prvotnih dveh hektarov zdaj prišli z zahtevo za dvakrat- več zemlje za trafo postajo. Kmetijci so ponudili pre- zdaj bi oni radi že celo roko. Kot da se nekateri ne zavedajo, da je zemlja omejitveni dejavnik. In če se že žagamo vejo, na kateri sedimo, bi bilo prav, da to počnemo vsaj v stilu naše samoupravne socialistične družbe, s sporazumi in dogovori, nikakor pa ne s poli- tičnimi pritiski. Pa čeprav v »družbenem interesu.«

PAVEL PERC

OBZORJA

PREBRALI SMO

Ure mojih dni

Pred kratkim umrla Mira Mihelič je v slovensko slovnost prispela več ko katerakoli književnica slovenskega rodu pred njo. Obsežno literarno bero, to je dolgo vrsto romanov (katerih značilnosti socialnega realizma se prepletajo s črtami ženskega romana), precej dram (ki so zlasti v drugi polovici štiridesetih let odpirale nova pota slovenski dramatik) in pripovedi za mladino je zaokrožila s spomini, ki jih je naslovlila kot *Ure mojih dni* in si z njimi postavila literarni nagrobnik, iz katerega je docela razvidno, kako se je vijugala njena življenjska in ustvarjalna pot. Spomine Miheličeve, ki jo bo bralstvo pomnilo tudi kot izvrstno prevajalko iz več jezikov, je v zbirki *Ona* izdala Pomurska založba.

»V meni počivajo, nekateri docela mrtvi, drugi le spijo, toda prebuditi jih — ali ne bi to pomenilo prebuditi pošasti...?« S takim zadržkom se je Miheličeva lotevala pisanja spominov, nato pa si je vseeno dala duška, čeprav je vedela, da »nekje je meja molka«. Kaj je zamolčala, navsezadnje sploh ni važno, kajti z zapisanim je odstranila tako rekoč vse tance s sedmih desetletij svojega bivanja in hkrati razgalila prenekatero resnico o predvojni slovenski meščanski, zatem pa pogosto malomeščanski socialistični družbi.

Ne kaže naštevati značilnosti življenjskih postaj Miheličeve, opozoriti pa velja, da je brez literarnih olupšav v spominih enako, če ne še bolj, stroga do sebe ko do drugih. Nikomur ni prizanesla, nič ni pustila obvesti v zraku. Če ji je spomin narekoval o kom ali čem pisati lepo, je to storila s pretanjenim občutkom za pomenljivost zna-

čajskih črt ljudi ali njihovih dejanj, brez zlobe, ampak pokončno pa je tudi grajala, spet ljudi in dejanja, če so presejala meje človečnosti. In tako je Miheličeva iz ur svojih dni izluščila sebe, hkrati pa še toliko drugih ljudi in dogodkov, da je pričujoča knjiga svojevrsna kronika zadnjih sedmih desetletij na Slovenskem.

D. RUSTJA

sentimentalni časi

Časi, orisani v kratkem romanu Marjana Rožanca, ki nosi naslov *Sentimentalni časi* (pred kratkim je izšel pri Cankarjevi založbi), so vse kaj drugega kot sentimentalni. Lahko bi celo zapisali, da jih pripoved, če so že časi takšni kdaj bili v pisateljevi življenjski izkušnji, dokončno odpravljajo. Morda je prav ta dokončna ukinitev sentimentalnega gledanja na svet in doživljanja narekovala pisatelju, da je postavil piko na koncu tridesetletnemu pisanju, kot zatrjuje sam v kratkem uvodu, ko piše, da s to knjižico nadaljuje življenjepis, ki ga je začel pred slabimi tridesetimi leti s *Pravljico* in nadaljeval z *Ljubeznijo*, *Hudodelci*, *Metuljem*, in z njo delo, ki ga je začel, tudi končuje. Junak vseh omenjenih pripovedi, ki nosi močan pečat samega avtorja, je torej končal svojo pot do zrelosti in spoznanja.

Rožanc začena pripoved tako, da njegov junak Tomaž Pesek, slovenski izobraženec in pisatelj, sklene zaokrožiti in strniti svoje življenje v družini. Z ljubljenico ženo pričakujeta otroka, ki naj bi njuno močno zvezo osmislil in hkrati dal polnost življenju vsakemu od njiju. Vendar nosi žena otroka s precejšnjimi zapleti, ker pač živi z možem, ki se kar naprej vrti v politiko in je sploh trn v peti oblasti. Takšno življenje seveda za nosečnico ni primerno. In zato se junak pripovedi odloči izrezati iz sebe »družbenega človeka« in se ves posvetiti zasebnemu in intimnemu.

Kaj takega pa ni možno. Oba svetova obstajata v svojevrstnem dialektičnem nasprotju. Nobenega ni možno ukiniti. Posameznik pa se odloča in živi, kot da je svet celota, kar z drugimi besedami pomeni, da živi neustrezno. Prej ali slej se mu ta resnica razkrije. Tudi Rožanc junak mora skozi trdo spoznanje. Njegovo družbeno delovanje seva v njegovo zasebno življenje. Kot nalašč se po junakovi odločitvi, da bo mirno živel, da bo žena lahko donosila njunega otroka, začno zapletati okoli nove slovenske

revije, v krog katere naj bi se vključil Rožanc junak, začno se tudi težave z oblastjo zaradi dveh člankov, ki jih je Pesek objavil v tuji publikaciji, skrhajo se odnosi z znanci in prijatelji. Kako naj se torej pripoved drugače konča, kot jo Rožanc zaključuje? Pisateljeva žena mora roditi mrtvega otroka!

Roman je napisan v, lahko bi rekli, klasičnem Rožancem slogu: razumljiv, izbrusen jezik, ki ga ustvarjalec ne krotoviči in muči, da bi bil modernejši. Tako je branje *Sentimentalnih časov* zares užitek

M. MARKELJ

sovjetski švejk

Pisatelj, pesnik in dramatik Vladimir Vojnovič spada v vrsto tistih ustvarjalcev, ki jih je domovina prisilila živeti in ustvarjati v tujini. V Vojnovičem primeru je šlo za popolno blokado pisatelja v rodni Sovjetski zvezi, kjer mu zaradi odkrite in pogumne obrambe kolegov in ker ni hotel podpisati javnega pisma zoper akademika Saharova, nobena založba ni hotela več izdati nobene knjige. Tako je bil prisiljen pred petimi leti emigrirati na Zahod. Zdaži živi v Franciji, življenje pa iz dneva v dan potrjuje, da je bilo ravnanje sovjetskih založnikov krivično, saj če bi uveljavili blokado in pisatelja prisilili k molku, danes ne bi mogli poseči po zanimivih in v marsičem izjemnih knjigi tega pisatelja. Mislim na roman *Življenje in nenavadne prigode vojaka Čonkina*, ki je zagledala beli dan v tujini, letos pa smo jo dobili s posredovanjem mariborske založbe Obzorja in v prevodu Draga Bajta tudi v slovenščini.

Strokovnjaki za literaturo Vojnovičevega rdečearmejca Čonkina primerjajo s slavnim Haškovim vojakom Švejkom, nekateri vidijo vzporednice z Gogoljevimi mrtvimi dušami. Že te primerjave so dovolj

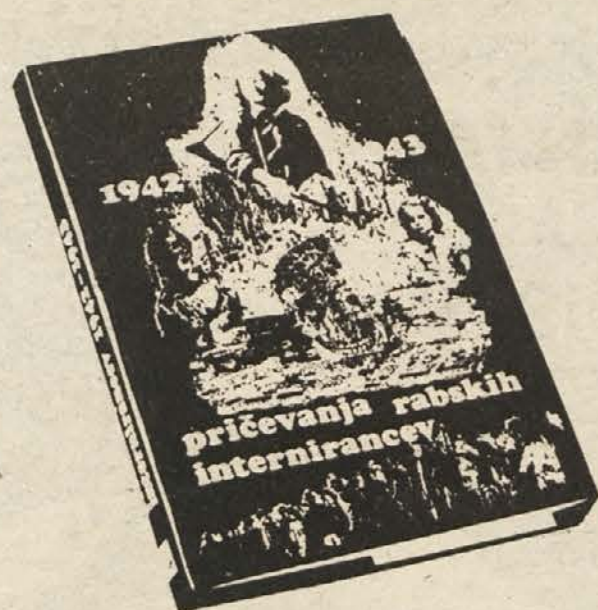
vmes tudi spodbudni rezultati, ki kažejo dokajšnjo skrb slovenskega izobraženca in sploh našega človeka za knjigo, da so po naših domovih še domače knjižnice, vendar so podatki o vse slabših bralnih navadah Slovencev zares nerazveseljivi, saj je za narod takšnega kova, kot je naša narodna skupnost, ki pripom časa in razmer ne more kljubovati s številčnostjo, kulturna rast vsakega posameznika še kako pomembna.

Raziskava je pokazala, da kar 48 odst. anketiranih ne bere knjig, se pravi, da skoraj polovica Slovencev ni v zadnjem letu prebrala niti ene knjige. Razumljivo je, če je odstotek nebralcev visok pri ljudeh, ki nimajo končane osnovne šole (znaša 88 odst.), vzmira pa, da je razmeroma zelo visok pri ljudeh s končano osemletko in s končano poklicno šolo (66 oziroma 52 odst.). Celotno med tistimi s popolno srednješolsko izobrazbo je nebralcev cela četrtina!

Če se ob teh podatkih spomnimo misli mnogih velikih mož, ki so jih izrekli o pomenu branja knjig za duhovno, čustveno in intelektualno rast in popolnost posameznika, potem se mora človeku zganiti v srcu nekaj grenkega in težkega. In če potem stopiš še do knjigarne in samo preletiš cene tistih knjig, ki naj bi tvorile jedro domače knjižnice v vsakem slovenskem domu, postane grenčica še večja.

M. MARKELJ

iz izložbe

»Otok Rab, v zelenju trt, oljk in pinij med zalivi, mnogim dal si strašno smrt, v srcu nosimo jo živi,« je zapel slovenski pesnik Igo Gruden, eden od desetstisočev rodoljubov, ki so morali v vihri zadnje svetovne vojne na trpljenja polno pot interniranca, na pot, po kateri je šlo na tisoče slovenskih žena, otrok, mož v cvetu let, usihajočih starcev in v življenje se odpirajočih mladih deklet in fantov. Na Rabu, kjer so Italijani postavili strašno taborišče smrti, so ugasnile mladostne sanje, odcvetelo je v nekaj urah otroštvo, ugasnila so upanja in načrti, smrt je kosila med šotori in pod njeno koso so padali vsi, od novorojenčkov do devetdesetletnih starčkov. Uresničevala se je grozljiva vizija uničenja naroda, toda uresničila se ni, ker je slovenski človek, stoletja ponižno na kolenih, vstal in vzel lastno usodo v svoje roke. V naš zgodovinski spomin je za vse čase trdno vpisan ta edinstveni oboroženi upor, njegov sestavni del pa je tudi trpljenje rabskih internirancev.

Pri posredovanju zgodovinskega spomina najširšim plastem slovenskega naroda bo poslej pomagala knjiga, ki jo je pred dnevi izdal RO Zveze združenj borcev NOV Slovenije, založilo pa ČZP Kmečki glas. Gre za zbornik *Pričevanja rabskih internirancev* (1942 — 1943), v katerem so natisnjeni spominski, literarni, dokumentarni in analitični prispevki, vsi elementi pa se povezujejo v prevereno, dokumentirano in čustveno obarvano podobo dogajanja v rabskem internacijskem taborišču.

Uredniški odbor, ki ga je vodil Herman Janež, je zbornik zasnoval v treh delih. V prvem delu je pod naslovom *Življenje in smrt v taborišču* obdelana zgodovina taborišča, njegov nastanek, lega, prehranske, zdravstvene in druge razmere v njem pa stiki s svojci in delo v taborišču. Prvič so sistematično obdelali tudi razmere v taborišču za ženske, otroke in starčke, kar je bilo v vsej dosednji

literaturi o rabskih internirancih pomanjkljivo prikazano iz preprostega dejstva, ker so bili pisci zvečine moški, ki pa seveda razmer v taborišču za ženske, otroke in starčke niso mogli skusiti in spoznati. Gradivo za ta del knjige so prispevali vsi člani uredniškega odbora, dokončno podoba pa mu je dal odgovorni urednik H. Janež.

V drugem delu, *Žarki upanja*, štirje avtorji opisujejo drugo plat življenja v taborišču, to je politično življenje in organizacijo Osvobodilne fronte, ki je v rabskem taborišču imela svoj odbor. Aktivisti so v ljudeh budili upanje in vero v življenje, premagovali pa so pomagali malodušje in razčlovečenje. Kako uspešno je delovala tajna taboriščna organizacija, kažejo tudi dejstva, da so izdajali z roko pisan časopis in da so se ob kapitulaciji Italije taboriščniki sami osvobodili ter ustanovili Rabsko brigado, v kateri je bilo okoli 1700 borcev. To je nedvomno izjemen primer v zgodovini druge svetovne vojne.

Tretji del prinaša spomine, pričevanja in pesmi, v katerih so nekdanji interniranci izrisali svoja osebna doživetja, razumljivo, da čustveno poudarjeno. A prav zaradi tega je branje tega dela še najbolj pretresljivo. Bralca iztrga iz »zgodovine« in neizprosno se zave, da je za vsem dogajanjem, o katerem je bral v prejšnjih delih, trpeči človek, čuteče človeško srce.

Knjiga je posvečena »žrtvam fašističnega nasilja v koncentracijskem taborišču na otoku Rabu in vsem internirancem, ki so bili prepeljani v druga taborišča in tamkaj umrli,« namenjena pa je vsem nam, ki rasteno iz plodne prsti teh žrtev, da njihovo trpljenje podoživimo in si ga priključimo v spomin. Še posebno našim ljudem po Dolenjskem, Kočevskem in Belokranjskem, od koder je okupator izgnal največ ljudi na Rab, bo knjiga blizu, saj govori o njihovih znanjih, prijateljih, sorodnikih.

M. MARKELJ

zgovorne in po svoje dokazujejo literarno vrednost Vojnovičevega romana.

Junak romana je preprosti rdečearmejec Čonkin, pravi človek iz ljudstva, ki bi ga lahko imeli tudi za umsko omejenega, če se ne bi v njegovem ravnanju in delovanju izkazovala toplješa in človečnejša resnica in pamet, kot pa so napisane in razpihjene ideje in resnice. Po tej plati sta si s Švejkom res blizu, medtem ko Čonkina z Gogoljevim delom družijo jedka satira, ki razgalja družbeno okolje, v tem primeru sovjetsko družbo, kjer ne manjka birokratske neumnosti, topoumnega podrejanja direktivam, slepega verovanja v nezmotljivost oblasti, a tudi nečloveškega ravnanja in nasilja oblasti. V tem nelepem svetu ljudski vojak Čonkin, pozabljen od vseh svojih nadrejenih, čuva pokvarjeno vojaško letalo in po svojih močeh »služi domovini«, se pravi, da se vključuje v življenje kolhoza, zaživi v vaško poštarijo, ob napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo pa stražarsko

milijone sovjetskih nedolžnih ljudi in so jo opisali mnogi pisatelji od Solženicina dalje.

To so temnejši toni Vojnovičeve pripovedi, prevladuje pa seveda humor, zato je knjiga ob svojem globljem sporočilu, ki ni prav radostno, zelo prijetna za branje in konec koncev prav zabavna.

M. MARKELJ

se da živeti v dvoje?

Podatek, da se dandnes razdere že vsak tretji zakon, dovolj tehtno opravičuje vse bolj pogosto spraševanje o smislu življenja v dvoje. Razlogi, zakaj je toliko ljudi nezrelih za zakon, katerega razveza nato botruje številnim neprijetnostim, ki še posebej boleče prizadenejo otroke, zaposlujejo raznovrstne strokovnjake. Trditve slednjih se v marsičem razlikujejo, druge kot mnogi drugi razčlenjuje zakonski polom hrvaški psiholog Pavao Brajša.

Iz več poslovenjenih njegovih knjig smo imeli priložnost spoznati, kako on gleda na ljubezen, spolnost, človeka nasploh, kajpak v povezavi z zakonom in tako pogosto razvezo, zdaži imamo na voljo še eno njegovo delo, ki je v primerjavi s prejšnjimi morebiti še poljudnejše, torej dostopno res širokemu krogu ljudi, a zato nič manj poznavalsko. Gre za »neobičajen priručnik za partnerske odnose«, kakor je podnaslovljena knjiga »Se da živeti v dvoje?«, prinaša troje razprav, osrednja je zdaj prvič doživela natis, preostali so hrvaško govoreči že lahko brali, knjiga pa je izšla pri Delavski enotnosti.

Ko gre za ljubezen in zakon, bi zamen iskali priručnik, v katerem bi našli napotke, ki bi zagotavljali srečno življenje v dvoje, ako bi se ravnali po njih. Takega priručnika ni in ga najbrž nikoli ne bo, življenje namreč poskrbi, da je kak napotek za nekoga ustrezen, spre-

jemljiv, za drugega pa ne, z napotki usmerjati različne nravi je jalovo opravilo. Tega se zaveda tudi Brajša, zato svojih dognanj nikomur ne vsiljuje. Podrobno pozna tako rekoč vse, kar je vrednega že bilo (do)rečeno o zakonu, o tem, zakaj in kako ljudje stopajo v zakon, kakšni razlogi jih vodijo iz zakona in kaj se potem dogaja z njimi. V pričujoči knjigi Brajša nazorno kaže, kako različnih, celo povsem nasprotnih mnenj so si poznavalci, in podaja dognanja, do katerih je prišel po dolgoletnem proučevanju zakonskih stisk.

Najprej govori o nepravilnem oz. nezrelem ravnanju ljudi, ob nepravilnostih pa oblikuje napotke, kako bi ljudje morali živeti v dvoje, da tako življenje ne bi bilo kratke sape. V prvi razpravi izvemo, kakšno vlogo imajo ljubezen, spolnost, nasploh življenjska zrelost za odgovorno, človečno zasnovano zakona, ki bo trajen le ob pravi izbiri zakonskega partnerja. Zanimiva je zlasti druga razprava o zakonskih preprih, iz katere izvemo, zakaj in kako se v zakonu splača pripraviti. Ko nikakršni napotki več ne pomagajo in sta partnerja pred ločitvijo, tedaj pa je treba vedeti, kaj se med njima pravzaprav dogaja in od tega vedenja je odvisno, ali se bosta ločila čim manj boleče — o tem govori zadnja razprava, iz sklepnih misli pa povzemamo prepričanje Brajše, da se v dvoje da živeti, dolgo in srečno, vse pa je odvisno samo od tistih, ki živijo v dvoje.

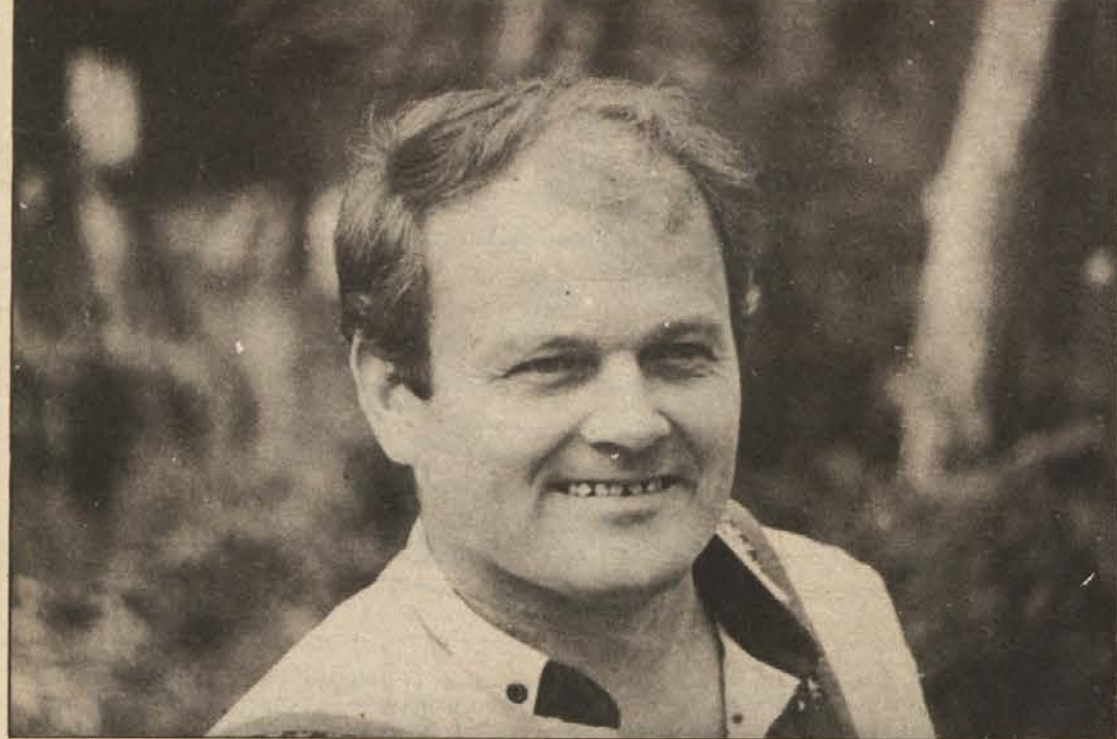
KOMENTAR

Zakaj grenkoba?

Izjemna usoda slovenskega naroda, ki se je jedril in ozaveščal ne ob kraljih, vojskovodjih, osvajalcih tujih ozemelj in podjetnih industrij, marveč ob svojih (lačnih in jetičnih) pesnikih in pisateljih, se pravi ob rodnem jeziku in knjigi, nas zavezuje, da odnos med slovenskim narodom in knjigo večkrat pregledamo in pretehtamo. Narejenih je bilo že nekaj raziskav, ki so s številkami razkrile, kakšen je v novejšem času odnos Slovencev do knjige, kakšne so dandanašnji bralne navade in seveda s tem posredno tudi kulturna razvitost »literarnega naroda«, kot so označili Slovence nekateri teoretiki.

Številke iz raziskav — vsaj nekatere med njimi — so porazne in rušijo mit o Slovencih kot ljubiteljih knjig. Raziskave v letih 1973 in 1979 so namreč nedvoumno pokazale, da je knjiga vse manj v rokah ljudi, da poprečni Slovenec škodljivo malo bere.

Tudi najnovejša raziskava *Knjiga in bralec*, ki so jo za Kulturno skupnost Slovenije naredili v raziskovalnem inštitutu fakultete za sociologijo, politologijo in novinarstvo, je postregla z nova z nič kaj razveseljivimi podatki. Res so

OBRAZI

SREBRO, ZLATO IN ... HENČEK IZ KAMENC

Menda so se včasih Slovenci znali zabavati z različnimi glasbili. Ob različnih priložnostih, zlasti ob dokončanju večjih kmečkih opravil, ob praznikih, žegnanjih in godovanjih pa ob ženitvah, sedminah in drugih narodnih veseljih in žalostih so jim dajala takt in melodijo ter poudarek njihovem razpoloženju. Sčasoma je v večini pokrajin naše lepe domovine prevladala harmonika. Tudi najstarejši ljudje se ne spominjajo, kdaj je to bilo, kajti številne sedaj živeče in že preminule rodove je spremljala od rojstva do groba. S harmoniko se je v slovenskem družabnem življenju pojavil tudi lik harmonikarja: človek, ki je do potankosti obvladal vse zmogljivosti tega ljudskega instrumenta, zraven pa znal družbi pripraviti še kup presenečenj, burk in različnih iger ter jo okolju in priložnosti primerno poživiti. Včasih je bil to priložnostni zaslužek, včasih poklic, kako globoko se je glas harmonike zarezal v bistvo slovenstva pa kaže že to, da ljubezen do nje tudi v dobi elektronske glasbe, različnih rockov in drugih modernih glasbenih vrst, ki uporabljajo druga izrazna sredstva, še ni izumrla. Po popularnosti narodnozabavnih ansamblov, katerih vodilni instrument je prav harmonika, bi trdili lahko celo nasprotno.

Henček Burkat, ustanovitelj ansambla Henček, prav te dni jadra na vrhnjem robu vala popularnosti. Zadnja plošča, Polka, valček, rock and roll, dosega z 80 tisoč prodanimi izvodi slovenski rekord in ni jih malo, ki jih zanima, kdo je ta človek, ki se je tako hitro v nekaj letih povzpел ob bok znamenitim Avenikom in Slaku. Ko sva se tisto sončno poznopoletno jutro srečala v njegovih rodnih Gornjih Kamencih, sem spoznal kot že tolikokrat poprej, da uspeh ni le stvar sreče ali naključja, ampak sad dolgoletnega vztrajnega dela.

»V svojem življenju sem se poizkusil v marsičem: v kmetovanju, gostinstvu, strojništvu in ne čisto brez uspeha, pa vendar, vedno mi je igranje dalo tisto notranje zadovoljstvo, po katerem sem hrepenel in se mu nameravam sedaj popolnoma posvetiti.« Tako pripoveduje sedemdesetletni Kamenčan, medtem ko se jutranje megle izgubljajo med brezami in jablanami na vrtu njegove novozgrajene hiše. »Ko sem hodil še v osnovno šolo, mi je mati kupila prvo 'fajtonarico'. Kaj prida ni bila, saj za novo ni bilo denarja. Mati je bila vdova, na kmetiji pa smo bili štirje otroci. Že na šoli sem igral na različnih prireditvah, potem pa doma in v fantovski družbi. Harmonikarja, ki zna raztegovati svoj meh, povsod radi sprejmejo. Rad sem tudi poslušal druge. Bil sem tako rekoč samouk, ko pa sem se srečal z drugimi, bolj izkušenimi harmonikarji, sem pobral marsikaj koristnega. Stari Potočar, po domače Jurjevec iz Potočne vasi, sedaj že pokojni, je bil zelo spreten muzikant in od njega sem se največ naučil v zgodnjih letih. Prečel pa sem se izpopolnil med služenjem vojaškega roka. Poslali so me domov po harmoniko in časa sem imel dovolj, da sem ubiral različne viže.«

Širšemu občinstvu se je harmonikar Henček s še dvema pevcema prvič predstavil pred enaindvajsetimi leti v radijski oddaji Za našo vas, dve leti pozneje pa v oddaji Pokaži, kaj znaš, kjer je zasedel drugo mesto. Takrat so se ljudje začeli zanimati zanj. Ponudbe za nastope na različnih prireditvah so se kar vrstile. Za Henčka pa so se začeli zanimati tudi glasbeni strokovnjaki. Boris Kovačič mu je dal več strokovnih nasvetov, ki jih je Henček s pridom uporabil. »V skoraj nespremenjeni postavi nastopa moj ansambel že dvajset let. Tudi to je posebna zanimivost, pa tudi prednost. Dobro se poznamo med sabo in vemo, kaj lahko naredimo. Sedaj, ko nastopata tudi moja sinova Tomaž in Toni, pa je dobil ansambel še bolj družinski pečat. Tomaž, ki mu je devetnajst let, na glasbeni akademiji v Ljubljani že drugo leto študira klarinet, kar je za tehnično izpopolnjevanje ansambla zelo koristno, dve leti mlajši Toni, ki igra trobento, pa obiskuje srednjo šolo elektro smeri v Novem mestu. Z leti se je na našem repertoarju nabralo kar lepo število skladb. Preko dvesto jih lahko zaigramo. Precej jih je bilo napisanih na kožo našemu ansamblu, zato so doživele tudi lep uspeh. Med pisci besedila sta zlasti uspešna Toni Gašperič in Tatjana Rodošek, med komponisti pa Berti Rodošek. S popularnostjo je rasla tudi prodaja plošč in kaset. Tako smo dobili že eno srebrno in tri zlate plošče ter eno zlato kaseto. Zadnja plošča, Polka, valček, rock and roll, pa bo kmalu morda tudi platinasta. Letos, še pred novim letom, nameravamo izdati še eno veliko ploščo. Kakšen bo njen naslov, še ne vem.«

Še in še bi se lahko pogovarjal s Henčkom, saj je sonce že kar lepo ogrelo kamnito mizo na vrtu pred hišo, ob kateri je raztegnil svojo harmoniko. O načrtih, da izda eno ploščo tudi v nemškem jeziku, ter o potovanjih med slovenskimi rojaki v Evropi in Ameriki, kjer so takih obiskov resnično veseli, pa naj bo to zaenkrat dovolj. Sicer pa, Henček in njegov ansambel sta na višku svoje dejavnosti in bomo o njem gotovo še slišali. Morda takrat, ko bo Kamence požlahntila še platina.

TONE JAKŠE

VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV

KMEČKA PEČ SE VRAČA

Tisti, ki je pred dnevi hotel nič hudega sluteč vstopiti v Rakarjevo delavnico v Gradcu v Beli krajini, je takoj, ko je odprl vrata, ugotovil, da to ne bo tako lahko. Tik ob vratih je namreč tako žarelo iz peči, v kateri je Julij Rakar žgal pečnice iz gline, da je bil prehod, če nisi bil dovolj uren in hitro stekel mimo, tako rekoč nemogoč. Pečar se je ob tem le utrujeno nasmehnil, kajti za njim je bila prečuta noč, in še bolj vztrajno nalagal v štiri metre dolge hodnike v peči. To je bilo predzadnje dejanje od številnih faz, ki so potrebne, da iz gline nastanejo pečnice — obloga za peči, nekaj predvsem krušne, danes pa sodobne kamine.

Rakarjev Julij je še edini, ki v Gradcu vztraja kot pečar, nekaj pa je bilo ljudi, ki so se ukvarjali s tem poklicem, veliko. Kako tudi ne, ko pa so imeli material tako rekoč pri roki: v stelnjkih na pet kilometrov oddaljeni Okljujki so kopali kremenčev pesek, na Krasincu glino za lonce, le kilometer od Gradca pa glino, s katero so obarvali lonce ter še drugo vrsto gline, ki so jo mešali s tisto s Krasinca, da je dobila boljše elastičnost. Julij se niti iz pripovedovanja ne spomni, kdaj so začeli v Gradcu prvi pečarji, ve pa, da sta bila pred drugo svetovno vojno Graf in pa Piletič, pri katerem se je izučil tudi njegov oče, ki je leto po končani vojni odprl svojo delavnico. Takrat je dela delalo tudi državno pečarsko podjetje, kraja pa je bilo v letih po osvoboditvi za vse dovolj.

»Oče se je v začetku ukvarjal predvsem z lončarstvom. Spominjam se, da je delal tudi izredno velike skledje, iz katerih je lahko jedlo tudi po 12 ljudi hkrati. Ponujat jih je nosil na sejme v Metliko, Črnomelj, Semič in Vinico, v glavnem pa jih je zamenjeval za koruzo, kajti zemlje nismo imeli, vsako leto pa smo vseeno hoteli zrediti kakšnega prašiča. Za veliko skledo je dobil po skiedo koruze, za majhno dve ali dve in pol.« pripoveduje o začetkih pečarske obrti pri njihovi hiši Rakar. Sam se je uradno začel učiti pri očetu leta 1956, čeprav je bila njegova učna doba pravzaprav že od takrat, ko je oče odprl delavnico. Tako je takoj potem, ko je končal osnovno šolo, sam postavil prvo peč na Otavcu. »Gospodinja se je križala, ko je videla, da jim bo smrkavec postavil peč, ki pa še danes stoji,« se smeji Rakar. Od takrat je s pomočjo njegovih spretnih rok dobilo krušne peči in kamine še na stotine domov, čeprav tudi v njegovem poklicu ni šlo vse gladko. Danes se mu ob dragi nafti in njenih derivatih ter preusmerjanju na trda goriva pišejo zlati časi, bila pa so leta, ko je nad pečarstvom obupal in se raje posvetil gostinstvu. Toda imel je srečo, da je oče vztrajal tudi takrat, ko je sin vrgel puško v koruzo. Tako je pred desetimi leti lahko znova poprijel za še vedno vpeljano delo v svojem osnovnem poklicu.

»Križa se je začela okrog leta 1968, ko so ljudje na veliko napeljevali v hiše centralno kurjavo. Marsikje so vrgli ven klasične peči, da pa si jo bi dal kdo postaviti na novo, je bilo skoraj neverjetno. Tako je pečarjem v glavnem ostalo le še polaganje ploščic, a tudi teh še ni bilo na domačem trgu, ampak so jih ljudje vozili iz Italije.« pove Julij, ki ima danes zopet toliko naročil, da ne more ustreči vsem strankam. Ne le, da so njegove peči zelo dobre, ampak je eden redkih na Dolenjskem, ki se ukvarja s tem delom. »Pečnice ni težko dobiti v prodajalni, veliko težje pa je s tistimi, ki naj bi postavili peč. Teh ljudi ni. K meni je prišel že marsikateri fant, da bi se izučil za pečarja, ko pa je videl, kako gnetem glino, je rekel, da ima zemlje tudi doma dovolj in odšel,« se pritožuje Rakar. Prav zaradi tega, ker nima pomočnika, gre Juliju delo še počasneje od rok, saj mora biti zraven od izkopa glin do postavitve peči. Njegovo delo

pa je še vedno v glavnem ročno, tako kot pred skoraj štirimi desetletji, ko je začel s pečarstvom oče. Le priprava glin je postala strojna.

Rakar koplje glino le streljaj od doma, kremenčev pesek pa pripelje iz Mokrega polja. Glino v drobilcu zdrobi in zmeša s kremenčevim peskom, potem pa jo namoči v vodo. Zelo pomembno za nadaljnjo obdelavo je, kako je glina trda in koliko vlage je v njej. Potem jo še enkrat vrže v drobilec in gnete v gnetilnem stroju, iz katerega dobi pol metra dolge valje s premerom dveh decimetrov. Te valje postavi na desko tako skupaj, da ni med njimi niti najmanjše luknjice. Na eni deski je zgneten približno kubični meter glin, ki jo z žlico reže na poldrugi centimeter debele plasti, te pa daje v modele, kjer se odtisnejo pečnice ali pa jih uporabi za opore, s pomočjo katerih se pri montaži spajajo skupaj pečnice. Surove pečnice pusti teden dni, da se posušijo na zraku, nato pa vsako posebej obdelajo z nožem, tako da ji zgleda hrupavo površino. Potem se pečnice ponovno sušijo nad pečjo, v kateri se druge žgejo. To sušenje mora biti počasno in traja do 14 dni. Največ 10 odst. vlage imajo lahko. Dober pečar že po otipu ugotovi, če je izdelek dovolj suh, če pa ga kdaj otip le prevara, ugotovi napako, ko pečnice jemlje iz peči, kajti barva na prevladnih pečnicah odpade. Sledi barvanje. Barva z oksidno barvo, ki daje ton. Daje jo med minij ali glajenko. Trenutno pri nas take barve ne dela nihče, zato Julij uporablja bolgarsko, a priznava, da je bila naša boljša, ker je bila prilagojena domači glini.

Potem se začne predzadnje, že na začetku omenjeno dejanje. Pečnice vloga v peč, v kateri je prostora za 700 kosov. To zadostuje za 10 kaminov. Okrog pečnic so arкаде, tako da plamen potuje okrog njih in jih žge enakomerno z vseh strani. 36 ur nepretrgano mora Julij nalagati v peč, v kateri se dvigne temperatura na 950 do 1000 stopinj. Peč seveda zazida, preden začne v njej kuriti, le skoz lino opazuje, kako se segreva. Po tednu dni, ko peč odpre, so pečnice pripravljene za montažo. Rakar pripravi doma tudi druge elemente za kamin, tako da mu poleg sestavljanja peči ostane pri stranki le še izdelava grelnih kanalov.

Čeprav je uspešnost pečarjevega dela odvisna od neštetihih »čjev«, pa Julija še nikoli niso pustili na cedilu. Zato pa se je že nekajkrat zgodilo, da so njegov trud izničile človeška nepazljivost, malomarnost, morda tudi ihta. Gradski pečar namreč vsako stranko posebej opozori, naj ne zapira naloženih peči s hermetičnimi vratci, ampak naj ta zapre šele, ko je v njej le še žerjavica. Tistim, ki ga niso poslušali, je peč že razneslo.

M. BEZEK

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

DL	DVOM-LJIVEC	GR. BOG VETROV	OGNENIŠKO ZRELO	TANTAL	DODATEK	DL	PESA	EG. BOG SONCA	KONEC LAJBE
LOČINA						MOŠKI OKRAS			
MUSLIM. VERSKA KNJIGA						RIM. VARUH OGNJISKA			
PISATELJICA PEROCI					ŠVIC. LETOVIŠČE	PRIHOD V PROSTOR			
ORG. SPOJINA		BESEDILO			RAZTEGLJIV TRAK			LITINA ZA OSI	DL
		NEM. PISATELJ (WILHELM)							DL
KISIK	MOŠTO	PAPEŽEVA KRONA			FR. TEROR. ORG. ORAC				STREŽNIK
RIM. FILOZOF		AZ. PUŠCAVA		ORODJE ZANJIC			PIVO		
MIT. LETALEC				ANGL. KOLIJZ			KOSAR-KARICA JEŽICE (DRZ. REPR.)		
AM. M. IME		GR. CRKA				IGRALKA GARDNER			
PRIPOVEDNISTVO		TV-SISTEM				PODOBA			
SKAF		STOPNJA CRK							
		KARDELJ EDVARD							
				GLINASTA PISCAL					
				NAROČJE					

KAROLINA MOHAR iz Kočevja je bila izrečena izmed reševalcev predzadnje križanke in žreb ji je dodelil za nagrado knjigo humoresk Tonija Gašperiča. Zaječljive črtice znanega slovenskega humorista, ki živi (in tudi opisuje) v naših krajih, pripravijo bralca do smeha, a ga tudi spomnijo na nekatere bridke resnice današnjika.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 4. oktobra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA.

Na svojih tleh lahko uspešno koreninimo in rastemo le ob svojem jeziku.

S. FATUR

Vsak pokončen človek ima dve izbiri: svobodo s trpljenjem ali zadovoljstvo brez svobode.

M. ROŽANČ

Naše resnično bogastvo ni denar, ki ga posedujemo, temveč naše sposobnosti, ki so del nas samih.

M. MAKAROVIČ

Brin na levi je, kot zatrjujejo poznavalci, star že 800 let. Prilivkavi črni bor raste v vazi iz kamna (sredina). Rdeči bor (desno) pa je star že 300 let.

Japonske male žive umetnine

Gojenje pritlikavih drevesc je umetnost — Desetletja in stoletja stara drevesca gredo iz rodu v rod — Mestni človek išče stik z naravo in lepoto

V preobljedeni Japonski je gojenje lepega pogosto povezano z malim, preprostim in delikatnim. Majhne so japonske drevesce, znane japonske haiku pesmi so dolge vsega 17 zlogov. Nič čudnega ni torej, če je na Japonskem doma tudi ena najbolj presenetljivih umetnosti — gojenje pritlikavih drevesc. Bonsai, kot jim pravijo Japonci, tako odražajo v popolnosti duha japonske kulture. Od pol do enega metra visoka drevesca združujejo lepoto narave s tradicijo in kulturo. Drevesca so namreč pogosto zelo stara. Stoletniki so običajni, je pa med njimi več dvestoletnikov, najdejo pa se tudi 300 in celo 500 let stri bonsaiji.

Vse več je Japoncev, ki odrezani od narave, žive v nagnetenih mestih, zato je starodavna umetnost gojenja miniaturnih drevesc ponovno zaživela. Še posebno japonska mladina se je začela navduševati za bonsai. Marljivo obrezujejo veje, jih uvijajo v željeno smer, vsakih pet let pa sistematično presajajo pritlikava drevesca in jim temeljito poročajo korenine. Vsa ta nega zahteva veliko znanja in skoraj da roko umetnika, saj mora drevesce ostati živo, majhno, pa vendar povsem podobno svojim nekajkrat večjim bratom v naravi.

Ukvarjanje s pritlikavimi drevesci ima družinsko tradicijo. Drevesca gredo iz rodu v rod. Danes vnuk obrezuje in neguje drevesce, ki ga je začel gojiti morda že njegov praded, jutri bo družinski bonsai prevzel potomec. Stoletna družinska drevesca so tako prave družinske dragocene. Ni se torej čuditi, če stane stoletno pritlikavo drevesce tudi do milijon dinarjev.

Ukvarjanje z bonsaiji je za Japonce nekaj podobnega kot pri nas ljubiteljsko ukvarjanje z umetnostjo. Pravi poklicni gojitelji pritlikavih drevesc pa uživajo ugled pravih umetnikov. Med najbolj poznanimi je Saburo Kato, ki živi v Omiyi, tokijskem predmestju, kjer je 13 glavnih vrst pritlikavih drevesc. V tej družini se poklicno ukvarjajo z bonsaiji že nekaj rodov. Samo to je zagotovilo, da bodo lahko vzgojili stara in dragocena drevesca. Sin dokončuje delo očeta, vnuk delo deda.

Saburo Kato pravi, da je poglavitna lastnost, ki jo mora imeti bonsai umetnik, skromnost. Pravi umetnik globoko spoštuje naravo in razume vsako drevesce kot neponovljiv in samosvoj primerček. Ko uvija vejeve in ga estetsko oblikuje, tega ne sme početi v nasprotju s težnjami drevesa samega, sicer ga kaj hitro uniči in dolgoletni trud gre po zlu. Dogodi se, da umetnik, če nima izbrušene občutka za individualizem posameznega drevesca, uniči delo desetletij.

»Vsako drevesce je pesem,« pravi Kato. Če se človek poglubi v njegovo podobo, mu pripoveduje o lepota in tegobah življenja, pričara mu vzdušje, podobno kot vsaka dobra pesem.

V zadnjem času umetnost gojenja bonsaijev prihaja tudi v Evropo. V Veliki Britaniji že imajo britansko združenje, ljubiteljev japonskih pritlikavih drevesc pa je vse več.

MiM
(Vir: Readers Digest)

Onesnaženje brez meja

Ekološka zavest se prebuja tudi na Vzhodu — Lignit in premog najhujša onesnaževalca

Vzhodnoevropske države se dotedaj niso kaj prida menile za onesnaževanje svojega (in tujega!) okolja, saj so razvoju industrije dale popolno prednost pred vsem drugim. In medtem ko so v zahodnoevropskih državah že začeli uvajati vrsto omejitev pri gradnji hudih onesnaževalcev, ko so vgrajevali filtre v tovarniške dimnike, zmanjšali škodljive izpuhe avtomobilov in še drugače poskušali zmanjšati vse hujše onesnaževanje zrak, so na Vzhodu delali, kot da se ne dogaja nič. Toda svet je eden in vsem skupen. Zdar tudi v vzhodnoevropskih državah začnejo priznavati, da ni mogoče več zatiskati oči pred tem hudim problemom.

V Vzhodni Nemčiji kot industrijsko razviti vzhodnoevropski državi se je premaknilo na boljše. V načrtu za prihodnjih pet let imajo prvokrat zapisana vlaganja

v čistilne naprave in gradnjo teh naprav. Nekatera vzhodnonemška mesta imajo namreč že zdaj izredno slab zrak, med njimi pa ima žalosten rekord Leipzig, katerega prebivalci vdihavajo najbolj onesnažen zrak. Kriva je predvsem kemična industrija. Toda širših območij vse tja do Skandinavije ne onesnažuje to, pač pa je glavni krivec slab premog, ki ima precej žveplениh primesi. Pri izogrevanju manj kakovostnega in neprečiščenega premoga pride v ozračje na tone žveplениh spojin, ki v ozračju skupaj z drugimi čimnitelji tvorijo tako imenovani kisli dež. Kisle padavine pa so prava šiba božja, saj zastrupljajo zemljo in vodo, uničujejo gozd in razjedajo kulturne in druge spomenike.

Med najhujšimi onesnaževalci zraka v Evropi so prav industrije Vzhodne Nemčije, Poljske in Češkoslovaške, kjer so čistilne naprave v tovarniških dimnikih redkost.

Hitrost poš

Najboljša danska, najslabša italijanska

Vsredzavni znanstveni inštitut Danske je na pobudo združenja zahodnonemških potrošnikov opravil majhno raziskavo, s pomočjo katere naj bi ugotovili hitrost in točnost delovanja poštne sistemo v osmih zahodnoevropskih državah.

Delavci inštituta so izpeljali akcijo, v kateri so v vsaki od držav vrgli določeno število pisem v poštne nabiralnike, potem pa so merili čas, ki so ga poštarji porabili za dostavo pisem na domove naslovnikov.

Izkazalo se je, da so najhitrejši in najvestnejši danski poštarji. Kar 95 odstotkov vseh pisem je prispelo na pravi naslov že naslednji dan. Malce bolj počasni so bili norveški poštarji, ki so v enem dnevu dostavili 82,5 odst. pošilk, v Veliki Britaniji je bil odstotek še nekaj nižji — 79. Na naslednja mesta so se uvrstile druge razvite države takole: ZR Nemčija (77 odst.), Nizozemska (71,2 odst.), Francija (67,8 odst.) in Avstrija (55,5 odst.).

Povsem osamljena in zares na repu se je znašla Italija, kjer poštarji naslednji dan niso dostavili niti enega pisma. Šele tretji dan, ko so povsod drugod prispelo na naslove vse pisemske pošiljke, je italijanska pošta dostavila eno samo. Takega polzega poslovanja ni nihče pričakoval.

VAŠA ZGODBA

ZAKAJ ME NIHČE NE MARA?

Dan se počasi nagiba k večeru. Po nekaterih domovih se že prižgajo luči. Sama tava po ulici. Korak ji zastaja, noge je ne ubogajo. Zaslisi šepet dveh mladih ljudi, ki hodita tesno skupaj in se držata za roke. Stisne jo pri srcu. Zakaj je sama? Ne najde odgovora. Za trenutek obstane in se obrne za zaljubljenca. Odide naprej. Ustavi se pred izložbo s čevlji. V oknu zagleda senco svoje postave. Nekaj časa strmi v to senco. Nasmehne se.

Dober večer, se morda dolgočasiti? Ti lahko delam družbo?« zaslisi za seboj fantovski glas. »Ne, hvala, nekoga čakam,« odgovori potih, skoraj boječ. Pogoltno slino in gre naprej. Kam? Nihče ne ve. Morda tudi sama ne. Ve le to, da ji nekaj ne da miru, da jo nekaj priganja naprej, čim dalje od tega hladnega mesta, od teh hinavskih, sebičnih ljudi. Nikjer ne najde miru. Išče nekaj, išče žarek, ki bi ji razsvetlil življenje. Kaj išče? Tega ne ve. Po licu ji zdrse solza, solza samote, solza pričakovanja. S počasno kretnjo si jo obrise. Prvi solzi sledi druga, tretja, nešteto. Zajoka. Čemu? Ne zna si odgovoriti. Samo občuti tisto grenko spoznanje, da je sama na svetu. Nima očeta niti matere. Bratov in sester ne pozna. Prijatelj nima.

Pogoltno kepo, ki se ji naredi v grlu. Ustavi se pri visokem hrastu. Objame ga, kakor bi objela človeka. Roke se ji tresejo. Sesede se na tla. Zakaj je nihče ne mara? Zakaj jo je narava obdarila s tako malo lepote, da ne privlači nikogar? V daljavi zagleda luč. Še vedno se drži debela. Lahno zapiha jesenski veter. Tanjša bluzja ji postane prehladna. Še tesneje se oklene hrasta. Po licih ji tečejo solze. Ne ustavi jih. Se tudi ne trudi, da bi jih ustavila.

Instant pivo

Zmešaj z vodo in pij!

Napitek zveni zelo znano in sodobno, saj smo ga vajeni pri pripravi prenekaterega jedilnega obroka, glasi pa se: »Zlij malo koncentrata v kozarec in dobro premešaj, nato spij.« Nenaavadno je le to, da navodilo govori o pripravi piva, pijače torej, ki je doslej v instant obliki nismo poznali, marsikdo pa tudi nikoli ne pričakoval.

Koncentrat za pripravo instant piva je uspelo narediti znanemu francoskemu pivovarju Michelu Debusu, čigar podjetje Pechaur je na francoski lestvici zapisano kot peti proizvajalec v državi. Pred kratkim so patentirali dehidrirano pivo in postopek za njegovo pridobivanje. Ve se le toliko, da koncentrat dobijo po postopku obrnjene osmoze, podobno kot pridobivajo pitno vodo iz slane, ter da se pri tem okus piva ne spri.

Viskozni koncentrat je mogoče obdelati po želji. Lahko ostane brez alkohola in je primeren za islamske dežele, lahko se mu doda več ali manj alkohola, kakor je pač navada v posamezni deželi, lahko se ga poljubno tudi osladi, skratka, vsakdo si pripravi pivo po svojem okusu.

Predvsem pa je koncentrat namenjen manjšim pivovarnam v državah brez pivovarniške gradnje, ki imajo tako možnost koncentrat obdelati in točiti svoje pivo.

DNK iz mumije

Bodo faraone oživili?

Ko je svet obkrožila novica, da je molekularni biolog Svante Paabo na švedski univerzi Uppsala izločil in kloniral dezoksiribonukleinsko kislino (DNK) iz 2.400 let stare egipčanske mumije, se je seveda zastavilo vprašanje, ali je morda mogoče na ta način oživeti že davno umrle ljudi. Po časopisju je bilo na to temo moč prebrati tudi nekaj skoraj da že grozljivih napovedi o vstajenju faraonov in drugih velmož, ki so jih balzamirali ali kako drugače ohranili njihove telesne ostanke.

Odgovor je seveda odločen ne. Kloniranje, preprosto povedano pomnožitev genske tvarine, ki je uspela švedskemu molekularnemu biologu, še zdaleč ni oživljenje vse zapletene genske strukture človeške celice. Dejansko je šlo le za nekaj delcev DNK. Če bi hoteli ustvariti živo kopijo že umrlega človeka, bi morali strokovnjaki iz mumije izločiti na milijone delcev in — kar je praktično povsem nerešljiva naloga — jih znova sestaviti v natančnem redu.

Vendar pa starodavna genska tvarina vseeno pomeni odlično znanstveno sredstvo za morebitne kasnejše raziskave faraonskih dinastij in morda celo za ugotavljanje povezav starih Egipčanov z domnevnimi človekovimi predniki. Če bi, denimo, strokovnjakom uspelo izločiti DNK neandertalca, bi primerjav obih tvarin natančno odgovorila, ali sta si oba nekdanja nosilca teh genov v sorodu.

Čipi napenjajo jadra

Najsodobnejše jadrnice krmili računalnik

Že dlje časa je v svetu opaziti večje zanimanje za jadrnice in jadra, kar nedvomno kaže, da čas jader in jadrnic še ni minil in da se ne dajo kar tako zrniti z morja širokih cest. S področja športnih tekmovalnih jadrnic širijo v potniški in blagovni promet, kjer nameravajo postati resne tekme motornim ladjam, še posebno ker njim v prid delata tako energetsko varčevanje kot najsodobnejša računalniška tehnologija.

O nenavadni ladji s kovinskimi valji namesto jader, ki jih je izumil znani raziskovalec morij J. Y. Cousteau, smo že pisali v našem tedniku. Tokrat si oglejmo obetajočo potniško jadrnico, ki ta hip nastaja v francoskem Le Havru. Konstruktorji so jo načrtali kot ladjo za prevoz 150 potnikov. Njena najbolj izrazita prednost pa naj bi bila izredna energetska skromnost. V glavnem naj bi jo gnala zastonska moč vetra, le v popolnem brezvetrju bi jo naprej gnali dizelovi motorji.

Štirjambornica Windstar bo imela šest trikotnih jader, ki pa jih bo naravnava ladijski računalnik glede na podatke, ki jih bo sproti dobival z naprav, nameščenih na jamborih. Hidravlične naprave, prav tako krmiljene računalniško,

bodo skrbele za zvijanje in razvijanje ustreznih jader. In tudi krmilo bo imel pod komando elektronski silicijski kapitan. Tako naj bi jadrnica optimalno izrabila in izkoristila veter. Da pa je vožnja na tih jadrnicah prijetnejša kot na tresočih se in brneči motoriki, najbrž ni potrebno zapisati, vsaj kar se potnikov tiče, medtem ko bo z prevoznika poglavitno močno zmanjšan strošek za gorivo.

Neutrudljivi varuh

Elektronska varuška bdi nad najmlajšimi

Pogosto se pripeti, da še tako skrbno varovan otrok v kratkem hipu nepazljivosti uide izpod nadzorstva in se kje izgubi, zaide na rob vode, pade, se utopi, obleži v globljem jarku, stari apnenici, polzasutem vodnjaku, jašku ipd. Pasti za otroka je povsod dovolj. In preden malega nesrečneža najdejo, je marsikdaj že prepozno. Poslej naj bi na male »pustolovce«

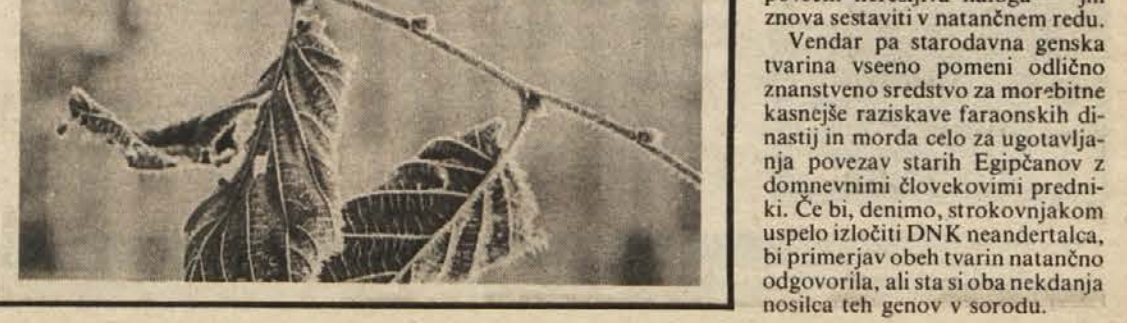

Škatlica za otrokovim pasom neutrudno bdi nad varnostjo.

budno pazil še nekdo — elektronski spremljevalec, ki ne zaspi, je vedno pri otroku in takoj sporoči, če je kaj narobe.

Gre za napravo, ki so jo izdelali v kalifornijskem podjetju Cortex Electronic. Zasnovana je kot radijski oddajnik, ki ga pritrjuje otroku na nos. Ves čas oddaja neslišne signale, sprejema pa jih sprejemnik, ki je v bližini tistega, ki otroka čuva, naj bodo to roditelji ali vzgojitelji. Če se otrok oddalji več kot 30 metrov, se v sprejemniku sproži zvočni alarm, ki opozori, da otrok odhaja na nepredvideno »raziskovanje«. Prav tako se samodejni alarm vključi, če otrok pade v vodo in če kdo poskuša na silo odstraniti napravo na otrokovem pasu, se pravi, da naprava vsaj deloma varuje tudi pred ugrabitvijo.

Še ena koristna stvar je na napravi: tako imenovani gumb za vznemirjenje. Če otrok meni, da je v nevarnosti, pritisne nanj in prav tako sproži alarm.

Pomožni cariniki iz Kočevja

Delavci Itasa zlahka našli tihotapski zaklad, ki so ga koprski in ljubljanski cariniki iskali 14 dni — Prevelika vnema prišla pred sodnike

KOČEVJE — Vseh osem obdolžencev je krivih, ker so vzeli tujo stvar z namenom, da si jo trajno prilaste. Vendar pa sodišče kazni odpušči Branku Patafi, Antonu Volfu, Cvetku Kotarju in Antonu Osmaku, ker so o odnašanju tujih predmetov obvestili odgovorne; Miha Vresk, Avgust Jerebičnik, Andrej Zgonc in Anton Jalovec pa so obsojeni na 3 mesece pogojno za eno leto, ker pristojnih o odnašanju blaga niso obvestili in so čakali, da bi si ga prilastili. Sodba, ki jo je izrekli sodišče v Kočevju 18. septembra, še ni pravomočna.

V kočevski Itas so pripeljali lani v popravilo cisterno za prevoz cementa, last ljubljanskega Integrala. Do okvare je prišlo v Iraku. 8. aprila lani, malo pred koncem šihita, so delavci Itasa, Patafa, Volf in Kotar, prali cisterno in pri tem opazili, da je med dvema prekatoma privarjena pločevina, ki je tam sicer ne bi smelo biti. Odstranili so jo in zgodilo se je kot v pravljici o Ali Babi in 40 razbojnikih: pred njimi se je odprl bunker tihotapskega blaga, v katerem je bilo mnogo radiokasetofonov, brusilk, vrtnih strojev, sveč, nekaj kozmetike itd.

Presenečeni delavci so začeli nositi vse to v omarice, kjer so imeli svoje orodje. Pridružil se jim je še Osmak. Na sodišču so trdili, da so to počeli le zato, da voda vsega ne bi pokvarila.

Zaradi nenavadnega vrveža so postali pozorni tudi drugi delavci in tako so nekaj blaga prenesli v svoje omarice še Vresk, Jerebičnik, Zgonc in Jalovec. Vendar so nato prvi štirje o najdbi le obvestili varnostnika, ta pa postajo milice, in miličniki so takoj vse blago zasegli. Po carinskih osnovah je bila vrednost vsega blaga ocenjena na 155.750 din, dejansko pa je bila precej večja, saj je Vresk dejal, da je bil na primer brusilni stroj, ki ga je on odnesel v omarico, ocenjen na okoli 5.600 din, dejansko pa je bila že takrat njegova cena v trgovini 26.800 din.

Zanimivo je, da to tihotapsko blago ni bilo namenjeno v Kočevje. Blago je bilo v škatlah ali različnih zavojih, na katerih so bila napisana tudi imena tistih, ki naj bi ga dobili. Potem pa se je vse nekaj zapletlo, kaže, da je nekdo tihotapljenje prijavil. Prav zato so kar teden dni cisterno pregledovali na carinarnici v Kopru in prav toliko časa na carinarnici v Ljubljani, a cariniki niso našli ničesar. Blago so odkrili šele delavci Itasa, ki pa jih je sodišče podučilo, da tujih najdenih stvari ne kaže jemati.

Zvedeli smo, da tečeta o tej zadevi še dva sodna postopka proti glavnim krivcem za tihotapljenje, in sicer pred sodiščem v Kopru in sodiščem v Ljubljani.

J. PRIMC

Šmajdek prvak v gorski vožnji

Nov uspeh novomeških kolesarjev na prvenstvu SRS in SFRJ v gorski vožnji in na kronometer

KOBARID — Novomeški kolesarji so se tudi ob koncu sezone izkazali na posamičnem državnem in republičkem prvenstvu v gorski vožnji in vožnji na kronometer, ki je bilo zadnji konec tedna v Kobaridu. Mlajša mladina Krke Šmajdek in Ravbar sta zasedla 1. in 2. mesto na 4,5 km dolgi gorski

preizkušnji. Novi državni prvak Šmajdek je to progo prevozil v času 14:18, njegov klubski tovariš Ravbar pa je na cilj pripeljal 4 sekunde za njim.

Vojak Sandi Papež je med člani na gorski preizkušnji osvojil 3. mesto, Smole je bil 5., Glivar 8. in Pavišič 10. Člani so vozili na 10,5 km dolgi progi. V vožnji na kronometer so člani vozili 44 km, zmagal pa je Kranjčan Ropret, 2. je bil Sandi Papež, 3. Smole, 4. Glivar in Robič (vsi Krka) 6.

Prvenstva so se udeležili tudi kolesarji iz Metlike in se dobro odrezali. Med 60 mlajšimi mladinci je bil v gorski vožnji Škrabar 15., pionir Sturm 17. in Mozetič 38. Solidno so vozili tudi v dirki na kronometer. Vse skupaj je za kolesarje mladega metliškega društva lepa spodbuda.

Šport

DOLENJSKI NOGOMET

DOLENJSKA — V dolenski nogometni ligi nastopa pri članih 7 ekip. Rezultati 1. kola: Elan: Bela krajina — Partizan — Vejer 6:0, Kočevje — Šentjernej 4:2, Ribnica — Partizan (S) 10:0, prosta je bila ekipa Gričelj; kadeti: B. krajina — Partizan — Vejer 5:2, Kočevje — Elan B 7:1, Ribnica — Partizan (S) 3:7, prost je bil Elan A.

20. kros »Dela« v Novem mestu

Čez slab mesec bo v Novem mestu jubilejni kros »Dela«, doslej najbolj množična športna prireditev — Pričakujejo 2.000 udeležencev iz cele Slovenije

NOVO MESTO — Čez slab mesec, 20. oktobra, bo v Novem mestu doslej najbolj množična športna prireditev — 20. kros »Dela«. Organizator, novomeška Zveza telesnokulturnih organizacij oziroma poseben organizacijski odbor, računa, da se bo jubilejnega krosa udeležilo več kot 2.000 tekmovalcev iz vseh slovenskih občin. Skupaj pa bo na občinskih in drugih tekmovalnih sodelovalo več kot 200.000 tekačev in tekačic, kar zgovorno prča

o priljubljenosti teka v naravi v Sloveniji.

Tekmovanje bo, kot rečeno, v Novem mestu, in sicer na terenu pri Stadionu bratstva in enotnosti, kjer bo tudi cilj. Proga bo dolga 1.000 metrov, na njej pa se bodo pomerili tekači in tekačice, razdeljeni kar v 18 kategorij. Pionirji in pionirke, ki so razvrščeni v 8 skupin, bodo tekli 1.000 m, prav tako mlajše mladinke, 2 km bodo morali preteči ml. mladinci, st. mladinke, članice in veteranke, 3.000 m st. mladinci in pripadniki JLA, pet krogov, se pravi 5.000 m, pa bodo morali preteči člani ter obe kategoriji veterani.

Za pripravo te velike prireditve skrbijo številni odbori in komisije. Računajo, da bo prireditev stala okoli 700 tisočakov, največ, 200.000 dinarjev.

PREMAGALI KRMEJČANE

KRMELJ — V soboto so sevnški rokometarji igrali v gosteh. Najprej so mladinci premagali gostitelje 27:14, v II. republiški ligi so sevnški člani premagali Krmeljčane s 35:26. Največkrat so zatrešji nasprotnikovo mrežo Sevnčani: Špan (10), Trbovc in Kneževič. Pri Krmeljčanih je bil najboljši strellec Bergant (11).

V počastitev 40-letnice Stillesa

Tekmovanja v streljanju, kegljanju in šahu

SEVNICA — Ob 40-letnici sevnškega Stillesa so športni delavci te delovne organizacije pripravili športna tekmovanja v streljanju, kegljanju in šahu. V streljanju v vojaško puško se je pomerilo 8 ekip, zmagala je ekipa SD sevnške Kopitarne, 2. mesto je zasedla SD Herog Marok, tretje pa SD Boštanj. Med 32 posamezniki je zmagal Slavko Zakošek ml., 2. je bil Stane Mirtelj, 3. pa Miro Ognjenovič. V kegljanju je zmagala ekipa Kopitarne, 2. je bil Stilles in 3. Jutranjka. V šahu so zmagali igralci Lisce, 2. mesto je pripadalo ekipi sevnškega invalidskega društva, 3. so bili šahisti Kopitarne. Med posamezniki je zmagal Predrag Lazič iz Sevnice pred Vinkom Tomazinom iz Šentruperta in Francem Derstvenškom iz Sevnice. Vse proučrsčene ekipe so prejele lepe plakete s likom mizarja, ki jih je izdelal medaljer Vladimir Štoviček.

J. B.

Rekordni Fabjanov tek

NOVA GORICA — Atleti in atletinje so v Novi Gorici nastopili v zadnjem kolu ekipnega prvenstva Slovenije. Kljub temu da je bilo moštvo Novega mesta zaradi poškodb in drugih težav oslabiljeno, so fantje in dekleta na koncu osvojili četrto mesto. Dosegli so nekaj letošnjih najboljših rezultatov in celo osebnih rekordov. Najbolj sta se odrezala Lapanje in Fabjan; prvi zato, ker je po sezoni, ki mu jo je skazila poškodba, z lahkoto preskočil 210 cm, drugi pa, ker je povsem nepričakovano izboljšal osebni rekord v teku na 3000 m na 8:24,5, kar je najboljši letošnji mladinski rezultat v republiki in ponovno presežena meja, ki zagotavlja uvrstitev med mlade perspektivne športnike. Fabjanov rezultat je še posebej razveseljeval zato, ker bo čez približno mesec dni v Novem mestu republiški kros Dela, kjer bo novomeška ekipa starejših mladincev gotovo med najboljšimi.

V Novi Gorici je Primc spet zmagal v metu diska (50,42 m), svojo dobro formo pa je teden dni pred finalom Atletskega pokala Slovenije za mlajše mladince potrdil tudi Tekstor na visokih ovirah s 15,7 s. Kranjčič je v daljnji dosegel letos najboljši rezultat s 652 cm, Zbogar pa se je izkazal v teku na 800 m z rezultatom 2:03,2. V skoku v višino je izven konkurence Jožef dosegel svoj letošnji najboljši rezultat 195 cm.

Pri dekletih je Dergančeva zmagala v metu krogle (9,23 m), v disku pa je bila tretja (23,60 m). Drugi mesti sta osv-

LEPE ODSTREL — Ekipa strelskega društva Partizan iz Krškega sestavi Rudi Milinarič, Jože Koritnik (zadaj), Mirko Slemenšek in Jože Žabkar (spredaj) je množični pokalov iz prejšnjih uspešnih sezon dodala še lepo bero iz letošnje. Osvojila je prehodni pokal tedna dolenskega turizma, prehodni pokal KS Veliki Studenc, pokal za 2. mesto na tekmovalju za pokal Grude v Ljubljani in prehodni pokal za 1. mesto na strelskem tekmovalju Mercatorja v Krškem. Vse te pokale je prejela za kombinacijo v streljanju na glinaste golobe in v streljanju z malokalibrsko puško.

ojili Renata Zupančič v teku na 200 m (27,2 s) in Gorenc Milica v skoku v daljino s 500 cm. Ostali rezultati: moški — 100 m: 4. Zbogar 11,9 s; 200 m: Judež (4.) 24,6 s; 1500 m: Vidmar

Andrej Lapanje — zelo dober rezultat na koncu sezone, ki mu jo je pokvarila poškodba.

4:15,0 kopeje: Lapanje (5) 53,20 m; krogla: 3. Primc 13,23 m; 4x100: Nm 4, 45,6 s; dekleta: 100 m: 3. Zupančič 13,3 s; 400 m: Eržen 62,3 s; 800 m: Lipej 2:38,5; 100 m ov.: Eržen 16,2 s; višina: Matijašič 155 cm; kopeje: Hribar 34,80 m; 4x100 m: Nm 52,4 s.

PO DOLENJSKI DEŽELI

● Rudi Kastelic iz Žvirč je te dni prijavil oblastem, da mu je sovaščan Mirko vrgel v vodnjak s pitno vodo crknjeno mačko. Škoda je seveda precejšnja, saj bo treba vodnjak izprazniti in očistiti.

● Tovornjakar Željko Želznak iz Samobora je med vožnjo iz Zagreba proti Ljubljani veselo izgubljal šestmeterske bakrene cevi. Vozniki, ki so peljali za njim, so padajoče dragocenosti še bolj veselo pobirali. Piko na i so dali miličniki, ki so imeli dejanje na očeh. Cevi so se spet znašle na tovornjaku.

● V četrtek, 19. septembra, je trgovino Okras v Novem mestu obiskal spreten nepridiprav in ukradel 10 poročnih prstanov. Domnevajo, da se ne namerava desetkrat poročiti. Škode je za 95.000 din.

● Mladen B. z Rake je na gradbišču Taljci vrh ukradel stot bakrene žice lastnemu monter-skemu podjetju in jo prodal črnomaljskemu Dinusu. Upajmo, da medrepubliškega spora ne bo.

● V noči na 22. september je neznan storilec iz restavracije na železniški postaji v Bršljini ukradel 20 zavojčkov cigaret, liter encijana in 500 din. Zakaj tudi 500 din, se sprašujejo v tatinskih krogih.

ISKRA — BURJA 23:11 (13:7)

ŠENTJERNEJ — Rokometarje Šentjernejske Iskre so dosegle nepričakovano lahko zmago v srečanju z Burjo iz Škofij, ki sodi med boljše slovenske ligašce. Gostje so začele precej odločno, povedle s 3:1, nato pa je prišla do izraza udarna in učinkovita igra gostiteljic, ki so igrale kot preroneje. Šentjernejčanke, ki so zaigrale taktično dobro, so povsem izločile iz igre Letigovo, ki je strah in trepet vrtark, potem pa se je odvijala igra »mačke z miško«.

NOVO MESTO — VETA 14 : 16 (6:8)

NOVO MESTO — Kot kaže, se kriza novomeških rokometarje še kar naprej nadaljuje, kar se je pokazalo v srečanju z rokometaricami Vete iz Polja. Gostje, ki so igrale ostro in pametno, so povsem onemogočile Novomeščanke, ki so rinitle z glavo skoz ozi zid. Takšna igra ni mogla roditi sadov, zato so gostje zasluženo zmagale. Kot kaže, so Novomeščanke tudi psihično slabo pripravljene, saj jih lahko že vsak vetrič vrže s tira. Očitno je, da bo moral trener Janez Štukelj drugače zastaviti delo.

S. D.

SPET ZMAĞA RIBNICE

ŠENTJERNEJ — V 2. kolu dolenske nogometne lige je Ribnica tudi drugič zmagala, tokrat je v gosteh premagala Šentjernejske s 3:2 (3:1). V isti ligi so kadeti Ribnice v Novem mestu premagali Elan s 4:0.

Kratke iz Ribnice in Kočevja

● Sredi prejšnjega tedna so rokometarji Inlesa vrtili obisk avstrijskemu prvotlaču Avanti iz Celovca in spet zmagali, tokrat z rezultatom 25:23. Mladinci pa so gostovali na Opčinah pri Trstu in domače igralce, ki so ekipo ustanovili šele lani, premagali z 3:1:1.

● Milena Delič, 16-letno deklet, ki je začela igrati pri kočevskem Itasu, je lani zapustila Kočevje in eno sezono igrala v Podravki iz Koprivnice, članu 2. zvezne rokometne lige. Za to perspektivno igralko so se začeli zanimati tudi drugi klubi in prestopila je k beograskemu Radničkemu, večkratnemu državnemu prvaku. Milena je tudi članica mladinske reprezentance, ki bo konec oktobra igrala na svetovnem prvenstvu v Južni Koreji.

● V kočevskem domu telesne kulture so odigrali prvi pregledni jesenski slovenski mladinski namiznoteniški turnir. Premočno je zmagal Robert Smrekar, član Zaloga. V drugi skupini je bil najboljši domačin Špelči, Murn pa je bil četrti. V 3. skupini je Struna osvojil 2. mesto, v 1. skupini pa je bil Komac peti.

● Nogometarji Ribnice so bili na 5-dnevni pripravah na Krku, kjer so odigrali tudi prijateljsko tekmo z ekipo Naprijed iz Hreljina. Po vodstvu domačih so Ribničani zasluženo zmagali z 2:1.

● V 8. kolu občinske lige v malem nogometu so dosegli te rezultate: Slemenca — Gostišče Ribničani 3:8, Kot — Velike Lašče 2:7, Divji jezdeci — Stokc 84 Slavin 5:0, Hrast — Sodražica 0:0, Lončar — Veterani 0:4. Vrstni red: Sodražica 15, Hrast 13, Velike Lašče 11 itd.

VODI DONIT

V 3. kolu 2. republiške rokometne lige je Donit v Sodražici premagal Kamnik s 27:23. Ostali rezultati klubov iz Ribniške doline: Inles:Predvor 26:23, Mokerc:Itas 26:22. Po 3. kolu vodi Donit s 6 točkami.

LAHKA ZMAĞA ELANA

NOVO MESTO — V 4. kolu OČL zahod sta se v Novem mestu pomerili ekipi domačega Elana in Pirana. Gostje so se predstavili kot ena slabših ekip in samo članovcem se lahko zahvalijo, da niso dobili več kot dva gola. V prvem polčasu, ko sta padla oba zadetka je bila igra boljša. Neodločni sodnik Čatovič iz Ljubljane je pokazal pet rumenih kartonov, dva domačim in tri gostujočim igralcem. Strelec obeh zadetkov za Elan je bil Dabič. V naslednjem kolu igrajo Novomeščani v Sežani.

Stavbar zmagal

Pionirjev mednarodni odbojgarski turnir

NOVO MESTO — Odbojgarski klub Pionir je pripravil v novomeški športni dvorani tradicionalni mednarodni odbojgarski turnir, na katerem sta letos poleg gostitelja sodelovala še zvezni ligaš mariborski Stavbar in italijanski drugoligaš Arrital iz Monte Frede. Novomeški odbojgarji so že v otvoritveni tekmi turnirja nalleteli na trd oreh. Po dveh nizih, ki so jih brez težav dobili gostitelji, je kazalo, da bodo zabeležili lepo in zasluženo zmago. Vendar so se nato dogodki zasukali povsem drugače: Mariborčani so se zbrali in nato dobili preostale tri nize, s tem pa tudi srečanje. Kasnejši zmagovalci, odbojkarji Stavbarja, so potem imeli težave tudi z italijanskim drugoligašem, ki ga je okrepil naš reprezentant Tasevski, vendar so preskočili tudi to oviro. V zadnjem srečanju so pionirjevi z gosti iz Italije igrali brezvoljno in utrujeno in gladko izgubili z 2:0.

Rezultati: Pionir — Stavbar 2:3, Stavbar — Arrital 2:1 in Pionir — Arrital 0:2. Vrstni red: 1. Stavbar, 2. Arrital, 3. Pionir.

S. D.

ZA 1,5 MILIJONA DIN ŠKODE

STARI TRG — 20. septembra je Jožef Strajnar iz Dolenjih Kamenc vozil s tovornjakom iz Starega trga proti Dobljučam. Ko je pripeljal 400 m križišče regionalne ceste Kanižarica—Livold, mu je v preglednem ovinku iz Dobljč pripeljal nasproti s tovornjakom Franc Zorman iz Družinske vasi. Zaradi neprimerne hitrosti Strajnarjevega tovornjaka sta vozili trčili. Gmotne škode je za 1,5 milijona din.

SOPOTNIK PODLEGEL

NOVO MESTO — 20. septembra je v novomeški bolnišnici umrl 25-letni Janez Vidmar iz Šmihela pri Žužemberku, ki se je kot sopotnik motorista Rajka Palčarja hudo ranil v prometni nesreči, ko je Palčar trčil v blok osebnega avtomobila Franca Grma iz Ljubljane, ki je izsiljeval prednost v križišču krajevne in regionalne ceste pri Žužemberku.

Na prehodu za pešce podrla dva otoka

Sestrici Alapovič so odpeljali v bolnišnico — Brulčeva ni zavirala

NOVO MESTO — Ana Brulc iz Novega mesta je 19. septembra peljala z osebnim avtom po Zagrebški cesti iz Kandije proti Žabji vasi. Ko je pripeljala do prehoda za pešce v križišču Zagrebška cesta—Kotarjeva ulica, je z nezmanjšano hitrostjo zapeljala na prehod za pešce. Pri tem je s prednjim delom avta zadela 6-letno Jeleno Alapovič in 10-letno Vesno Alapovič iz Novega mesta. Sestrici sta nameravali pravilno po prehodu prečkati Zagrebško cesto. Jelena in Vesno so takoj odpeljali v bolnišnico, Jelena je ostala na zdravljenju.

VARNEJE V ŠOLO IN VRTEC

RIBNICA — Število prometnih nesreč, v katerih so udeleženi otroci, spet rahlo narašča, zaradi česar je potrebno podvzeti nekatere ukrepe za večjo varnost predšolskih in šolskih otrok, so ugotovili na zadnji seji sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Ribnica. V letu 1983 je bilo v ribniški občini v prometnih nesrečah lažje poškodovanih 6 otrok, lani štirje, letos pa do sredine septembra trije lažje poškodovani, in eden huje. Ukrepi ob začetku letošnjega šolskega leta so bili uspešni, saj nesreč ni bilo. Upravljalci cest so poskrbeli za vso potrebno prometno signalizacijo v okolici vseh šol v občini. Svet se je tudi zavzel, da bi končno le uredili pločnike ob cesti od Brega do Ribnice. Ta zahteva je sicer že stara, denar za njeno uresničitev pa še ni zagotovljen.

OTROK POD AVTO

GOMILA — V sredo, 18. septembra, je Alojz Bele iz Čadraž vozil z osebnim avtom skozi Čadraže proti Gomili. Z leve strani ceste mu je nenadoma prišel pod avto 3-letni Sebasjan K. iz Čadraž. Bele trčenja ni mogel preprečiti. Otrok je bil huje ranjen in se zdravi v novomeški bolnišnici.

KRONIKA NESREČ

NI USTAVIL — V petek, 20. septembra, je Dragan Čuk iz Škofje Loke peljal z osebnim avtom iz Ljubljane proti Zagrebu. V nepreglednem desnem ovinku pri Pluski je prehitel osebni avto, ki ga je vozila Veronika Urevc iz Krnice. Ko je bil Čuk na

levem voznem pasu, je iz nasprotne smeri pripeljal tovornjak. Čuk je hitro zapeljal v desno in pri tem oplazil avto Urevčeve, ki se je zasukal in prevrnil. Po nesreči je Čuk odpeljal naprej proti Zagrebu, nazaj so ga pripeljali miličniki. Škode je za 111.000 din.

IJSILJEVANJE — Franc Grm iz Ljubljane je 19. septembra peljal z osebnim avtom po krajevni cesti od Vrbovega proti križišču z regionalno cesto. Zavijal je v levo proti Žužemberku v času, ko je iz Žužemberka pripeljal motorist Rajko Palčar s sopotnikom Janezom Vidmarjem (oba iz Šmihela). Zaradi Grmovega izsiljevanja prednosti je motorist trčil v osebni avto, pri čemer sta bila on in Vidmar huje ranjena. Odpeljali so ju v novomeško bolnišnico.

NA NJIVO — V soboto, 21. septembra, je Jože Čampelj iz Kamnika vozil z osebnim avtom iz Smarjete proti Šmarškemu Toplicam. V nepreglednem desnem ovinku ga je zaradi neprimerne hitrosti zaneslo s ceste na njivo. Škode je kar za 600.000 din.

POTA IN STRANPOTA

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 27. IX.

8.45 TV V ŠOLI: TV koledar, Otroci sveta, Živimo z glasbo, Francoščina, Matko Pejič, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Velikani svetovne književnosti: La Fontaine, Risanka, Mali program, Vstaje in upori, Risanka, Zadnje minute
12.30 POROČILA
15.10 — 00.00 TELETEKST
15.25 Subotica: NOGOMET (mladi)
17.30 POROČILA
17.35 NEPOMEMBNO IN POMEMBNO, nanizanka
17.50 OBISKOVALCI, 11. del nadaljevanke
18.25 OBZORNIK LJUBLJANSKE-

GA OBMOČJA
18.40 PRED IZBIRO POKLICA: Poklic v turizmu
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 ŽIVI PLANET: Novi svetovi, 12. del angleške dokumentarne serije
21.00 NE PREZRITE
21.15 ZBOGOM, GOSPOD CHIPS, 2. del angleške nadaljevanke
22.10 DNEVNIK
22.20 SRCNI KRALJ, francoski film

DRUGI PROGRAM

17.10 Test — 17.25 Dnevnik — 17.45 Zgodbe iz Nepričave — 18.15 Muzeji

SOBOTA, 28. IX.

7.45 — 12.55 in 15.05 — 24.00 TELETEKST
8.00 POROČILA
8.05 RAČKA, 2. del lutkovne predstave
8.20 NEPOMEMBNO IN POMEMBNO, 9. del nanizanke
8.35 V. Bitenc: ZLATI ČEVELJČKI
9.00 MITI IN LEGENDE — Biblijski miti: STVARJENJE SVETA — ADAM IN EVA
9.15 F. Rudolf: TRNULJČICA, 1. del predstave SMG Ljubljana
9.45 MALI SVET: Rad imam gimnastiko
10.15 PERISKOP
10.45 RAČUNALNIŠTVO II, 4. del angleške serije
11.10 ŽIVI PLANET: Svetovi zase, ponovitev 10. dela
12.05 LJUDJE IN ZEMLJA, ponovitev
12.50 POROČILA
15.20 POROČILA
15.25 MARIO, kanadski mladinski

film
17.00 PJ V ROKOMETU (M) ŽEL-EZNIČAR: METALOPLASTIKA
18.40 ČLOVEK IN BOG, zadnji del potopisnega niza Turčija
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
19.55 Beograd: NOGOMET — KVALIFIKACIJE ZA SP 86 JUGOSLAVIJA: NDR
21.50 ZRČALO TEDNA
22.10 KLIČI M ZA UMOR, ameriški film

Glavni juak Hitchcockovega filma je nekdanji teniški igralec. Poročen je lepo in bogato Londončanko Margot, ki ji dvori ameriški pisec kriminalk Mark Halliday. Mož odkrije njegovo ognjevitno ljubezensko pismo in sklene, da bo ženo ubil, ker se boji, da ga bo zapustila. Umor naj bi opravil njegov soočilec, ki so ga pravkar spustili iz zapora. Tony ga z izsiljevanjem prisili, da se loti njegovega načrta. Načrt spodleti, vendar mož ne odneha. Ker je žena v samoobrambi zabodla moža

NEDELJA, 29. IX.

8.10 — 13.35 in 14.20 — 22.25 TELETEKST
8.25 POROČILA
8.30 ŽIV ZA V: Mačkon in njegov trop
9.25 OBISKOVALCI, ponovitev 11. dela nadaljevanke
9.55 ŽIVLJENJE BREZ KONCA, 1. del slovaške nadaljevanke
Nadaljevanke je nastala po priznem delu znanega slovaškega pisatelja Františka Švantnerja, prikazuje pa življenje na Slovaškem na začetku tega stoletja. Glavna oseba je mlada Pavlinka, hči delavca in lastnika vaške krčme, ki ji življenje prinaša veselje in žalostne trenutke, ljubezen in

srečo pa razočaranja in neuresničene sanje. Nadaljevanke ima pet delov.
11.05 FOLKLORNA SKUPINA TINE ROŽANČ
11.35 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 POD LIPO
13.30 POROČILA
14.35 PRISLUHNIŠTVO TIŠINI, oddaja za slušno prizadete
15.25 V. Majer: OČENAŠKOV DNEVNIK, 2. del humoristične nadaljevanke
16.15 KISLI DEŽ, kanadski kratki film
16.40 POROČILA
16.45 LJUDJE S POLJANE MIRU, dokumentarna oddaja
17.30 BELA MAMA, ameriški film

in galerije — 18.45 Domovino branimo tudi z lepoto — 19.30 Dnevnik — 20.00 Iz koncertnih dvoran — 22.05 Črno in belo kot dan in noč (nemški film)

TV ZAGREB

14.25 TV v Šoli — 15.25 Nogomet SFRJ:NDR — 17.20 Video strani — 17.30 Poročila — 17.35 TV koledar — 17.45 Zgodbe iz Nepričave — 18.15 Muzeji in galerije — 18.45 Domovino branimo tudi z lepoto — 19.30 Dnevnik — 20.00 Hudi časi (4. del nadaljevanke) — 21.00 Nima Splita do Splita — 21.45 Dnevnik — 22.00 Kultura srca

DRUGI PROGRAM

13.25 Test — 13.40 Ne čakaj na maj (slovenski film) — 15.10 Šibenik 85 — 16.10 Ko pihava severni veter (ameriški film) — 18.00 Tale (ponovitev TV nadaljevanke) — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Miting miru in rock koncert ob mednarodnem letu mladih

DRUGI PROGRAM

13.25 Test — 13.40 Ne čakaj na maj (slovenski film) — 15.10 Šibenik 85 — 16.10 Ko pihava severni veter (ameriški film) — 18.00 Tale (ponovitev TV nadaljevanke) — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Miting miru in rock koncert ob mednarodnem letu mladih

TV ZAGREB

8.50 TV v Šoli — 15.45 Sedem TV dni — 16.15 Narodna glasba — 16.45 Poročila — 16.50 TV koledar — 17.00 PJ v rokometu — 18.30 To je to — 19.30 Dnevnik — 19.55 Nogomet Jugoslavija: NDR — 21.50 Dnevnik — 22.05 Pasji vojaki (ameriški film)

NOVO V NOVEM MESTU

Specialus
brušenje rezil

jože papež
pod trško goro 67
68000 novo mesto

telefon: 068/22013

BRUSIMO:

- krožne žage: za obdelavo lesa za razrez kovin
- tračne žage
- rezkarje: — za obdelavo lesa
- za obdelavo kovin
- lesne svedre
- nože za skobeltnike
- kuhinjske nože, škarje in druga rezila.

Opravljam tudi

- ploskovno brušenje
- okroglo zunanje brušenje
- okroglo notranje brušenje
- ter popravimo zobe na vidia krožnih žagah.

NOVOLES, lesni kombinat Novo mesto—Straža, n.sol.o.

Komisija za delovna razmerja TOZD Lipa Kostanjevica
objavlja prosta dela in naloge

Struženje — brušenje

(5 delavk oz. delavcev)

- pod naslednjimi pogoji:
- končana osnovna šola
- 3-mesečna priučitev
- poskusno delo traja 45 delovnih dni

Prijave sprejema 8 dni po dnevu objave kadrovske socialna služba DO »NOVOLES«, 68351 Straža, lahko pa jih oddate tudi pri vodji splošnega oddelka TOZD LIPA. 619/39-85

PONEDELJEK, 30. IX.

8.50 TV V ŠOLI: TV koledar, Obiščimo tržnico, Arheološki muzej v Zadru, Predstavljamo vam, Kaj je film, Poročila
10.35 TV V ŠOLI: Romantika, Risanka, Angleščina, Metropolis, Risanka, Poklic ribič, Pionirski film
12.30 POROČILA
17.15 — 22.45 TELETEKST
17.30 POROČILA
17.35 MALI SVET
18.05 MALI SVET
18.05 LIZIKA
18.25 PODRAVSKI OBZORNIK
18.45 GLASBA ZA MLADE

TOREK, 1. X.

9.00 TV V ŠOLI: TV koledar, Narodni dnevi SR Hrvaške, Ženski svet 1939—1941, Zanimivo potovanje, Indija, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
16.10 — 23.00 TELETEKST
16.25 ŠOLSKA TV: Rotacija in revolucija, Molekularna zgradba snovi, Naravna bogastva, Promet
17.25 POROČILA
17.30 KJE SO VSI TI LJUDJE, glasbena oddaja
18.05 MITI IN LEGENDE — Biblijski miti: VESOLJNI POTOP — BABILONSKI STOLP, nanizanka
18.25 ZASAVSKI OBZORNIK

SREDA, 2. X.

8.50 TEST
9.05 TV V ŠOLI: Zgodba, Izbrali smo za vas, Makedonščina, Odmor, Ladje na Jadranu, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
17.15 — 22.50 TELETEKST
17.30 POROČILA
17.35 PRGIŠČE PRILJUBLJENIH PRAVLJIC, 1. del lutkovne serije
17.50 F. Rudolf: TRNULJČICA, 2. del predstave SMG Ljubljana
18.25 DOLENJSKI OBZORNIK

ČETRTEK, 3. X.

8.45 TEST
9.00 TV V ŠOLI: Povej mi, povej, Žuželke, prijatelji in sovražniki gozda, Morje in človek, Odmor, Energija iz odpadkov, Poročila
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
16.15 — 23.00 TELETEKST
16.30 ŠOLSKA TV: Rotacija in revolucija, Molekularna zgradba snovi, Naravna bogastva, Promet
17.30 POROČILA
17.35 Neža Maurer: KOSTANJEV ŠKRATEK
17.45 ZAKAJ, ZAKAJ

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 VEDNO NA POTI, 1. del angleške nadaljevanke
Osrednja osebnost nove nadaljevanke je Max Lomax, bivši policijski inšpektor, ki je dve leti preživel v zaporu zaradi kraje mamil. Policiji je še zmeraj sumljiv, obenem pa bi novinarji radi odkrili resnico o zadevi Lomax. Tudi v zasebnem življenju se je zanj marsikaj spremenilo. Žena je prodala stanovanje in odšla, sin je izgubil. Lomaxu ostane samo še barka, s katero plove po kanalih in išče sina,

18.40 KEVINOV SVET, irski TV-film
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 Vida Zei: RECEPCIJA, izvirna TV igra
Sociologi na znanstvenem simpoziju razpravljajo o vlogi ženske v družbi, o sodobni problematiki družine, o socioloških vidikih velikih stanovanjskih sosesk. Težišče igre je na posameznih usodah deklet, ki skrbijo za udeležence simpozija. Vsaka teh deklet ima svoje ne prav srečno zsebno življenje. Novinka med njimi je Zvona, mlada absolventka, ki dobi ponudbo, da po nagli poti pride do fine službe. Izkaže pa se, da je za to kariero

18.40 ZVOK GODAL: Oster in Škejnc, 5. del glasbene serije
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 SVET NA ZASLONU
20.55 Film tedna: ZDRAVNICE, vzhodnonemški film
DRUGI PROGRAM
17.25 Dnevnik — 17.45 Muppet show — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Prijatelji glasbe — 19.30 Dnevnik

18.00 FRANCESCO ROBBIA, oddaja iz cikla Stari mojstri
18.25 OBALNOKRAŠKI OBZORNIK
18.40 OBRAMBA IN SAMOZAŠČITA: Mladost v uniformi
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

pri tem pa doživlja zanimive dogodivščine in skuša najti smisel življenja. Nadaljevanke ima šest delov.
21.00 AKTUALNO
21.35 GLASBENI VEČER
22.30 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

17.15 Test — 17.30 Beograjski TV program — 19.00 Indirekt (oddaja o športu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Znanost — 20.50 Včerj, danes, jutri — 21.10 Mali koncert — 21.20 Dmastijska — 22.15 Hit meseca — 23.05 Kronika Bifea

DRUGI PROGRAM

17.25 Dnevnik — 07.45 Kaj otroci vedo o rojstnem kraju — 18.15 Knjige in misli — 18.45 Sprašujem te — 19.30 Dnevnik — 20.00 Narodna glasba — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Dokumentarna oddaja — 21.50 Brezkončnost sveta — 22.20 Šahovski komentar

20.00 Športna središta — 22.15 Dnevnik

20.05 DRUŽINA VIALHE, 3. del francoske nadaljevanke
22.25 RETROSPEKTIVA DOMAČE TV DRAME — V. Zupan: VEST IN PLOČEVINA — Divji lov, 4. del nanizanke
DRUGI PROGRAM
17.25 Dnevnik — 17.45 Vroče-hladno — 18.15 Razvoj akvakulture v Jugoslaviji — 18.45 Goli z evropskih nogometnih igrišč — 19.30 Dnevnik — 20.00 Večer, posvečen Zinki Kunc — 21.30 Poročila — 21.35 Sonce ponovno vzhaja (zadnji del ameriške nadaljevanke) — 22.20 Šahovski komentar

SGP Pionir — tozd Togrel, Leskovec pri Krškem,
razpisuje naslednje delovne naloge in opravila:

- 1. vodja centralnega laboratorija**
— 1 izvajalec
- 2. KV ključavničar**
— 2 izvajalca

Naloge in opravila se razpisujejo za nedoločen čas, s poskusnim delom 3 oz. 2 meseca.
Pogoji:
pod 1: poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje: da imajo visoko ali višjo šolo gradbene ali kemijske smeri, zaželeno eno ali dve leti delovnih izkušenj.
pod 2: poklicna šola IV. stopnje ustrezne smeri.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema kadrovska služba tozd Togrel, Leskovec pri Krškem, do 15. 10. 1985. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.
624/39-85

Razpisna komisija DO »GPK« Trebnje TOZD gradbeništvo Trebnje
razpisuje po določilih 74. — 82. člena statuta TOZD Gradbeništvo Trebnje ter na podlagi sklepa delavskega sveta TOZD dela in naloge

Individualnega poslovnega organa TOZD.
Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:
— da je državljan SFRJ in ustreza splošnim pogojem za sprejem delavca v delovno razmerje
— da ima visoko ali višjo izobrazbo gradbene ali temu sorodne smeri
— da ima 5 let delovnih izkušenj
— da ima pozitiven odnos do samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij in socialistične družbene ureditve in je moralno neoporečen
— da ob imenovanju poda program razvoja TOZD.

Mandat traja 4 leta.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: »GPK« Trebnje, Goliev trg 9, Trebnje, s posebnim pripisom »Za razpisno komisijo«.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.
621/39-85

16 Ljubljanska banka
Ljubljanska banka — Temeljna dolenska banka Novo mesto

razpisuje oz. oglašča naslednje prosta dela in naloge:

- 1. Vodenje sektorja za razvoj in AOP,**
s 4-letnim mandatom (reelekcija)
- 2. Vodenje odseka na področju računalniškega zistema v banki,**
za nedoločen čas
- 3. Snovanje in izdelovanje aplikativnih programov,**
za nedoločen čas
- 4. Sistemsko programiranje,**
za nedoločen čas

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
pod 1: da imajo visoko izobrazbo ekonomske, organizacijske, tehnične ali računalniške smeri, 5 let delovnih izkušenj, organizacijske sposobnosti ter moralno-politične lastnosti, ki se kažejo v uspešnosti dosednjega dela in odnosov,
pod 2: da imajo visoko izobrazbo ekonomske, organizacijske, tehnične ali računalniške smeri ter 3 leta delovnih izkušenj,
pod 3: in 4: da imajo visoko ali višjo izobrazbo ekonomske, organizacijske, tehnične ali računalniške smeri in 2 leti delovnih izkušenj.

Kandidati morajo poslati ponudbe v 8 dneh po objavi. Prijavi morajo predložiti življenjepis z opisom dosedanjih zaposlitev ter dokazila o izpolnjevanju pogojev.

Prijave naj kandidati pošljejo na naslov: LJUBLJANSKA BANKA—TEMELJNA DOLENJSKA BANKA NOVO MESTO, Kettejev dvored 1, pod 1 z oznako »Za razpis«, pod 2, 3 in 4 pa na kadrovske službo. Prijavljene kandidate bomo o izidu razpisa obvestili 45 dni po zaključku zbiranja prijav.
616/39-85

PRAVO OKNO! STE!

okna LOGATEC

KLI okna LOGATEC
SLOVENIJA iz nadvse kakovostnega notranjskega lesa

- svetujemo
- izdelujemo po meri
- montiramo
- dostavljamo

741-711

ZAVRITE - NAROČITE

M metalna

**strojgradnja, konstrukcija
in montaža, n.sol.o., Maribor
tozd TOVARNA GRADBENE OPREME
n.sol.o., SENOVO**

Da bi dosegli zastavljeni načrt,
VABIMO K SODELOVANJU NOVE SODELAVCE
za dela v projektno-razvojnem oddelku in v neposredni proizvodnji za opravljanje specialnih delovnih nalog.
Nudimo vam zanimivo delo, spodbudne osebne dohodke, možnosti usposabljanja v poklicu, pridobitev višje stopnje izobrazbe in pomoč pri reševanju potreb vašega standarda.

Vabimo

Diplomirane strojne inženirje
Strojne tehnike
Delovodje strojne smeri
Strugarje
Rezkalce
Brusilce
Ključavničarje
Varilce

za opravljanje del in nalog:

Projektant (osebni dohodek od 80.000 do 100.000 din)
Skupinovodja (osebni dohodki od 69.000 do 118.000 din)
Strugar (osebni dohodki od 69.000 do 118.000 din)
Rezkalec (osebni dohodki od 69.000 do 118.000 din)
Brusilec (osebni dohodki od 69.000 do 118.000 din)
Ključavničar (osebni dohodki od 69.000 do 118.000 din)
Varilec (osebni dohodki od 69.000 do 118.000 din)

Nudimo vam zanimivo in zahtevno delo na področju žerjavogradnje, strojev in naprav za steklarsko industrijo, za predelovanje plastičnih mas ter na področju tekstilne in kemične industrije.

Če ste nadarjeni, ambiciozni, delavni, če bi vas delo pri nas veselilo in če ste pripravljeni prevzeti odgovornosti za svoje delo, vas vabimo, da se zglasite na razgovor v kadrovski splošni službi (Titova c. 106, 68281 Senovo), kjer se boste lahko podrobneje seznanili z vsem, kar vas zanima.

614/39-85

**OGLAS V
DOLENJSKEM
LISTU —
ZANESLJIV
USPEH**

Nuklearna elektrarna Krško, p.o. Vrbina 12,
objavlja prosta dela in naloge
inženirja za gorivo in podmazovanje

Pogoji:
— opravljena tehnična fakulteta strojne smeri
— 36 mesecev ustreznih delovnih izkušenj
— poskusno delo 3 mesece
Kandidati naj pošljejo svoje vloge v 10 dneh po dnevu objave. Odgovore bodo prejeli v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

612/39-85

SEZONSKA UGODNOST!
V maloprodaji za lastni proizvodni program brezplačna kamionska dostava do 20 km

POROLIT 8 **KRITINA** **MAP NOSILCI**

**ŽE
3000 LET
ZAUPAMO
OPEKI,**

- ker je gradbena trdna,
- ker je naraven izolator,
- ker je iz zdravju neškodljivega materiala,
- ker je akumulator toplote,
- ker je estetska,
- ker je

Proizvodni in trgovski program:

- zidaki (navadni, fasadni)
- votlaki (8/1, 7/1)
- poroliti (8,12)
- dimne tuljave
- vinotekar,
- izoter
- teraset
- okenske police (dimenzije po želji kupcev)

BH 8 **IZOTER**

— apno, cement, betonsko železo, armaturne mreže, MAP nosilci za strop, MAP polnila, modularni bloki (6/1, 5/1), silikatna opeka, dimniki, peski za malto, peski za beton, opečni vogalniki, izolacijski materiali, kulir plošče, robniki, materiali za izolacijske fasade, strešniki in drugo.

ALI POZNATE "IZOTER"?

OPEČNI ZDROB - TERASET - ZA VZDRŽEVANJE IN NOVOGRADNJE

OPEKARNA ZALOG
NOVO MESTO,
tel.: 21 - 403, 22 - 291

GRAŠKI JESENSKI SEJEM

28. 9. — 6. 10. '85

Prodaja vstopnic po 400 din pri KOMPASU MARIBOR in drugih pooblaščenih potovalnih uradih ter na mejnih prehodih ŠENTILJ in GORNJA RADGONA

SEJEMSKJE PRIREDITVE:

- Sejem antikvitel
- Zdravstvena in življenjska pomoč
- Ni življenja brez gozda
- Biomineralogija — življenje s kristali
- Ekskluzivno stanovanje
- Bit — pisarna prihodnosti
- Jugoslovanski dan v torek, 1. oktobra
- In druge standardne razstave

TEŽIŠČE SEJMA JE NA ZAŠČITI OKOLJA IN ZDRAVJA

LESNINA proizvodno in trgovsko podjetje z lesom, lesnimi izdelki, pohištvom in gradbenim materialom, n.sol.o., Ljubljana, Parmova 53,

želi popolniti svoje strokovne vrste zaradi izboljšave kvalitete in produktivnosti dela v proizvodnji pohištvene dejavnosti. Prav tako pa nudi možnost zaposlitve s solidnimi osebnimi dohodki delavcem v neposredni proizvodnji.

Zato komisija za delovna razmerja

temeljne organizacije SINOLES, lesna proizvodnja, stavbni izdelki, notranja oprema, žagani les, n.sub.o., Ivančna gorica, Stantetova 9,

ponovno vabi k sodelovanju

strokovne delavce, delavce za neposredno proizvodnjo, da se prijavijo za opravljanje prostih del in nalog

1) **poslovnega sekretarja** za vodenje splošnih in kadrovskih zadev

2) **vzdrževalca** za stroje in naprave

3) **tehnologa III**

4) **več mizarjev** za proizvodnjo stavbnega pohištva in notranje opreme in montaže na objektih

5) **več pomožnih delavcev za priučitev**

Pogoji:
Pod tč. 1)
— višja strokovna izobrazba pravne, upravne ali organizacijske smeri (VI. stopnja strokovne izobrazbe)
— 4 leta ustreznih delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih

Pod tč. 2)
— srednja poklicna izobrazba strojne, kovinarske smeri, (IV. stopnja strokovne izobrazbe)
— 6 do 9 mesecev ustreznih delovnih izkušenj

Pod tč. 3)
— srednja strokovna izobrazba lesne smeri (V. stopnja strokovne izobrazbe)
— 1 leto ustreznih delovnih izkušenj

Pod tč. 4)
— srednja poklicna izobrazba lesne smeri (IV. stopnja izobrazbe) ali skrajšani program srednjega usmerjenega izobraževanja (III. stopnja) za poklic lesarja 1 leto delovnih izkušenj

Pod tč. 5)
— končana osemletka (II. stopnja izobrazbe).
Za objavljena dela oz. naloge sklepamo delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in zahtevamo pod tč. 1 trimesečno poskusno delo, pod tč. 3 dvomesečno poskusno delo ter pod tč. 2, 4 in 5 enomesečno poskusno delo.

Kandidate vabimo, da pošljejo svoje ponudbe z dokazili o izpolnjevanju objavnih pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: Lesnina — TOZD SINOLES, Stantetova 9, 61295 Ivančna gorica.
O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

610/39-85

OZD Avtopromet, gostinstvo in turizem »GORJANCI« Novo mesto — Straža, TOZD Gostinstvo

Razpisna komisija

objavlja prosta dela in naloge

individualnega poslovnega organa TOZD Gostinstvo

Poleg splošnih pogojev iz člena 511 ZZZD veljajo za kandidate še naslednji pogoji:

1. visoka ali višja izobrazba gostinsko-turistične, ekonomske, pravne ali komercialne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj na ustreznih delih in nalogah,
2. moški kandidati morajo imeti odslužen vojaški rok. Osebnih dohodkov po določilih samoupravnega akta. Ponudbe z dokazili naslovite na OZD »GORJANCI« Straža — za razpisno komisijo. Ponudbe bomo sprejemali 15 dni po objavi. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

Svet VVO Oton Župančič, Črnomelj,

razpisuje v skladu s samoupravnimi akti naslednja dela in naloge:

1. vodja enote Čardak

Za vodjo vzgojnovarstvene enote je lahko imenovan, kdor:

— izpolnjuje splošne, z zakonom in družbenim dogovorom o oblikovanju kadrovske politike določene pogoje

— je vzgojitelj, pedagog, psiholog, socialni delavec, specialni pedagog ali učitelj

— ima najmanj 3 leta delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu, od tega najmanj 2 leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok

— ima aktiven in pozitiven odnos do tradicij socialistične revolucije, do samoupravljanja, do sodelovanja in povezovanja združenega dela in do družbenih interesov nasploh ter do interesov družbene samozaščite in vse-ljudske obrambe ter do bratskih narodov

— ima organizacijske in strokovne sposobnosti, kar dokazuje s svojim preteklim delom.

Dela in naloge razpisujemo za 4-letni mandat.

Prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po razpisu z oznako »Za razpisno komisijo« na naslov: Vzgojnovarstvena organizacija Oton Župančič, Kidričeva 18/b, Črnomelj. Kandidate bomo obvestili v 15 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju.

622/39-85

Samoupravna stanovanjska skupnost Brežice, Cesta prvih borcev št. 11

objavlja

Javni natečaj

za sestavo prednostnega vrstnega reda za 6 stanovanj v Dobovi, zgrajenih iz sredstev solidarnosti v stanovanjskem gospodarstvu.

I. Upravičenci za dodelitev stanovanj, zgrajenih iz sredstev solidarnosti, morajo izpolnjevati splošne in posebne pogoje, kateri bodo objavljeni na oglasni deski pri Samoupravni stanovanjski skupnosti Brežice, Cesta prvih borcev št. 11 (prilicje), in v delovnih organizacijah v Dobovi, kjer delavci združujejo svoje delo.

II. Prosilci za uvrstitev na prednostno listo upravičencev do solidarnostnih oziroma družbeno najemnih stanovanj za upokojece vlagajo vloge z vsemi zahtevnimi dokazili v strokovni službi Samoupravne stanovanjske skupnosti Brežice, kjer dobijo vsa potrebna pojasnila.

III. Prosilci morajo svoji vlogi priložiti naslednja potrdila:

— potrdilo o skupnem gospodinjstvu

— izpisek iz poročne matične knjige — za mlade družine

— potrdilo o premoženjskem stanju

— potrdilo organizacije združenega dela o prejernih prosilca in njegovega zakonca.

Vse potrebne podatke naj prosilci vpišejo na obrazcih SPN-1.

IV. Vloge prosilcev sprejema strokovna služba Samoupravne stanovanjske skupnosti Brežice od 1. oktobra do 31. oktobra 1985.

Vse vloge, vložene po tem datumu, in nepopolne vloge bodo zavrjene.

Odbor za solidarnost v stanovanjskem gospodarstvu pri samoupravni stanovanjski skupnosti Brežice

623/39-85

Novoles, lesni kombinat Novo mesto—Straža, n. sol. o. tozd Sigmat

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge:

za nedoločen čas:

1. samostojni projektant (1)
2. tehnolog mehanške obdelave (1)
3. tehnični komercialist (1)
4. tehnolog servisa (1)

Pogoji:

pod št. 1:

— visoka šola, strojne stroke, 5 let delov. izkušenj, aktivno znanje enega tujega jezika, strokovni izpit

pod št. 2:

— višja šola strojne stroke, 3 leta delov. izkušenj,

pod št. 3:

— višja šola strojne stroke, 5 let delov. izkušenj

pod št. 4:

— višja šola strojne stroke, 3 leta delov. izkušenj

Za dela in naloge samostojni projektant nudimo možnost rešitve stanovanjskega problema.

Na vsa objavljena dela in naloge se lahko prijavijo tudi kandidati, ki izpolnjujejo pogoj »z delom pridobljene delovne zmožnosti«.

Kandidati naj dostavijo svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev objave v 8 dneh po objavi na naslov: Novoles, DSSS, Kadrovsko-socialna služba, 68351 Straža pri Novem mestu, ali v Novoles-tozd Sigmat, 68280 Brestanica.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po poteku roka za prijavo.

Vabimo k sodelovanju strokovni kader strojne stroke (sklenitev delovnega razmerja)

za razvojne in proizvodne naloge:

- projektante
- konstrukterje
- tehnologe

VI. in VII. stopnje (dipl. ing., ing.) za programe:

1. naprave in sistemi za površinsko zaščito lesa in kovin,
2. program industrijskih vrat,
3. lesnoobdelovalni stroji,
4. objekti cestne opreme,
5. betonski mešalci.

Novoles tozd Sigmat nudi kandidatom:

- primeren osebni dohodek
- možnost študija ob delu
- specializacijo pri poslovnem partnerju Wagner International Švica
- rešitev stanovanjskih problemov.

Pričakujemo, da se boste oglasili telefonsko, pisмено ali osebno na naslov:

Novoles, lesni kombinat Novo mesto—Straža, kadrovska služba, 68351 — Straža, ali Novoles-tozd Sigmat, Cesta prvih borcev 20, 68280 Brestanica.

622/39-85

Labod, tovarna oblačil Novo mesto

Komisija za delovna razmerja tozd Commerce objavlja prosta dela in naloge:

1. pregled tkanin za PŠ
2. modeliranje—razmnoževanje krojev PŠ

Pogoji

Pod 1:

— V. stopnja izobrazbe, tekstilni tehnik

— 12 mesecev delovnih izkušenj v konfekcijski proizvodnji ali

— IV. stopnja izobrazbe tkestilno-obrtni konfeksionar ali tekstilni konfeksionar II

— 36 mesecev delovnih izkušenj v konfekcijski proizvodnji

— poskusno delo 2 meseca

pod 2:

— V. stopnja izobrazbe, modelarski ali oblikovalni tehnik

— 24 mesecev delovnih izkušenj na modeliranju ali razmnoževanju

— poskusno delo 3 mesece

Delovno razmerje za objavljena prosta dela in naloge se sklene za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po dnevu objave na naslov: Delovna organizacija Labod-tozd Commerce, Cesta herojev 29, Novo mesto (tel. 22-173).

625/39-85

KIT KZ Črnomelj, n.sub.o.
TZO Kmetijstvo, n.sub.o.
Kolodvorska 39

Razpisna komisija

razpisuje

na podlagi sklepa Zadružnega sveta TZO prosta dela in naloge

Individualnega poslovnega organa — vodje TZO

Za opravljanje opisanih del in nalog morajo kandidati poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

— visokošolsko izobrazbo agronomske smeri

— pet let delovnih izkušenj na vodilnih delih in nalogah

— organizacijske sposobnosti

Dela in naloge se razpisujejo za 4 leta, do ponovne izbire. Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa z oznako za razpisno komisijo TZO Kmetijstvo» na naslov: KIT KZ Črnomelj, Kolodvorska 39.

Prijavljene kandidate bomo o izidu razpisa obvestili v 15 dneh po preteku roka za prijavo.

613/39-85

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 26. septembra — Kozma Petek, 27. septembra — Vincenc Sobota, 28. septembra — Venčeslav Nedelja, 29. septembra — Mihael Ponedeljek, 30. septembra — Rafael Torek, 1. oktobra — Terezija Sreda, 2. oktobra — Miran Četrtek, 3. oktobra — Ewald

KINIO

BREŽICE: 27. in 28. 9. ameriški film Jesus Christ superstar. 29. in 30. 9. ameriški film Najboljša mala javna hiša v Teksasu. 1. in 2. 10. francoski film Banzai. 3., 4. in 5. 10. angleški film Gandhi.
CRNOMELJ: 26. in 29. 9. angleški film Bolnica Britanija. 27. in 29. 9. ameriški film Vesolječek E. T. 1. 10. hongkonški film Bliskovita roka. 3. 10. ameriški film Model.
KOSTANJEVICA: 28. in 29. 9. ameriški film Deset zapovedi — I. del.
KRŠKO: 29. 9. ameriški film Ostati živ.

maloglasni

službo dobi

TAKOJ ZAPOSIM DEKLE, ki ima veselje do dela v gostilni (strezba in pomoč v kuhinji). Lahko je brez ustrezne prakse. Dober osebni dohodek, stanovanje in prehrana zagotovljena. Gostilna ŠPRINGER, Trebnje, telefon 44-121.
TAKOJ zaposlimo mlado deklo za delo v strezbi. Informacije po telefonu (064) 47-269.

stanovanja

MLAD zakonski par z 9-mesečnim otrokom išče sobo, garsonjero ali enosobno stanovanje v Novem mestu. Plačamo za 6 mesecev vnaprej. Ponudbe pošljite na naslov: Šopar-Softa Branka, Siget 10/9, 41020 Zagreb, ali telefon (041) 524-018.
MLADA zakonca iščeta stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (5256/85).
STUDENTKA nujno potrebuje ogrevano sobo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (5257/39).
V NOVEM MESTU najamej enosobno stanovanje. Dam predplačilo. Ponudbe pod šifro: »SAMSKA«.

motorna vozila

UGODNO prodam fiat 126 P, letnik 1978, obnovljen, po ugodni ceni. Kralj Jože, Gornja Težka voda 5.
ZASTAVO 850, letnik 1984, prodam. Telefon 71-853.
ZASTAVO 750, staro 6 mesecev, zelo ohranjeno, prodam. Jože Blažič, Ždinja vas 29, Otočec.
UGODNO prodam osebni avto Wartburg karavan, letnik 1971, ohranjen. Cena 110.000,- din. Janez Jordan, Ulica talcev 4, 68311 Kostanjevica na Krki.
PRODAM tovorni avto MERCEDES 15/13, kiper, letnik izdelave 1972, v dobrem stanju. Ivan Štangelj.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA DIC, toz Dolenjski list, Novo mesto. USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.
UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Anton Jakše (vodja novinarskega servisa in EPS), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Tepey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik.
IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 50 din. Letna naročnina 1.500 din. Za delovne in družbene organizacije 3.000 din, za tujino 15 ameriških dolarjev oz. 50 DM (ali ustrežna druga valuta v tej vrednosti) — Devizni račun 52100-620-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolenska banka Novo mesto).
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 750 din, za razpise, licitacije ipd. 950 din, 1 cm na določeni srednji ali zadnji strani 900 din, 1 cm na prvi strani 1.000 din. Vsak mali oglas do 10 besed 500 din, vsaka nadaljnja beseda 50 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p. p. 33, telefon uredništva (068) 23-606 in 24-200, telefon novinarskega servisa 23-610, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka 24-006. — Naročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, toz Grafika, Novo mesto — Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 27. do 29. 9. ameriški film Bandit Jago.
SEVNICA: 26. 9. angleški film Izvrstna žena. 27. in 28. 9. japonski film Devica sedmih morij. 29. 9. italijanski film Herkul.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 26. 9. (ob 18. in 20. uri) ter 27., 28. in 29. 9. (ob 20. uri) mehiška drama En dan življenja (podnaslovljen v cirilici). Od 27. do 29. ameriški film Najkrajši pot za Kitaisko. 30. 9. in 1. ter 2. 10. hongkonški film Razbojniški Santunga. 3. 10. filmsko gledališče — ameriška vojna drama Velika prva divizija.

Oglasi za tekočo številko morajo biti oddani najkasneje v torek do 8. ure zjutraj. Naslov: Germova 3, Novo mesto.

24-006

Jama 1, Novo mesto.
ELEKTRONIC 90, letnik 80, prodam. Jurečič, Ivana Roba II, (Gotna vas), telefon 23-721.
ZASTAVO GTL 55/5V, letnik 1984, ugodno prodam. Marjan Krejan, Rožno 39, Blanca.
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do 17. 6. 1986, dobro ohranjeno, prodam. Hedajet Kadribašić, Partizanska c. 13, Novo mesto.
CITROEN 1,3, letnik 1980, v zelo dobrem stanju, prodam. Telefon 23-066, zvečer.
126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

126 P, letnik 1980 rodam. Tel. 75-549.
R 4 TLS, november 1976, ugodno prodam. Lobetova 26, tel. 24-896.
TOMOS 15 SLC ter 120-basno harmoniko prodam. Tel. 85-903, zvečer.
Z 750, letnik 1976, zelo ugodno prodam. Šterk (nad trgovino Barve-laki).
ZASTAVO 750, letnik 1976, registrirano do avgusta prodam. Bojan Novinc, Veliki Lipovec 22, Dvor.
PASSAT DIESEL, letnik 1979, prodam. Tel. (068) 44-446, od 20. ure dalje.
Z 101 GT (20 mesecev, 15000 km), garazirano, in avtoradio Blaupunkt prodam. Tel. 72-348, po 15. uri.
PRODAM vespo, starejši letnik, generalno obnovljeno, po ugodni ceni. Informacije po telefonu (068) 61-163, popoldne.
VARTBURG, letnik 1981, prodam. Tel. 23-111.
Z 750 LE, ohranjeno, letnik 1983, prodam za 36 M. Telefon (068) 22-341, od 7. do 14. ure, Zupančič.
AUSTIN 1300, na novo registriran, prodam. Jože Lešnjak, Šmarje 15, Šentjernej.
126 P, letnik 1980, prodm. Marjan Saje, Male Poljane 14, 68220 Šmarješke Toplice.
VW 1200, letnik 1975, prodam. Informacije na telefon 21-446.
PRODAM tovorni avto MAN, 10 t, registriran, po ugodni ceni. Tel. 74-788.
PRODAM Z 101 M, staro 3 leta, in TOMOS 15 SLC, star 5 mesecev, prodam ali zamenjam za APN 6. Franc Tomše, Dobeno 4, Brežice.

Z 750, letnik 1981, prodam. Gačnik, Boričevo 9, Novo mesto.
ZASTAVO 750, letnik 1978, registrirano do avgusta 1986, prodam. Marolt, Praproče 14, Straža.
FIAT 126 P, letnik 1980, v dobrem stanju, prodam. Edi Mlinarič, Dobrava 1, 68283 Blanca.
APN 4 prodam. Duh, Šoferska 5, Krško.
ZASTAVO 750, letnik 1977, registrirano do 18. 8. 1986, v dobrem stanju, prodam. Tel. 26-224.
Z 750 in traktorski obračalnik prodam. Lipar, Šmarješke Toplice 24.
ZASTAVO 101, letnik 1976, s plehario prodam. Rafko Fink, Suhor 9, Doljenške Toplice.
ŠKODO 120 L prodam. Informacije na tel. 24-980.
TOMOS 15 SLC, odlično ohranjen, nujno prodam. Zvone Rodič, Sela 4, Šmarješke Toplice, tel. 84-930.
GOLF JGLD, letnik 1984, prodam. Tel. 51-404.
R

Nenadoma je v 35. letu starosti tragično umrl naš dragi mož, oči, sin in brat

FRANC PUCELJ

iz Smečic pri Vel. Trnu

Vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so mu darovali cvetje in vence, ga pospremili na njegovi zadnji poti, nam pomagali v tako težkih trenutkih, izrazili sožalje, se prisrčno

ZAHVALJUJEMO.

Še posebej se zahvaljujemo kolektivu Djuro Salaj, Jutranjki Sevnica, GD Veliki trn in gospodu za tople besede ter obred ob odprtem grobu.

Vsi njegovi
Smečice, 14. 9. 1985

ZAHVALA
Po težki bolezni nas je nenadoma zapustila naša mama, žena, stara mama, sestra in teta

NEŽKA KRAŠEVEC

CBE 126, Metlika

Prisrčno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali. Posebno se zahvaljujemo osebju Zdravstvenega doma Metlika, osebju bolnišnice Novo mesto — kirurški oddelku in osebju Onkološkega inštituta za nego, trud in lajšanje bolečin. Iskrena hvala vsem, ki ste pokojni darovali cvetje in vence ter jo spremili na njeni zadnji poti. Za sodelovanje na pogrebu se zahvaljujemo tudi tov. Mihelčiču, predstavniku ZB NOV Metlika, za tople poslovilne besede, Mestni godbi Metlika in župniku za opravljeni obred. Hvala lepa vsem, ki ste z nami delili žalost in lajšali bolečino.

V tihi žalosti: vsi njeni

*Opojna, sladka sreča,
ah spet si proč,
spet solzica skeleča,
je pala v tiho noč.
(J. Murn-Aleksandrov)*

ZAHVALA

V 25. letu mladosti nas je zapustil naš ljubljani sin, brat, stric in svak

JANEZ VIDMAR

iz Šmihela pri Žužemberku

Najlepše se zahvaljujemo vsem dragim prijateljem, sorodnikom in znancem za podarjeno cvetje in tople besede sožalja, ki so blažile našo bolečino, mladincu Andreju Zaletelju in OO ZSMS Šmihel za organizacijo pogrebne svečanosti, godbi Litostroj, pevcem, GD Šmihel, župnikoma za lepo opravljeni obred, govornicama za poslovilne besede ob odprtem grobu in vsem, ki ste Janeza pospremili na zadnji poti. Topla zahvala tudi zdravniku, ki se je na kraju nesreče prizadeval za njegovo življenje. Hvala vsem, ki ste pokojnega imeli radi in se ga boste spominjali.

Žalujoči: mama Ana, sestra Anica z družino, bratje Franci, Mirko, Andrej z družinami in Jože

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame

JOŽEFE MILAVEC

Judničeve mame
iz Praprota pri Semiču

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in dobrim sosedom, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, naši dragi mami darovali veliko lepega cvetja in jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo osebju Zdravstvenega doma Semič, dr. Melinkovi, kolektivu Iskre Semič, Društvu upokojencev Semič, SZDL Stranska vas, pevcem iz Semiča, govornicam Tončki Mihelčič in Nežki Bezek za tople besede slovesa. Za nesebično in požrtvovalno pomoč izrekamo zahvalo vsem sosedom, posebno družini Plut iz Stranske vasi in družini Štalcar. Zahvaljujemo se tudi duhovniku za lepo opravljeni obred.

Njeni: hčerka Nadi por. Dragovan z družino, Jožica por. Černič z možem Romanom in ostalo sorodstvo Praprot pri Semiču, 23. 9. 1985

ZAHVALA

Ob boleči in mnogo prerani izgubi moža, očeta in brata

JOŽETA KAMBIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje, se poklonili njegovemu spominu in ga spremili na zadnji poti. Hvala kolektivu Iskre Semič, kolektivu Gok, zdravstvenemu domu Črnomelj, sosedom, prijateljem, znancem ter župniku za opravljeni obred.

Vsi njegovi
Gradnik, dne 16. septembra 1985

ZAHVALA

V 82. letu nas je po hudi in težki bolezni zapustila

FRANČIŠKA SVAŠNIK

iz Starih žag 13

Zahvaljujemo se vsem sosedom, zdravnici iz Dolenjskih Toplic, patronažni sestri Jelki in vsem, ki ste pokojni darovali cvetje in jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Zahvala tudi kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoči: snaha Micka, vnuka Jože z družino, Ivan in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

JANEZA JUVANČIČA

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, darovali vence in cvetje, izrazili sožalje in se v tako velikem številu poslovlili od njega. Posebno zahvalo smo dolžni Zdravstvenemu domu Novo mesto, dr. Böhm in dr. Piletičevi, sindikatu IMV Šmarjeta, OŠ Šmarjeta in govorniku za tople poslovilne besede ter duhovniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: žena Katarina, sin Janez, hčerki Tinca in Anica z družinami

ZAHVALA

V 85. letu nas je tiho, kot je živela, zapustila naša dobra mama, stara mama in prababica

NEŽKA PEČNIK

Papeževa mama
iz Krmelja

*V naših srcih je bolečina,
v našem domu je praznina,
odkar si nas ti, draga mama,
zapustila.*

V SPOMIN

27. septembra bo minilo žalostno leto dni, odkar nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, stara mama, sestra in teta

MARIJA ROZMAN

iz Gornjega Globodola 22

Vsem, ki ste jo imeli radi in se je spominjate, iskrena hvala!

Vsi njeni

TRUD JE TRPLJENJE
JE BILO TVOJE ŽIVLJENJE.

V SPOMIN

21. septembra 1985 je minilo žalostno leto, odkar te ni več med nami, naš dragi

FRANC URBANČIČ

iz Gor. Straže 115

Naša samota in bol sta večni, kot je večna zemlja, ki te pokriva.

VSI TVOJI

Hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in jo pospremili na njeno poslednjo pot. Posebno smo hvaležni krmeljskim pevcem, govorniku in gospodu župniku za opravljeni obred, Vidi in Jožetu Knez ter Ivanki Gorenc za nesebično pomoč. Hvala vsem, ki ste pokojno imeli radi.

Vsi njeni
Krmelj, Novo mesto, dne 23. septembra 1985

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta, starega očeta in pradedca

ANTONA LOZARJA

iz Gribelj

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za poklonjene vence in cvetje, za izrečeno sožalje in vsem ZB, gasilcem, pevcem ter govornikom za poslovilne besede. Hvala gospodu župniku za lepo opravljeni pogrebni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Malka, otroci Pepca, Julij, Anton, Anica in Mimica z družinami
Griblje, dne 11. septembra 1985

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega

JOŽETA BAJUKA

iz Čuril 21 pri Metliki

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem družbenopolitičnim in delovnim organizacijam za izraze sožalja in darovno cvetje ter vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto in Zdravstvenega doma Metlika za dolgoletno skrb in nego med težko boleznijo. Hvala govornikom za poslovilne besede in župniku za opravljeni obred.

VSI NJEGOVI

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je po težki bolezni zapustil dragi oče in stari ate

HINKO BAJUK

Radovica 90

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter spremili pokojnega na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo tov. Francu Vrviščarju za občutene poslovilne besede, družinama Žlogar in Radoš za vso pomoč. Še enkrat vsem najlepša hvala!

Žalujoči: sin Hinko z družino

Portret tega tedna

MIHA BREGANT

Kmetje so že po naravi nezaupljivi do sleherne novosti. Za vsako novo stvar se odločijo šele potem, ko se izkaže v praksi. Po tej strani Miha Bregant iz Mokronoga niti ne bi smel biti kmet. Zadrugištvu, ki so ga ostali kmetje vedno gledali nekako po strani, se je oprijel z obema rokama.

Sicer pa je dobesedno zaljubljen v kmetovanje. Ko v rodni Šmarjeti ni mogel nadaljevati na domači zemlji, je kupil novo kmetijo preko oglasa v Dolenjskem listu. Prišlo je sedem ponudb, tako da je lahko izbral, in nazadnje se je odločil za Mokronog. Kmetija je veljala dva milijona in pol dinarjev. Pisalo pa se je leto 1961. Povsem na novo začeti na kmetiji seveda ni bilo lahko. Toda ob njem sta vztrajali žena pa mati, ki ji je zdaj 95 let. In če ne bi bilo maminega brata, ki jim je zapustil dediščino, dovolj veliko za nakup kmetije, morda Bregant niti v Mokronogu ne bi bilo. In to bi bila izguba za tamkajšnje kmete. Bregant, zvest svojim načelom, vsakemu pripravljeno razkrivati prednosti zadrugištvu, je bil pomemben spodbujevalec kmečkemu združevanju. Za to svoje delo je letos prejel plaketo občine Trebnje. Eden izmed redkih kmetov v občini, ki so prejeli to priznanje, ne skriva ponosa zaradi tega. Konč-

no, meni, je to priznanje vsem kmetom, ki so hkrati z industrijo razvili tudi kmetijstvo na dokaj visoko raven.

»Za nas kmete se je življenje izboljšalo, čeprav nekateri med nami tega ne priznavajo. Že to je veliko, da lahko svoje pridelke prodamo. Včasih pa je bil s tem velik križ. Z zadrugo imam dobre poslovne odnose. A tega nekateri ne razumejo. Jaz pa mislim, da bi se z živinorejo sam bolj težko preživljal in uveljavljal na trgu. Tako pa lahko ob dokaj skromnih površinah — imam samo 7 hektarov zemlje — kar živimo. Res pa je, da smo se lotili gradnje novega hleva pozno, ko že niso bili več tako ugodni krediti, je dejal, a brez prevelike grenkobe.

S kmetijstvom je pač tako, da ni odvisno samo od družbeno-ekonomskih razmer, ampak tudi od vremena. In letos je Bregantu, ki ves čas kmetovanja v Mokronogu dosega zgledne pridelke krompirja, zagodlo vreme. Krompirja bo lahko prodal le okoli 5 ton, kar je za 3 tone manj kot lani. Zato pa je med tistimi pridelovalci pšenice, ki ne pozabijo na skupno slovensko kašo. Prodajal je prek 2 toni pšenice. Če k poljskim pridelkom prštejemo še precej mleka in tu in tam kakšen rep, ki ga nameni prodaji, potem je Bregantov prispevek več kot očiten. Da je Bregant uspešno pridobil enega izmed treh sinov za nadaljevanje na kmetiji, je samo po sebi razumljivo.

Njegova povezanost z zemljo, s starodavnimi običaji, ki so bili in so še pravo rastišče za ljubezen do zemlje, se je spet izkazala pred dnevi. Nekdanji lastniki kmetije so često hodili na staro domačijo in Bregant je navezal z njimi tako globoke stike, kakor bi bili sorodniki. Prav na dan, ko smo se pogovarjali z njim, pa se je vrnil s pogreba enega izmed lastnikov. Zemlja pač tke močne vezi in pričevalec tega spoznanja je tudi Bregant.

J. SIMČIČ

Spet strnjene rokometne vrste

Kočevski Itas v 2. republiški ligi — Načrtno delo z mladimi — Denarja več, a še premalo

KOČEVJE — Rokometni klub Itas iz Kočevja je v tej sezoni član 2. republiške rokometne lige. Sv-očas so imeli samo člansko ekipo, sedaj pa v klubu delajo načrtno z mladimi, kar obeta, da bo mesto ob Rinzi morda že kmalu dobilo še enega republiškega ligaša.

»Do leta 1977 smo igrali v dolenjski ligi, potem so nekateri igralci odšli v Inles, nekateri so se od rokometu poslovili. No, z leti se je klub spet začel postavljati na noge,« je povedal sedajni trener prve ekipe Itasa in dolgoletni vratar kočevske ekipe Dušan Zamida. Seveda brez denarja ni tekmovalja. Pred leti je bila klubska blagajna prazna in niso imeli niti najpotrebnejših sredstev za potovanja, sodnike, opremo.

»Pred dvema letoma pa se je stvar v tem pogledu močno popravila. Od TKS dobimo potreben denar za potovanja, sodnike, prav tako plačajo igrišče, še vedno pa igralci sami kupujemo trenerke, copate, majice, hlačke. To nam ni težko in morda so naše rokometne vrste zato še bolj enotne. Del denarja dobimo s 'fehtanjem' po delovnih organizacijah, pomagajo pa nam tudi privatniki. Tako nam je pred kratkim kočevski Šport bistro kupil drese.«

Dušan Zamida:

Čeprav ima prva Itasova ekipa dobre igralce, pravi trener, da bi bil obstanek v tej močni ligi glede na to, da so novinci, leup uspeh. Med mladimi je zanimanje za rokomet, čeprav se mladi Kočevci bolj navdušujejo za tiste športe, ki jim lahko sedaj več nudijo, na primer opremo, plačana potovanja, prehrano itd.

MILAN GLAVONJIČ

STRNJENA »LEPOTA« — Dolenjska lepota, kot so nekdanj, ko je morda to še bilo mogoče mirne vesti reči, pravili Krki, nudi dandanes kaj žalostno podobo. Res je, da onesnaženost, ki ji razjeda zdravje, dostikrat ni opazna za oko, toda letošnje suho poletje je neusmiljeno razkrinkalo lepoto in zdravstveno podobo Krke. Najlepše jo je videti na jezu v Novem mestu, kjer se je nabrala nekaj centimetrov debela gošča umazanije čez več kot polovico struge. Takšna je naša reka v resnici — odsev nas samih. (Foto: M. Markelj)

Odklanja ponujano svobodo

Srnjaček najdenček ne more več brez ljudi

Maja letos je gobar na Vitrovcu našel mladega srnjačka, starega dva ali tri dni. V naročju ga je odnesel v vas, v Globočice k Fridlovim. Mladi srnjaček, zdaj ga imenujejo Nuško, je prišel v dobro hišo. Zrasel je ob alpskem mleku. V začetku je bilo težko in Bertova žena Anica je morala prve dni po dvakrat, trikrat ali celo štirikrat ponoči vstajati, da ga je nahranila.

Štirinajst dni zatem je sosedov fant prinesel k Fridlovim, k lovcu Bertu še drugega srnjačka. Našel ga je na cesti pred vasjo. Po enem mesecu so ju podnevi imeli zunaj, kjer so zanj ogradili kos vrta in jima postavili hišico. Takrat jima je gospodinja Anica že prinašala regrat in gozdno zelenje, mlado hrastovo in kostanjevo listje ter kopoline. Čez čas sta dobila več življenjskega prostora na drugi strani vrta.

Pred kakimi tremi tedni so oba nameravali odpeljati v gozd in ju

spustiti. Pa ni bilo nič iz tega. Ko sta se Fridlova v petek po kratki odsotnosti vrnila domov, sta našla enega srnjačka poškodovanega, z bingljajočo sprednjo nogico. Drugo jutro sta ga odpeljala k živinozdravniku. Ta je ugotovil zlom lopatice, ki ga je povzročil udarec. Za sicer tako veselega mladička ni bilo več rešitve in oddali so ga gospodarju družine, da ga je ustrelil.

Nuško ga je silno pogrešal in od tistega dne, ko je ostal sam, noče več spati v hišici. Nekaj dni je neutolažljivo žaloval. Od takrat ga je tudi bolj strah. Ponoči pod oknom spalnice pogosto zapivka in pokliče gospodarico. Ko se mu oglasi, se pomiri.

Spust v gozd se do zdaj še ni posrečil. Nuško svoja varuha vsak dan spremlja v vinograd. Tudi v gozdu gre z njima, vendar sam noče ostati tam. Anica ga je nekoč odnesla precej daleč in se nato vrnila v vinograd. Tam je tiho obstala, da je ne bi slišal, toda Nuško je nenadoma ves preplašen pridrl nazaj in se ji opletal okoli nog. Če ga letos ne bo zamikal življenje v gozdu, ga bosta Fridlova morala zadržati do naslednjega avgusta, ko bo svatoval. J. T.

Kaže, da so darovalci že utrjeni

Nekoliko skromnejši dotok denarja za inkubator in ultra zvok

Kaže, da so darovalci utrjeni: minuli teden se je na žiro računu za nakup inkubatorja in ultra zvoka za zgodnje odkrivanje boleznih dojk nabralo 60.000 din, kar je precej manj kot običajno. Skupna zbrana vsota je 3.241.016 din, kar je ne glede na skromnejši pritek v zadnjih dneh izjemen uspeh.

● Minuli teden so darovali: skupnost otroškega varstva Črnomelj 30.000 din, Cvetka Majer, Novo mesto, 1.000 din; Danijela Bobnar, Ivanja vas, 1.000 din; Ivan Dragan, Novo mesto, namesto šopka na grob Marije Žagar 3.000 din; Marija Ajdič, Novo mesto, presežek denarja sosedov za venec na grob Pavla Ajdiča 12.400 din; 7. razred OŠ Brusnice 2.590 din; Julijana Kocjan, Mirna, 1.000 din; OOS Krke-tozd Zdravila namesto venca na grob očeta Jožice Hrast 9.500 din.

Denar za ultrazvočni aparat za zgodnje odkrivanje boleznih dojk lahko nakažete na žiro račun 52100-603-30372 Zdravstveni center Dolenjske-tozd Splošna bolnišnica, »Za ultra zvok«.

Srnjaček Nuško se s sosedovim Oliverjem lepo razume in rad mu pokaže svojo moč in spretnost.

Dolenjski Veterinarski zavod p.o. Novo mesto

UPORABNIKOM VETERINARSKIH STORITEV

Obveščamo vse živinorejce in druge uporabnike veterinarskih storitev v občini Novo mesto in Trebnje, da bomo od 1. 10. 1985 dalje sprejemali obvestila za nujne veterinarske storitve na domu samo na telefonsko številko 22-131 vsak dan od 15. ure do 7. ure naslednjega dne, ob sobotah, nedeljah in praznikih pa ves dan do naslednjega delovnika do 7. ure zjutraj.

Obvestila za umetno osemenjevanje in ostale veterinarske storitve javljajte v rednem delovnem času na do sedaj običajni način.

618/35-85

Praznik, ko lovec prvokrat upleni visoko divjad

Potek lovskega krsta

BRESTANICA — Predsedniku brestaniške lovske družine Niku Marnu teče od letošnjega marca že šesti mandat za krmilom te organizacije, ki prav letos praznuje 40-letnico uspešnega delovanja. Več kot 10 let zaupanja zelene bratovščine Marnu, ki dela v brestaniški elektrarni, pomeni precej, čeprav ima zato še več raznih skrbi.

Marn je aktiven lovec od leta 1958, brakir pa je postal takoj po osvoboditvi. Oče ga je nemalokrat kar na kolesu popeljal v »hošto na jago«. Ko je ustrelil prvega srnjaka nad domačijo na Brezovim, niti ni imel svoje puške. »Bilo je 26. julija, ravno ob prsku. Pokojni Franc Omerzu z Blance mi je posodil puško, pomiril sem in sprožil. Srnjak se je zadr. Oče me je ostel, češ da sem gotovo zgrešil. Toda že na nastrelu je bila luža krvi, srnjak pa je ležal malo dlje. Odnesli smo ga do Slemenškove gostilne in za uvod spili nekaj šile žganja. Doma sem potegnil iz srnjaka »cvrček« —

Niko Marn: »Stare lovske običaje kaže negovati...«

jetra. Mama jih je spekla, mi pa smo srnjaka še zalili. Ob »cvrčku« pa sem doživel še lovski krst,« pripoveduje Niko Marn, ki meni, da v sodobnih časih, žal marsikje opuščajo stoletja stare lovske običaje. Za lovca, ki je prvič ustrelil visoko divjad, je bil ta dan zmeraj — praznik.

P. PERC

Belton namesto sadolina

Nov premaz za les, izdelek Belinke iz Ljubljane

LJUBLJANA — V naši pretirano licenčno naravnani industriji je bolj izjema kot pravilo, da bi se odpovedali po tuje zvonečemu proizvodu in ga nadomestili z domačim. Prav to je storila Belinka z lazurnim premazom beltonom.

Pred sedemnajstimi leti so se na tržišču pojavile pločevinke s sadolinom. Švedskim premazom za les, ki je okrasil tudi prenekatero dolenjsko hišo in zidnico. Belinka, naš proizvajalec tega licenčnega izdelka, je pred tremi leti povečala zmogljivost te proizvodnje na 6 milijonov litrov letno. Ob tem je neusmiljeno potekala veljavna licenčna pogodba. Zgolj za ime je tuja firma zdaj terjala dva milijona švedskih kron, izdelka ne bi smeli v ničemer spreminjati, seveda tudi ne izvažati.

PRIROČNEJŠA EMBALAŽA — Sadolin je bil v pločevinkah, kjer je bilo treba pokrov odvit, kar je bilo pri večkratni uporabi lahko hudo nevarno. Pločevinke beltona je lažje odpirati, večje so v priročnih ročkah.

18. septembra je Belinka v Ljubljani sklicala tiskovno konferenco. Magister kemije Gregor Pečenko, inž. Silvo Zdovec, inž. Drago Lipuš in sodelavci so predstavili nov izdelek, ki bo na trgu poslej namesto renomiranega sadolina. V Bellesu, tozdu z nad 500 delavci, kjer premaze delajo, zagotavljajo, da je v mnogočem boljši. Predvsem nama je sebi za takšne premaze značilnih strupenih snovi, saj ima biocidni učinek osnovni premaz belles, s še močnejšima enačicama belocid in fentim. Trgu lahko sedaj ponudijo sistemsko zaščito za res topel les. Novi belton ponujajo v 16 barvnih odtenkih. V Belinki se zavedajo vse-

ganosti zamenjave blagovne znamke, prepričani pa so, da bodo kupci zaupali močnemu razvojnemu oddelku tovarne, ki je tako presenetil samega znanega tujega proizvajalca. Kljub izboljšanim lastnostim naj bi bila cena ista. A. Z.

NOGOMETNI KLUB VABI VETERANE

ČRNOMELJ — Člani nogometnega kluba »Bela krajina« zadnje čase opravljajo tudi dela, ki niso v navadi pri športnikih, prav zaradi tega pa dajejo zgled ostalim društvom in klubom. Pred dnevi so namreč ustanovili pododbor veteranov kluba, ki ga bo vodil Andrej Svajger. Veterani pa ne bodo igrali le nogometa, ampak bodo pomagali tudi ostalim igralcem. Izvolili pa so tudi gradbeno komisijo, ki bo vodila različna gradbena dela, kot je ureditev balnišča, letnih prostorov in še kaj. Tako se bodo lahko vsi ljubitelji nogometa v Črnomlju redno sestajali in vestransko rekreirali. Nogometni klub zato vabi vse nekdanje nogometarje, naj se včlanijo v sekcijo veteranov ter s tem pripomorejo k nadaljnjemu uspešnemu delu kluba.

kozerija

REPIŠKA ŠOLA BREZ UČENCEV

Kar si Repičani zabijejo v glavo, to tudi naredijo. Če bi zatrmoglavili, da mora Zelena reka teči proti izviru, bi tako tudi bilo. Ondaj je ravnatelj Krednik ugotovil, da je stara repiška šola veliko premajhna, kajti dva razreda sta morala imeti pouk tudi popoldne.

— Potrebujemo novo, veliko in sodobno šolo, je poročal tovarišu Županu, ko je ta ravno malical.

— Če je res potrebna, jo bomo tudi zgradili. Nekaj sredstev bomo dobili na republiko, drugo pa bomo zbrali s samopriskom, je bil tovariš Župan takoj za to.

Pet mesecev so se plazile repiške delegacije po odgovarjajočih republiških ustanovah, z besedami in s platenkami rnine so prepričevale tamkajšnje može, da je Repičevini potrebna nova šola z najmanj petintridesetimi učilnicami.

— Zaplanirali se boste. Repičeva draga je majhen kraj. Tako velika stavba bi vam zadostovala za najmanj sto let, so jim odgovorjali odgovorni iz Belega mesta. Repičani pa so imeli na svako vprašanje, na vsako pripombo deset dokazov in najmanj toliko odgovorov. Uspejo jim je omehčati republiške betice, ki so govorele o anuitetah.

amortizaciji in dragem ogrevanju.

— Če smo pretrpeli turške vpade, bomo tudi to zmogli, so zavijali resne stvari v šale, kar je Repičanom sploh v krvi.

Mladinski pevski zbor je zapel Lepo je v naši domovini biti mlad, recitatorka prvega letnika usmerjenega izobraževanja je zrecitala Borovo Srečanje, mestna godba na pihala je zaigrala Na juriš, tribarvnico pa je prerezal ravnatelj Krednik, nato se je zbrana množica zapodila v prostore novozgrajene šole.

— Čudovito. Zgradili smo palačo, ne šolo, je bil vidno ganjen tovariš Župan.

Spomenik postal vaška sramota

Za letalo v Otoku pri Metliki ne skrbi nihče

OTOK — Pripadniki vojnega letalstva iz Zagreba so pred proslavo 40-letnice partizanski letališč v Beli krajini, ki je bila avgusta lani v Otoku pri Metliki, postavili pred vasjo letalo DC 3, ki naj bi bilo spomenik NOB. Takrat so objubili, da bodo zaradi pomanjkanja časa okolico letala uredili letos. Toda leto se izteka, objube pa so ostale neizpolnjene.

»Za letalo, ki so ga postavili na nekdanji vaški gmajni, ne skrbi nihče, nam vaščanom pa ni vseeno, ko vidimo, da propada. Zapuščen in zanemarjen spomenik in njegova okolica nista v ponos Otoku,« pove v imenu vaščanov Janez Urh. »Nihče v bližini letala ne kosi trave, še junija letos je bila pod krili lanske koravnice, škodo delajo Romi, ki so vrati uničili že dve obeščani, odprli gornji del letala, poškodovana so krila,« našteva Urh ter ob tem pripomni, da ni pri letalu nobene table, ki bi seznanila oiskovalce, zakaj avion sploh stoji tam.

Janez Urh

»Ljubljanska televizija je spomladi za avstralsko TV snemala film o tem, kako so avstralski piloti pobegnili iz Maribora in se v Beli krajini vkrkali v letalo. S kamerami so prišli tudi k letalu na Otoku in kar sram me je, če pomislim, kaj si bodo mislili o nas Avstralcu, ko bodo videli tolikšno zanemarjenost,« se sprašuje Janez Urh. Seveda vaščani ne ostajajo tiho. Večkrat so se že pritožili članom občinske odbora ZZB NOV in jih prosili, naj njihove pritožbe posredujejo naprej, a ni nič pomagal. V Ljubljani so jim objubili, da bodo naredili načrt o ureditvi okolice, pa je ostalo le pri objubah.

B. M.

TONI GAŠPERIČ